

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

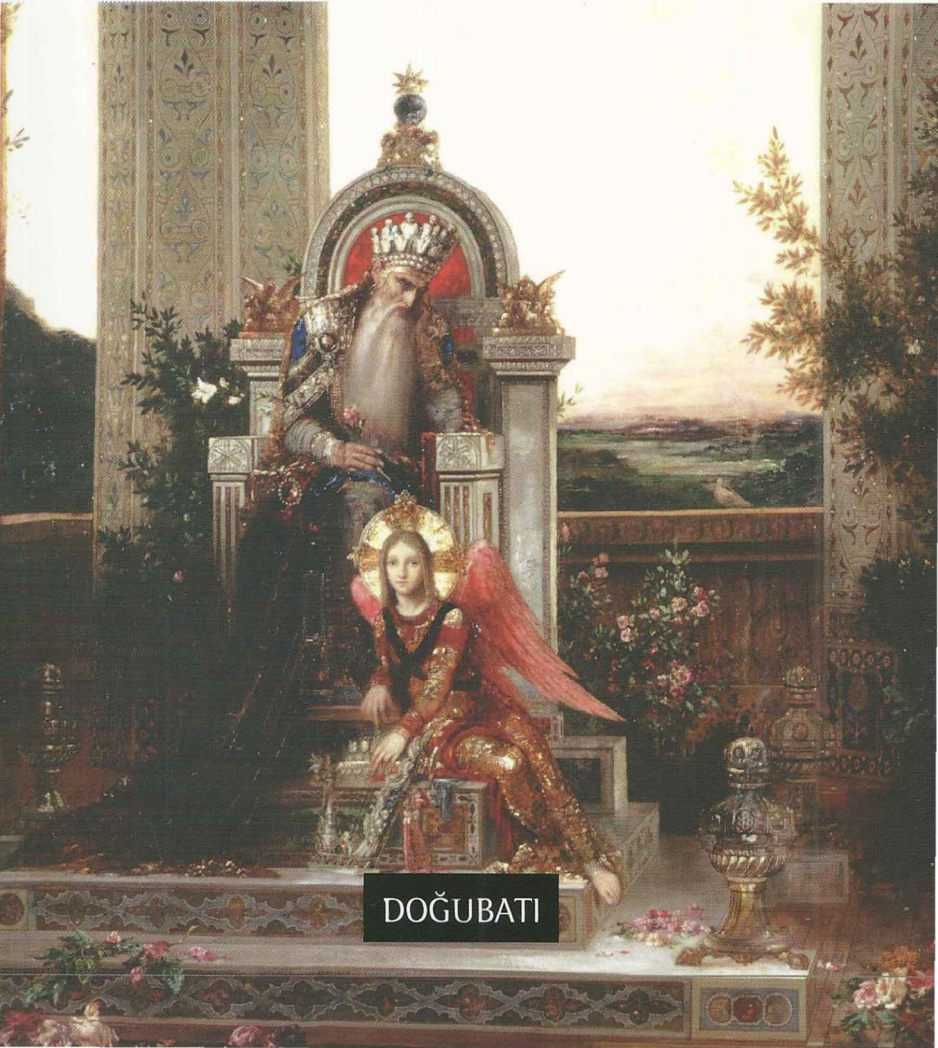
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Stefan Zweig

Efsaneler

Çeviren: Amine Akyel

Stefan Zweig

Efsaneler

Stefan Zweig
Efsaneler

Çeviren: Amine Akyel

DOĞUBATI

Stefan Zweig

1881 yılında Viyana’da doğdu. Babası varlıklı bir sanayiciydi. Avusturya, Fransa ve Almanya’da öğrenim gördü. Savaş karşıtı kişiliğiyle dikkat çekti. 1919-1934 yılları arasında Salzburg’da yaşadı, Nazilerin baskısı yüzünden Salzburg’u terk etmek zorunda kaldı. 1938’de İngiltere’ye, 1939’da New York’a gitti, birkaç ay sonra da Brezilya’ya yerleşti. Önceleri Verlaine, Baudelaire ve Verhaeren çevirileriyle tanındı, ilk şiirlerini ise 1901 yılında yayımladı. Çok sayıda deneme, öykü, uzun öykünün yanı sıra büyük bir ustalıkla kaleme aldığı yaşamöyküleriyle de ünlüdür. Psikolojiye ve Freud’un öğretisine duyduğu yoğun ilgi, Zweig’ın derin karakter incelemelerinde kendisini gösterir. Özellikle tarihsel karakterler üzerine yazdığı yorumlar ve yaşamöyküleri, psikolojik çözümlemeler bakımından son derece zengindir. Zweig, Avrupa’nın içine düştüğü siyasi durum yüzünden insanlığın geleceği konusunda umutsuzluğa düşerek 1942 yılında karısıyla birlikte intihar etti.

© Tüm hakları Doğu Batı Yayınları’na aittir.

Almanca Özgün Metinler

Rahel rechtet mit Gott

Die Legende der dritten Taube

Die Augen des ewigen Bruders

Die gleich-ungleichen Schwestern

Almancadan Çeviren

Amine Akyel

Yayına Hazırlayan

Ufuk Coşkun

Kapak Tasarımı

Harun Ak

Baskı

Tarcan Matbaacılık

Mart 2019

Doğu Batı Yayınları

Kültür Mah. Becerikli Sok.

No: 20/5 Kızılay/Ankara

Tel: 0 312 425 68 64-425 68 65

www.dogubati.com

ISBN: 978-605-2133-76-7 / Sertifika No: 15036

Doğu Batı Yayınları-234 Edebiyat-61

Kapak Resmi: Gustave Moreau, *Kral Davud*, 1878.

İÇİNDEKİLER

Rahel Tanrıyla Hesaplaşıyor.....	7
Üçüncü Güvercinin Hikâyesi	23
Ölümsüz Kardeşin Gözleri	29
Zıt İkizler	71

RAHEL TANRIYLA HESAPLAŖIYOR

Dik başlı ve dengesiz Kudüs halkı, bir kez daha yeminini unutmuştu, bir kez daha Tyr¹ ve Ammon'un² tunçtan putlarına kanlı kurbanlar sunmuşlardı. Yüksek tepelerde ve taş sunaklarda tütü yakmalarının³ günahı yetmezmiş gibi, bir de Tanrının sadık kulu Süleyman'ın⁴ onun için inşa ettiği tapınağa Baal'in⁵ bir putunu dikmişler, bu kutsal yere duman ve kan kokusu sinene dek zemini kurbanlarının kanlarına bulamışlardı.

Tanrı ona şirk koşulduğunu ve kendi tapınağının tam kalbinde bile onunla alay edildiğini gördüğünde, hiddeti ansızın alevlendi. Saç elini kaldırdı, gökyüzü çığlığa benzer bir sesle yarıldı: Tanrı, artık daha fazla hoşgörü göstermeyecekti, bu

¹ İskandinav mitolojisinde Tyr, tek gözölü ve tek el ile resmedilen zafer ve adalet tanrısıdır. (ç.n.)

² Mısır mitolojisinde tanrıların tanrısı olarak bilinir. (ç.n.)

³ Eskiden putlara tütü yakmak ibadetin bir parçasıydı. (ç.n.)

⁴ Süleyman, Kudüs'teki büyük tapınağı inşa etmiştir ve İsrail krallığının üçüncü kralıdır. (ç.n.)

⁵ Baal, özellikle Antik Orta Doğu'dan gelen birçok inanca göre korkulan, güçlü bir tanrıdır. (ç.n.)

günahkâr şehri yeryüzünden silecek, halkını da böcek gibi ezecekti. Muazzam bir gök gürültüsü bu isteğinin habercisiydi ve sesi Tanrının yarattığı sonsuz dünyanın bir ucundan diğer ucuna kadar duyuluyordu.

Toprak ve gök, Tanrının hiddetinden titreyerek sarsıldı. Nehirler tersine akmaya başladı, denizler boyun eğerek ikiye ayrıldı, dağlar sarhoş gibi sallandı ve kayalar gücünün karşısında diz çökerek yıkıldı. Kuşların ölü bedenleri gökyüzünden düştü, hattâ melekler başlarını devasa kanatlarının altına sakladı, çünkü insani duygulara sahip olmasalar da, onlar bile Tanrının ateş püsküren gözlerine bakmaya cesaret edemiyorlardı ve Tanrının öfkeli çılgılığı acımasızca kulaklarında yankılanıyordu.

Bir tek, yeryüzünde kurdukları ve korunaklı olduğunu düşündükleri şehirde yaşayan, ilâhi iradeye yüz çevirmiş insanlar, sonlarını getirecek olan bu emirden bihaberdiler. Yalnızca gözleriyle gördüklerini, yani ayaklarının altındaki toprağın birden sarsılmasına, güpegündüz gökyüzünün karanlığa bürünmesine, koskoca sedir ağaçlarının saman gibi kırılmasına ve çalıların köklerinden çıkıp ufak hayvanlar gibi korkuyla oradan oraya kaçmasına sebebiyet veren bir fırtınanın yaklaştığını anlamışlardı. Fırtına beraberinde bulutları getirdi ve bu bulutlar gökyüzünü karanlığa boğdu, başlarının üzerindeki felaket ve ayaklarının altında âdeta deniz gibi dalgalanan toprak Tanrının gazabıydı. Öyle ki, dehşete kapılmış insanlar, evlerinin başlarına yıkılacağından korkup kaçıştılar, dışarıda bakışlarını gökyüzüne çevirdiklerinde bulutların çoktan devasa bir küme oluşturduğunu gördüler ve gözleri fal taşı gibi açıldı, gördükleri bulut değil de kaya olsaydı ancak bu kadar korkarlardı. Uğultulu rüzgâr genizlerini kükürt gibi yaktı. Artık çıldırmış gibi kıyafetlerini yırtmaları,¹ saçlarını toza toprağa

¹ Yahudilerde kıyafetleri yırtmak acıyı, ümitsizliği, utancı ve matemi ifade etme şekliydi. (ç.n.)

bulamaları ve geçmiş küstahlıklarının affı için secdeye varıp Tanrıya yalvarmaları beyhudeydi – bulutlar gitgide yoğunlaşmaya devam etti ve yaşadıkları topraklara hayat veren güneşin önünü kapattı.

Tanrı öfkeyle öyle kükremişti ki, sadece yaşayanlar değil, ölmüşlerin ruhları da sesine kulak vermişler ve sonsuz uykularından uyanıp mezarlarında gözlerini açmışlardı. Çünkü ölümler ancak Tanrının sesiyle uyanabilirlerdi, böyle olmak zorundaydı, böyle yazılmıştı. Fakat ölümlerin Tanrının yüzüne bakmaları yasaktı –çünkü bir tek melekler onun nuruna dayanabilirdi– yalnızca kıyamet gününde üflenecek olan suru ve Tanrının sesini duyma hakkı bahşedilmişti onlara. Ölümler mezarlarında doğruldu ve ayağa kalktı. Ataların ruhları Tanrıya çocuklarını ve kutsal şehrin duvarlarını bağışlaması için rüzgâra karşı kanat çırpıp kuşlar gibi bir araya gelerek hep beraber yalvardılar. Ataların ataları İshak, Yakup ve İbrahim, dileklerini çaresizlikle dile getirmek için öne atıldılar. Fakat gök gürültüsü yakarışlarını havada boğdu, Tanrı sesini duyurdu: Nankörlüklerine gereğinden fazla müsamaha etmişti, ilâhi sevgisine yüz çevirenlere artık hak ettikleri cezayı verecek, Tanrıyı öfkeliendirmenin ne demek olduğunu tapınağı yıkarak gösterecekti. Ataların ataları bu sözlerin etkisiyle oldukları yerde kalakaldılar. Bu sefer öne çıkanlar bir zamanlar Tanrının kelâmını iletmiş olan Musa, İsmail, İlyas ve Elişa peygamberlerdi, keskin ve etkileyici sözleriyle bu yüce insanlar kalplerinde taşıdıklarını kelimelere döktüler. Fakat Tanrı onlara kulak vermediği gibi, şiddetli rüzgârla nefeslerini kesip konuşmalarını da engelledi. Kule ve tapınağı yerle bir edecek olan şimşek hiç bu kadar yıkıcı olmamıştı. Peygamberlerin cesareti işte böyle kırıldı, çiğnenmiş çimler gibi boyunları bükük, Tanrının önünde tir tir titriyorlardı, kimse Tanrının büyük öfkesi karşısında konuşmaya cesaret edemiyordu. Korkudan kimse sesini çıkaramıyordu – tam o sırada İsrail’in ana atası Rahel korkusunu yenip öne çıktı. O da Ramah’taki mezarından Tanrının öfke dolu

sözlerini işitmiş, çocuklarının çocukları için gözyaşı dökmüş-tü. Var gücüyle görünmez Tanrının önüne çıktı. Diz çöktü, yalvararak ellerini havaya kaldırdı, dizlerinin üzerinde Tanrıya seslendi:

“Tanrım huzurunda konuşmak kalbimin çarpmasına sebep oluyor, Ya Rab, peki sen değil miydin bu bedendeki kalbi yaratan, sen değil miydin korkudan titremesini sağlayan, sen değil miydin korkularını dualarında dile getirebilsin diye dudaklarımı yaratan? Korkuyorum ve yüce sevgine sığınıyorum, çocuklarımla çaresizliğini gördüm ve âciz kelimelerimi sonsuz varlığına yöneltiyorum. Bana ne zekâ ne de kurnazlık verdin, bu yüzden gazabını dindirmek için bir zamanlar kendi öfkeme nasıl yenik düştüğümü anlatmaktan başka çare bulamıyorum. Şüphesiz bilirsin aklımdakileri daha ağzımdan çıkmadan, ellerinde şekillenir kelimeler kullarının dudaklarında ses bulmadan ve yapamaz hiçbir şey bu eller senin haberin olmadan. Gene de günahkâr kullarının hatırına beni sabırla dinlemen için yalvarıyorum sana.”

Rahel bu sözlerden sonra başını öne eğdi. Tanrı, önünde diz çökmüş kadını ve gözyaşlarını gördü. Nitekim kederli kadını dinlemek için bir süreliğine hiddetini bir kenara bıraktı.

Fakat Tanrının dinliyor olması öyle bir şeydi ki sessizliği semanın tüm boşluklarını kaplıyor ve zaman kavramını hükümsüz kılıyordu. Rüzgâr esmeye cesaret edemiyor, yıldırımlar saklanıyor, sürüngenler sürünmüyor, kanatlılar uçmuyor, kimse nefes almıyordu. Saatler durmuş, Keruvlar¹ tunç heykeller gibi kaskatı kesilmişti. Çünkü Tanrının dinliyor olması her varlığın nefesini kesmiş, gökyüzünü sessizlik kaplamıştı; O’nun varlığı karşısında güneş olduğu yerde kalmış, ay donmuş, akıntılar durmuştu.

¹ Melek görünümlü, kanatlı, doğaüstü varlıklar. Tanrının kudretini gösterme amacına hizmet ederler. (ç.n.)

Bir tek yeryüzündeki insanlar Rahel'in duasından habersiz ecel teri döküyorlardı. İlâhi meselelerde her zaman cahillerdi, gökyüzünde olanları tahmin bile edemezlerdi. Tek gördükleri başlarının üzerindeki fırtınanın birden durmuş olmasıydı. Ama umut dolu gözlerle yukarıya baktıklarında, bulutların hâlâ bir tabutun kapağı gibi simsiyah olduğunu gördüler, tehditkâr karanlığın dehşeti sürüyordu ve sessizlik, bir kefen gibi etraflarını sarmıştı.

Tanrının onu dinlediğini hissedince, Rahel gözyaşlarını sil-di ve korkusunun verdiği cesaretle başını kaldırıp konuştu:

“Biliyorsun Tanrım, – ben, Lavan'ın kızı Rahel, doğudaki Haran ülkesinde bir çobandım, babamın koyunlarına bakı-yordum. Bir sabah sürüyü bir kuyuya götürdük, fakat hizmet-çi kızlar kuyunun ağır taş kapağını kaldıramayınca, yabancı ve yakışıklı bir genç yetişti imdadımıza – çok şaşırdık görünce kuvvetini. Yakup'tu bize gönderdiğin gencin ismi. Halamın oğlu olduğunu anlattığında, hemen götürdüm onu babamın yanına. Birbirimizi görelî henüz bir saat olmuştu belki ama ba-kışlarımız alev alev yanıyor, kalplerimiz arzuluyordu birbirini. O kadar arzuluyordum ki, geceleri gözlerime bir türlü uyku girmiyordu – Tanrım, fakat kaynayan kanımdan utanmadım, çünkü bu da senin isteğindi, kalplerimizin aşkın dikenli çalısı gibi ateş alması da kader değil miydi? Bir bakirenin kendi-sini bir erkeğe açması, bakışların başka bakışları, bedenlerin başka bir bedeni araması – hepsi senin takdirin değil miydi? Bu nedenle içimizi yakan ateşe karşı koymadık, birbirimizi ilk gördüğümüz o gün birbirimizin olmaya söz verdik.

Ama biliyorsun Tanrım – babam sert bir adamdı, sabanla sürdüğü taşlı topraklar kadar, boyunduruğa geçirdiği öküzle-rin boynuzları kadar sertti. Öyle ki Yakup beni almak iste-diğinde, babam çalışkan ve sabırlı olup olmadığını görmek, onu denemek istedi. Tanrım biliyorsun – talibime yedi yıl benim için çalışması gerektiğini söyledi. Bunları duyduğumda

ruhum öyle bir titredi ve Yakup'un yanaklarından kan öyle bir çekildi ki! Sabırsızlığımızdan bu süre bize sonsuz gibi geldi. Tanrım biliyorum – senin için yedi sene bir damlanın yere düşmesine eşit, göz açıp kapayıncaya kadar geçer bu süre sonsuzluğu gören gözlerin için, ebedi varlığın için zaman dediğin, ancak gökyüzünü bir anlığına kaplayıp sonra hemen dağılan duman gibi. Fakat –düşün Tanrım– biz insanlar için yedi sene hayatımızın yüzde onu neredeyse, karanlıktan çıkıp senin kutsal ışığına gözlerimizi açtığımızda, ölüm gerçeğidir bizi karşılayan, alır bizi hemen etkisi altına. Ömrümüz, ilkbahardaki bir nehir gibi hızla akıp gidiyor, akıp giden sular geri gelmiyor. İşte bu nedenle biz sabırsız gençler için sonsuz bir süreydi bu yedi yıl, bedenimizin diğerinin yakınlığını arzuladığı, dudaklarımızın sevgilinin öpücüğüne susadığı, ama kavuşamadığı yedi yıl. Ama Ya Rab, Yakup bu sözü verdi gene de ve babamın isteğine boyun eğdim böylece.

Tanrım, sabretmek ne de zor kulların için, çünkü canlı bedenimize sıcak kalbimizi yerleştirdin, kısacık ömrümüzün bilincini ve ölüm korkusunu en derinimize işledin. Biliyoruz Tanrım, ilkbahar çok yakın sonbahara, yaz ise uzun sürmüyor hayatımızda; bu yüzden sabırsızlık var fani kanımızda, bu yüzden açgözlülükle uzatıyoruz elimizi sevdiğimizi hemen kapmak adına ve geçici olan şeylerin tadını çıkarmak istiyoruz hemen. Zamanla yaşlanırken nasıl beklemeyi öğreniriz, bir gecede yok olabilirken nasıl sabrederiz, zaman tükenmeyen ateşiyle kovalarken nasıl yanmayız, ölüm bizi kovalarken nasıl acele etmeyiz! Ama gene de Ya Rab, biz kendimize hâkim olduk ve arzularımıza yenik düşmedik. Bizim için bir gün bin gün gibiydi sanki işte böyle sevdik birbirimizi. Fakat bu yedi yılın sonunda, sanki tek bir gün geçmiş gibiydi. Yakup'u böyle bekledim işte, Ya Rab, Yakup beni böyle sevdi işte.

Yedinci sene dolduğunda sevinçle babamın karşısına çıktım ve Yakup ile dünya evine girmeyi diledim. Ama babam mut-

luluğumu görmezden geldi, bakışları sert, ağzı mühürlenmiş gibiydi. Sonra ablamı çağırmamı söyledi.

Biliyorsun Tanrım, ablam Lea evin büyük kızıydı, benden iki sene önce bu dünyaya gelmişti. Yüzüne pek bir güzellik bahşetmemiştin, karşı cinsin ilgisini çekemiyordu yani, hal böyleyken kimsenin onu istememesi epey üzüyordu onu. Ama tam da acısı ve saflığından dolayı severdim onu. Ama babam onu çağırmamı istediğinde ve beni çadırdan gönderdiğinde, kapıldım arkamdan bir komplo kurulduğu hissine. Hemen saklandım yan odaya, kulak verdim gizli anlaşılmaya. Babam şunları söyledi:

“Dinle, Lea, kız kardeşimin oğlu Yakup geldi ve yedi yıldır çalışıyor almak için benden Rahel’i. Ama buna izin vermeyeceğim senin iyiliğin için, hizmetçiler ne der ilk olarak evi terk etmesine küçük kız kardeşinin ve evin büyük kızı olarak bekâr kalmana senin. Ayıptır, günahdır, Tanrı buna müsaade etmez! Tanrı bizleri dünyanın başına, şafak vaktine, her şeyin başına koydu ki dünyayı insanlarla dolduralım, çoğalıp sayımızı artıralım ve ona hamd edelim. Tanrı ister mi toprağın kuru kalmasını ve verimli kıldığının üremeden, meyvesiz bu dünyadan göçmesini. Koçlar ve inekler bile ahırında çiftleşiyorken ben nasıl müsaade ederim kendi çocuğumun utanç ve rezillik içerisinde bekâr kalmasına? Bu yüzden hazırlan Lea, duvağını al ve yüzünü iyice ört, ört ki Rahel’in yerine seni Yakup’a götüreyim, ona seni vereyim.” Ürkmüş ve suskun Lea ile babam işte böyle konuşmuştu. Bu hileyi duyar duymaz kalbim öfkeyle yanıp tutuştu – Affet Tanrım! Fakat beni anla Tanrım, yedi yıl çalışmıştı benim için Yakup, birbirimizi bu kadar sevmemize rağmen yedi yıl hasret kalmıştık, peki şimdi kendi canımdan çok sevdiğim, kalbimin sahibini, ablam mı kollarına alacaktı? Aklım babama isyan etmek istiyordu, tıpkı benim çocuklarımin sana, yani sonsuz babalarına isyan ettikleri gibi. Bizi böyle yaratan sendin Tanrım! Bize bir haksızlık yapıldığını düşündüğümüzde gözümüz kararır. Hemen Yakup’un ya-

nına gittim, kulağına babamın başka bir kadını yanına vermek istediğine dair uyarılar fısıldadım. Beni tanıması için ona bir de bir işaret öğrettim. Çadırına girmeden önce onu alnından üç kez öpecekti gerçek gelin. Yakup anladı ve işareti aklında tuttu.

Akşam oldu ve babam Lavan, Lea'nın gelin duvağını hazırlattırdı. Yüzünü iki kat örttü ki tanıyamasın Yakup sahte gelini. Sonra ambara kapattı beni, hizmetçilerin beni bulmasını ve benim Yakup'u uyarmamı engellemek istedi. Karanlıkta bir baykuş gibi oturuyordum, öfkem gece yaklaştıkça giderek artıyordu, ağrıyan kalbim göğsümden çıkacak sandım, çünkü biliyorsun Tanrım, Yakup ile bir gece geçirmenin ablamın hakkı olmadığını düşünüyordum. Yumruğumu ısırdım, aşağıda neşeyle çaldığında düğünün zilleri, acı ve kıskançlık ruhumu parçaladı birer aslan gibi.

Kapatılmışıym, unutulmuştum, öfkemle baş başa kalmıştım ve içim nasıl karardıysa, içerisi de aynı şekilde karardı ama birden kapı sessizce açıldı. Bir de ne göreyim! Ablam Lea gizlice onu düğününe götürecek olan yolundan ayrılmış, yanıma gelmişti. Yürüyüşünden tanımıştım onu zaten, fakat gene de ona düşmanca arkamı döndüm, tanımamış gibi davrandım, çünkü kalbim ona karşı buz gibiydi. Fakat Lea yavaşça yanıma yaklaştı, eliyle nazikçe saçımı okşadı, ona baktığımda gözündeki korkuyu gördüm. Evet, itiraf ediyorum Tanrım, gördüğüm o korku, beni sevindirmişti, o kadar öfkeliydim işte. İyi gelmişti endişesi, iyi gelmişti korkusu, benim olması gereken düğün günümün ona da zehir olması, intikam gibi tatlı gelmişti bana. Ama talihsiz Lea'nın bu kötü niyetli sevincimden haberi yoktu, annemizin sütünü paylaşmış ve çocukluktan beri birbirimizi her daim sevmiştik. Bu yüzden bana güvenerek yanaştı, omuzlarıma sarıldı. Ama endişesini dile getirdiğinde solmuş dudakları korkudan titriyordu:

“Bu nasıl olacak, Rahel, canım kardeşim? Babamızın yaptığı canımı çok yakıyor. Senin sevdiğini aldı, bana verdi – ama her şeyden bihaber Yakup’u kandırmak istemiyorum, seni arzulayan birinin yanına utanmadan nasıl giderim, onunla nasıl yatarım? Hissediyorum, ayaklarım beni ona götürmek istemiyor, kalbim bana ‘gitme’ diyor, korkuyorum Rahel, korkuyorum, mümkün mü beni tanımaması daha ilk bakışta? Ve rezil rüsva olmaz mıyım, beni evinden, çadırından kovduğunda? Üç kuşak benimle alay eder: ‘Çirkin Lea, onu alsın diye açgözlülükle bir adama koştı, sonra uyuz hayvan gibi kovuldu.’ Söyle, Rahel, canım kardeşim, ne yapayım, kalkışayım mı böyle bir şeye, yoksa karşı mı geleyim babamın otoritesine? Ne yapayım Rahel, Yakup’un beni tanımaması için ve rezil olmak için? Yardım et, kardeşim, yardım et bana, yalvarıyorum Tanrı aşkına yardım et bana!”

Tanrım, hâlâ çok kızgındım, sevsem de ablamı, kötü yanım mutlu olmuştu, korkusundan beslenmişti lezzetli bir yemekmiş gibi. Ama ablam senin adını andığında, isimlerin en kutsalını, en yücesini, Yaradan’ın ismini, işte o zaman içim ürperdi, onun üzüntüsünden keyif alan yüreğimde bir değişim gerçekleşti, senin rahmetinin, gücünün, merhametinin muhteşem kuvvetinin kararmış ruhuma tatlı tatlı işlediğini hissettim. Tanrım, bu da senin sonsuz mucizelerinden biri, sevdiklerimizin acı çektiğini gördüğümüzde ve anlamaya çalıştığımızda sızlayan kalplerini, kötü duygularla inşa ettiğimiz tüm duvarlar yıkılıyor. Ablamın korkusunu hissettim kalbimin derinliklerinde ve kendi dertlerimi değil bir tek onun derdini düşündüm birdenbire. Ablamın kederine ortak oldum ve acıdım ona, ben, aptal kulun – Tanrım, şimdi beni iyi dinle! O an ona acıdım, çünkü ağlayarak karşımda duruyordu, tıpkı benim şimdi Senin karşımda durduğum gibi. Ona acıdım çünkü merhametime sığınmıştı, tıpkı bu sözlerimle benim Senin merhametine sığındığım gibi. Kendi mutluluğumu bir kenara atıp ona Yakup’u nasıl kandırabileceğini, yani gizli işaretimizi

öğrettim. Çadırına girmeden önce, alnını üç kez öpmesini söyledim – Tanrım işte böyle kıskançlığımı yendim, senin aşkından dolayı işte böyle Yakup’a ve sevgime ihanet ettim.

Lea ona acıdığını gördüğünde kendisini tutamayıp ayaklarına kapandı, ellerimi ve elbisemi öptü, çünkü bizi böyle yarattın Tanrım, senin kutsal merhametini hissettiğimizde alçakgönüllülük ele geçirir bizi ve minnetle dolup taşarız. Birbirimizin boynuna sarıldık, birbirimizi öptük ve yanaklarımız gözyaşlarımızla ıslandı. Lea hemen teselli olmuştu, gelin çadırına girmek istedi. Fakat ayağa kalktığı anda gözleri gene endişeyle doldu, solgun dudakları yeniden titredi.

“Teşekkür ederim iyi kalpli kardeşim” dedi bana. “Sana minnettarım, dediğini yapacağım. Ama Yakup bu gizli işarete kanmazsa ne olacak? Bir kez daha bana akıl ver kardeşim, bir kez daha bana yol göster. Senin isminle seslenmesi için ne yapmam gerektiğini söyle bana. Karşılık vermeden öylesine susamam ya bana bir şey sorduğunda? Ya kendi sesimle konuştuğumda hilemizi anlarsa? Ne yapmalıyım kardeşim benimle konuştuğunda, nasıl senin sesinle cevap verebilirim bir soru yönelttiğinde bana? Yardım et, Rahel, yardımsever ve akıllı kardeşim, Tanrı aşkına yardım et!”

Tanrım, isimlerin en kutsalını, en yücesini duyduğumda yeniden ürperdi içim, sıcacık ışığın ruhumu yumuşattı, tüm duvarları yıktı, ablamın endişesine kulak verdim. Âdeta haykıran kalbimi ikinci kez duymazlıktan geldim, ikinci kez tüm acılarımı ayaklarımın altına alıp ezdim. Merhamet duygusu yumuşamama sebep olmuştu, her türlü fedakârlığa hazırdım ve şöyle cevap verdim:

“Merak etme Lea, canım ablam, endişelenme. Seni yatağına almadan önce seni tanımaması için elimden geleni yapacağım, bunu Tanrı için yapacağım. Şu şekilde olacak: Babamız seni ona verdiğinde, ben gizlice Yakup’un odasına gireceğim ve gerdek yatağınızın yanında, karanlıkta çömeleceğim. Senin-

le konuştuğunda, senin yerine ben cevap vereceğim. Böylece tüm şüpheleri ortadan kalkacak, seni kollarına alıp tohumlarını bedenine ekecek. Bunu çocukluğumuzdan beri birbirimize olan sevgimiz için yapacağım Lea ve ismini andığın Tanrı aşkına ki çocuklarımız ona en kutsal ismiyle seslendiklerinde o da merhamet etsin.”

Tanrım, sonra Lea bana sarıldı ve dudaklarımdan öptü. Sanki bambaşka biriymiş gibi, yenilenmiş olarak ayağa kalktı. Duvağın gölgesinde saklanmış, Yakup’un olmak üzere, artık hiç endişe etmeyerek yanımdan ayrıldı. Ben ise acı görevimi yerine getirdim: Gizlice Yakup’un çadırına girdim ve yatağın yanında, karanlıkta saklandım. Az sonra ziller yeni çift eşlik ederek sevinçle çaldı, mutlu çift kısa süre sonra çadırın girişinde belirdi. Fakat Yakup örtülü gelinini çadırına almadan önce, tam tülü kaldıracakken bir an tereddüt etti, benim işaretimi bekliyordu. Lea, ona öğrettiğim gibi, damadın alnını üç kez öptü. İşareti alan Yakup memnun bir şekilde, Lea’yı ben sanarak kucakladı ve titreyen dudaklarıma sadece bir nefes uzakta olan yatağa taşıdı. Ama Lea’ya sarılmadan önce tekrar sordu: “Kollarımdaki gerçekten sen misin Rahel?” Her şeyi görüp gözetan Tanrım biliyorsun çok zorlanmıştım, etimi tırnağımdan ayırmış gibi sesimi de boğazımdan söktüm ve fısıldadım: “Evet benim, Yakup, kocacığım.” Yakup sesimi duyunca rahatladı ve sevgisinin tüm tutkusuyla ve şiddetiyle Lea’ya sahip oldu. Ama ben? Zaten her şeyi biliyorsun, çünkü tırpanın çimenleri kestiği gibi, senin de bakışın karanlığı keser, yarıp geçer – ama ben, Tanrım onlara tek bir parmak uzaklıktaydım, Yakup Lea’yı sevgiyle kucakladığında, kaynayan kanıyla kendini ona açmış Lea’yı ben sanarak ona sahip olduğunda, sanki diri diri ateşte yakılıyordum. Tanrım hatırla, yedi saat boyunca acıyan dizlerim ve acıyan ruhumla kıvranmıştım, benim olması gerekene sahip olan, benim hissedemediğimi hisseden ablamı dinlediğim o geceyi hatırla! Yedi saat, yedi sonsuz saat nefesimi tutmuştum, kıvranmıştım, Yakup’un bir zamanlar

senin meleğinle güreştiği gibi ben de  ığlıklar mla g reşip bast rmıştım.¹ O yedi saat bana Yakup'u beklediğim yedi seneden yetmiş kat daha fazla  st rap verdi. Eğer senin kutsal ismini tekrar tekrar zikretmeseydim, senin sonsuz sabr n  düşünerek kendime g   vermeseydim, kendi sabr m  sınavan o geceye dayanamazdım Ya Rab.

Yeryüzünde yaptıklar m arasında övündüğüm tek amelim buydu Tanrım, çünkü o an sabır ve merhamet konusunda sana benzemiştim, halbuki ruhumun acısı tüm insanların dayanma gücünü açacak kadar fazlaydı, o kadar fazlaydı ki başka hiçbir kad n  beni o uğursuz gecede imtihan ettiğin kadar ağır sınamamışsındır Tanrım. Ama benim için gelmiş geçmiş en ağır gece olan o geceye sabrettim ve horozlar öttüğünde, onlar yorgun düşmüş yatarken, ben bitkin bitkin ayağa kalktım. Aceleyle babamın evine kaçtım, yakında nasıl bir hileye başvurduğumuz ortaya çıkacaktı elbette, o vakit Yakup ne kadar da  fkelenenecekti! Öfkesini düşününce korkudan  enem titredi ve korktuğ m  n nda başıma geldi. Babamın evinde, henüz dinlenememişken, duydum aldatıldığ n  anlayan Yakup'un öfkeli,  det  boğa gibi gürleyen sesini ve gördüm babam  öldürmek için elinde baltayla geldiğini. İhtiyar babam,  fkeli Yakup'u duyd ğunda korkudan eli ayağı birbirine dolandı. Titreyerek yere yığıldı ve senin mübarek ad n  andı. Tanrım, senin o yüce ismini duyd ğunda yeniden kutsal bir cesaret doğdu i ime, öfkeyle bize yaklaşan Yakup'un önüne atıldım ki elindeki balta babama değil bana isabet etsin. Fakat Yakup'un kanı kaynamıştı, gözleri öfkeyle kararmıştı, onu kandırmakta yardımcı olan beni görür görmez yumruğunu yüzüme indirdi, ben de yere yığıldım. Fakat Tanrım, hiç sesimi çıkaramadım çünkü  fkesinde bile büyük sevgi barındırdığ n  biliyordum.

¹ Tevrat: 32/22-32 Yakup Tanr n n meleğiyle g reşir, g reşirken Yakup'un uyluk kemiği çıkar, bu yüzden Yahudilerde uyluk kemiğin üzerindeki sinir yenilmez. Ayrıca bu  yette Yakup'a İsrail adı verilir. ( .n.)

Ve beni o an öldürseydi –ki baltayı bir anlığına o niyetle kaldırmıştı– Tanrım senin karşına hiç şikâyet etmeden çıkardım, çünkü büyük bir kederi göze alarak onu kandırmıştım ve öfkесinin de bana duyduğu büyük aşktan kaynaklandığını biliyordum.

Fakat Tanrım, olanlara bir bak, öfkeden kudurmuş Yakup bile merhamet etmişti, beni yerde, ayaklarının dibinde, kanlar içinde ve şaşkın bakışlarımla gördüğünde. Kaldırdığı balta elinden kaydı, eğildi ve kanayan dudaklarımı öptü. Hattâ sadece bana değil, hepimize merhamet etti, babamı da benim hatırıma affetti ve Lea'yı çadırından kovmadı. Bir yedi sene daha geçince babam beni Yakup'a ikinci karısı olarak verdi, çocuklarımız oldu – onları sütümle ve senin vaatlerinle besledim. En dertli anlarında, daima her şeye kadir olan Tanrının ismini anmalarını nasihat ettim. Ya Er-Rahman,¹ bugün ise bağışlayıcı isminle sana acılar içinde sesleniyorum: Yakup'un yaptığını yap! Hiddetinin baltasını indir, öfkenin bulutlarını dağıt! Rahel nasıl merhamet ettiyse, sen de bir kez daha öyle merhamet et! Benim sabrettiğim gibi, sen de sabret ve kutsal şehrini bağışla! Tanrım, çocuklarımı ve torunlarımı esirge, Kudüs'ü bağışla!”

Rahel, sanki semanın her katına ulaşması gerekiyormuş gibi sesini yükseltmişti; ruhunun bu yalvaran çağrısından sonra ise gücü tükendi. Dizlerinin üzerine çöktü, sarsılmıştı, ağrıyan başını toprağa eğdi, siyah saçları su gibi akıp, titreyen bedenini örttü. Rahel işte böyle diz çöktü, Tanrının cevabını işte böyle bekledi.

Fakat - Tanrı - sustu. Yeryüzünde, gökyüzünde ve aralarında süzölen bulutlarda Tanrının susmasından daha korkunç bir şey yoktu. Çünkü Tanrı sustuğunda zaman durur, ışıklar söner, gündüz ve gece ayırt edilemez, dünyanın yaratıldığı ilk günün sessizliğine benzer bir sessizlik hüküm sürer. Hiçbir şey

¹ Merhamet eden, şefkat gösteren, ihsan eden, acıyan. (ç.n.)

hareket edemez, hiçbir su akamaz, hiçbir çiçek açamaz, Tanrının sözü olmadan deniz dahi dalgalanamaz. Tüm yaşamın kaynağı olan Tanrı susunca, hiçbir fani kulak bu sessizliğe dayanamaz, hiçbir fani kalp bu boşluğun şiddetine karşı koyamaz. Böyle bir durumda bir tek Tanrı varlığını sürdürebilir ve her türlü yaşam yok olur.

Sabırlılar arasında en sabırlı olan Rahel bile dayanamadı Tanrının böyle bir durumda sessiz kalmasına. Bakışlarını gene görünmez Tanrıya çevirdi, anaç ellerini tekrar havaya kaldırdı ve öfke dolu sözleri ağzından kıvılcım gibi çıktı:

“Beni duymadın mı, her zaman her yerde olan Tanrım, beni anlamadın mı, her şeyi anlayan Tanrım –yoksa ben, cahil kulun, sana açıklamalı mıyım dediklerimi? Anlasana, dik başlı Tanrım– Yakup’un ablamın olmasını, tohumlarını ekmesini kıskandım, tıpkı senin şu an çocuklarının sana değil de başka tanrılara tütsü yakmalarını kıskandığın gibi. Fakat benim gibi zayıf bir kadın, yüce olan senin için merhamet etti, Lea’ya merhamet etti ve Yakup da bana merhamet etti, görüyorsun Tanrım: Hepimiz, insan olduğumuz halde, zayıf ve fani olduğumuz halde, kıskançlığın lânetini yendik, pençesinden kurtulduk – ama sen, her şeyi yaratmış, yoktan var etmiş olan sen, her şeyin başı ve sonu olan sen, bizlerin sadece birer damlası olduğumuz denizlerin sahibi – sen merhamet etmeyecek misin yani? Evet, biliyorum, çocuklarımin halkı inatçı bir halk, senin boyunduruğun altına girmeye hep isyan ediyorlar, ama sen Tanrı ve her şeyin efendisiysen, senin tahammülün onların taşkınlığından, senin merhametin onların hatalarından daha büyük olması gerekmiyor mu? Bir insanın seni meleklerinin önünde mahcup etmesi, bu meleklerin ‘Bir zamanlar bir kadın vardı dünyada, ismi Rahel’di, zayıf ve fani bir kadındı ama öfkesini yendi. Fakat O, her varlığın ve semanın efendisi olan Tanrı, öfkesine yenik düştü,’ demelerini kabul edebilir misin? Hayır, Tanrım, böyle bir şey olmamalı çünkü senin merhametin sonsuz değilse, sen de sonsuz de-

ğilsin demektir – o zaman *sen - Tanrı - değilsin demektir*. O zaman sen, uğruna gözyaşı döktüğüm, ablamın ürkmüş çığlığında sesini duyduğum Tanrı değilsindir! O zaman sen benim tanımadığım bir Tanrısındır, öfke dolu bir Tanrı, cezalandıran bir Tanrı, intikam Tanrısısındır ve ben, Rahel, sadece seven ve merhamet eden Tanrıya hizmet ederim –ve ben, seni melekle-
rinin karşısında inkâr ederim! İstiyorlarsa seçilmiş kişiler, peygamberlerin önünde eğilsinler– ben dimdik kalacağım, sana ve emrine karşı duracağım. Sen çocuklarımla hesaplaşmadan önce, ben seninle hesaplaşmak istiyorum, bu yüzden seni itham ediyorum: Emirlerin, Tanrım, senin tabiatınla çelişiyor, öfke saçan ağzın kalbine ters düşüyor. Kararını ver Tanrım, kendi tabiatın ve bu tabiatınla çelişen emrin arasında karar ver! Şu an görüldüğün kadar öfkeliysen eğer, o zaman beni de çocuklarımla yanına karanlığa göm, çünkü seni öfkesinin esiri olan bir Tanrı olarak görmek istemiyorum, kıskançlığının hiddeti beni iğrendiriyor. Ama sen baştan itibaren sevdiğim, buyruklarına göre yaşadığım o bağışlayan Tanrıysan – o zaman kendine gel artık, o zaman hoşgörü dolu gözlerinle bak bana, çocuklarımla, kutsal şehri bağışla!”

Rahel, kılıç kadar keskin sözlerini göğe yönelttiğinde, gücü yeniden terk etmişti onu. Dizlerinin üzerine düştü, başını yukarıdan gelecek olan bir sözün beklentisiyle kaldırdı ve gözkapakları bir ölününki gibi kapandı.

Ataların ataları ve peygamberler Rahel’e yakın olmaktan korkup geri adım attılar, çünkü Tanrı ile hesaplaşmaya çalışan günahkâr Rahel’in üzerine Tanrının şimşeğin ineceğini sandılar. Tedirgin bakışlarla göğe baktılar. Fakat düşündükleri gerçekleşmedi.

Melekler Tanrının çatılmış kaşlarına bakmaktansa, kanatlarının altına sığınmışlardı, titreyerek Tanrının gücünü inkâr eden gözü kara kadına baktılar, fakat o da ne! Rahel’in sureti ışık saçıyor, alnı nur ile parlıyordu. Sanki içten gelen bir ışık

aydınlatıyordu Rahel'in tenini ve gözyaşları yanaklarındaki, o anaç gözyaşları parıldıyordu şafak vaktinde bir çiy tanesi gibi. O anda melekler, Tanrının Rahel'in yüzüne tüm sevgisiyle baktığını anladılar. Tanrının emrine karşı gelen bu günahkâr kadını, yüce inancı ve sabırsızlığı yüzünden, her dediğini yapan ve itaat eden kullarından daha çok sevdiğini anladılar. Böylece meleklerin korkusu dindi, bakışlarını kaldırmaya cesaret edebildiler ve Tanrının yüzüne baktılar: Tanrıyı gene aydınlık bir görkem sarmıştı, gülümsemesinin huzurlu mavi-liği tüm semayı kapladı. Keruvlar, rüzgârı arkalarına alıp neşe içinde uçtular, öyle ki çırpıtları kanatlarının sesleri aydınlık gökyüzünde bir şarkı misali yankılandı.

Tanrının suretinin parlaması ise tarifsiz bir nura dönüş-müştü, sema bu kadar ışığa dayanamadı, ışınları âdeta patla-mış gibi etrafa saçıldı. Meleklerin, ölülerin ve henüz doğma-mış olanların sesleri kutsal bir ahenk içinde yükseldi, ta ki her şey tek bir nefeste birleşip görkemli bir şarkı oluşturunca kadar. Fakat söz konusu kutsal meseleler olduğunda her zaman cahil olan insanlar başlarının üzerinde olup bitenlerden bihaberdi-ler. Kefenlere sarılmış, kara toprağa eğilip secdeye varmışlardı. Birdenbire sanki bahar rüzgârının hıştırtısını duydular. Tedir-gin bakışlarını yukarı çevirip hayretle göğe baktılar. Çünkü bulutlar dağılmış, muhteşem bir gökkuşağı ortaya çıkmıştı. O âna dek döktükleri gözyaşları, gökkuşağının yedi rengine işli-yor, Rahel'e taşınyordu.

ÜÇÜNCÜ GÜVERCİNİN HİKÂYESİ

Gökyüzünün bentleri kapandığında ve yeryüzünde biriken sular kuruduğunda, Atamız Nuh'un karadan bir haber getirsin diye gemiden yolladığı iki güvercinin hikâyesi anlatılır tüm zamanların başlangıcını anlatan kutsal kitapta.¹ Fakat üçüncü güvercinin yolculuğundan ve kaderinden var mı bahseden? Cudi Dağı'nın² zirvesine oturmuş büyük tufandan kurtardığı canlıları taşıyan gemi. Nuh geminin çanaklığına çıktığında etrafında sadece sular ve seller görmüş ve böylece ilk güvercini yollamış. Yollamış ki, bulutların sonunda dağıldığı göğün altında, bir yerlerde toprak var mı diye haber etsin ona.

Kitapta anlatılanlara göre ilk güvercin havalanıp kanatlarını çırpmış. Bir doğu, bir batı yönüne uçmuş ama sudan başka bir şey görememiş. Dinlenecek bir yer bulamayınca kanatları

¹ Bkz. İncil ve Tevrat. (ç.n.)

² Nuh'un gemisi bazı kaynaklara göre Ağrı Dağı'nda, bazı kaynaklara göre ise Cudi Dağı'nda karaya oturmuştur. Ancak Kuran'ın Hud Sûresi, 44. âyetinde de 'Cudi Dağı' olarak geçtiği için Cudi Dağı olarak çevirmeye karar verdim. (ç.n.)

yavaş yavaş yorulmaya başlamış. Başka çaresi kalmamış; su üstünde olan tek yere dönmeye karar vermiş. Nuh elini uzatıp onu içeri alıncaya kadar dağın zirvesinde duran geminin etrafında uçup durmuş.

Nuh ise beklemiş, yağmursuz yedi gün, suların gitgide çekildiği yedi gün boyunca beklemiş. Sonra başka bir güvercini, ikincisini, toprak görünüyor mu diye haber getirmesi için yollamış. Güvercin sabahın erken saatlerinde yola çıkmış ve akşam vakti geri döndüğünde zeytin ağacının bir yaprağını gagasında taşıyormuş. Bu, karanın suyun altından nihayet açığa çıktığının göstergesiymiş. Bunu gören Nuh, ağaçların tepelerinin görüldüğünü ve imtihanlarının son bulduğunu anlamış.

Yedi gün daha geçtikten sonra başka bir güvercini, üçüncüsünü keşfe göndermiş ve bu güvercin dünyayı gezmeye başlamış. Sabah yola çıkmış ama akşama hâlâ dönmemiş, Nuh günlerce beklemiş, ama güvercin geri gelmeyince suların çekildiğini, toprağın meydana çıktığını anlamış. Güvercinden bir daha haber alamadığı için gelecek nesiller de hikâyesini işitmemiş, kimse bugüne kadar ondan bahsetmemiş.

Üçüncü güvercinin kaderi ve yolculuğu şöyle gerçekleşmiş; daracık bir yere sıkışmış hayvanların sabırsız sabırsız homurdandıkları geminin boğucu kamarasında, toynakların ve pençelerin arasında başlamış yolculuğu. Gürleyen, kükreyen, öten, tıslayan, vızıldayan ve havlayan hayvanların kargaşasını seher vaktinde terk etmiş güvercin. Bu daracık yerden sonsuz bir göğe, karanlıktan aydınlığa açılmış. Kanatlarını iki yana açıp havalandığında, yağmurun tatlı kokusunu aldığında, apaydın, tertemiz havayı kanatlarının altında hissettiğinde, birden özgürlük sarmış ufacık bedenini ve sonsuz bir şefkat işlemiş her hücrelerine. Aşağıya baktığında, güneş suya yansıyor, yeşil ormanlar nemli yosunlar gibi görünüyormuş, nemli bitkilerin tatlı kokusunun sardığı çayırların üzerinde sabah sisi beyaz duman gibi yükseliyormuş. Göz kamaştırıcı gökyüzün-

den nur yağıyormuş âdeta, dağların tepesinde güneş binlerce hüzmelere ayrılıyor ve gökyüzünü kırmızıya boyuyormuş, kan gibi kırmızı parıldıyormuş deniz, kan gibi sıcak buharlar yükseliyormuş topraktan. İlâhi bir lütuf, kutsal bir duyguymuş dünyanın uyanışını görmek. Güvercin huzurla dolmuş kızıla bürünmüş dünyanın, toprakların ve denizlerin üzerinden sakince süzülürken, bir rüyanın içindeymiş gibi hissetmiş kendini ve gitgide kendisi de bu rüyanın bir parçası olmuş. Sanki Tanrının ta kendisi gibi görmüş azat olmuş dünyayı, uçsuz bucaksız bir manzaraymış bu. İhtiyar Nuh'u çoktan unutmuş, görevini, geri dönme düşüncesini aklından silmiş. Artık tüm dünya onun memleketi, gök de onun yegâne yuvası olmuş.

Atamızın vefasız habercisi olan üçüncü güvercin, ıssız yer yüzünün üzerinden süzülüyormuş, hep ilerlemeye devam ediyor, mutluluğun fırtınası onu taşıyor, heyecanı durmadan devam etmesini sağlıyormuş, böylece kanatları yorgun düşünceye, tüyleri kurşun gibi ağırlaşınca kadar uçmaya devam etmiş. Toprak onu sanki zorla yere çekiyormuş, öyle ki artık ağaçların nemli tepelerine değecek kadar alçalmış güvercinin yorgun kanatları ve yolculuğunun ikinci gününün akşamında isimsiz bir ormanın –zamanın başlangıcında hiçbir şeyin henüz ismi yokmuş– derinliklerine inmiş sonunda. Sık dalların arasına sığınmış ve bu uzun yolculuğundan sonra dinlenmiş. Çalı çırpılar üzerini örtmüş, rüzgârın uğultusu ninni gibi uyutmuş onu, dalların arası gündüzleri serin, geceleri de ormanın korusasıyla sıcacık oluyormuş. Çok geçmeden rüzgârlı gökyüzünü, uzaklardaki, henüz keşfetmediği yerlerin çekici çağrısını unutmuş, yeşil yuvası onu sarmış ve zaman durmadan akmış.

Kendisine yuva olarak seçtiği orman, günümüzdeki ormanlara benziyormuş ama içinde henüz insan yokmuş; bu yalnızlık içerisinde güvercin yavaş yavaş bir rüyadaymış gibi hissetmiş. Karanlıkta, ormanın gecesinde yuva yapmış ve seneler durmadan akıp gitmiş, ölüm bile unutmuş bu güvercini, çünkü dünyayı büyük tufandan önce görmüş olan her cinsten birer

çift hayvan ölmezmiş ve hiçbir avcının avı olmazmış ve tıpkı bu güvercinin ormanın derinliklerine yerleştiği gibi, onlar da yeryüzünün henüz keşfedilmemiş köşelerine fark edilmeden yerleşmişler. Bazen insanların varlığını hisseder gibi olmuş; bir silahın atışını, sonra kurşunun ağaçlara isabet edip yüzlerce parçalara ayrılmasını, oduncuların ağaçları keserken çıkardıkları, karanlıkta yankılanan korkunç sesleri, kol kola ücra bir yere giden âşıkların çalılarının arasındaki sessiz kıkırdayışlarını ve meyve toplayan çocukların şarkılarını uzaktan hafifçe duymuş. Yaprak ve rüyalarla örülmüş yuvasından bazen dünyanın seslerini işitse de hiç korkmamış ve onu saran karanlıkta kalmaya devam etmiş.

Fakat bir gün orman gürlemeye başlamış, şimşekler çakmış ve yıldırımlar düşmüş, toprak âdeta ikiye ayrılacakmış gibi sallanmış. Havada siyah metal toplar uçuşmuş, düştükleri yerde ise toprak dehşetle havaya fırlamış ve ağaçlar saman gibi kırılmış. Renk renk giysiler giymiş insanlar birbirlerine ölümü getiriyor, korkunç makineler ise yangın ve ateş saçıyormuş etrafa. Bu kez yıldırımlar topraktan çıkıp bulutlara yükseliyormuş, ardından gök gürüldüyormuş; sanki toprak gökyüzüne kaçmak, gökyüzü de toprağa düşmek istiyormuş. Güvercin rüyasından ansızın uyanıvermiş. Etrafında ölüm ve yıkım hüküm sürüyormuş; dünya bir zamanlar suyun altında boğulduğu gibi bu kez ateşin altında boğuluyormuş. Hemen kanatlarını açmış ve uçmuş, altı üstüne gelen bu ormandan çıkıp, yaşayacağı başka, huzurlu bir yer bulmak istemiş.

Göge yükselmiş ve huzuru aramak için dünyamızın üzerinde, gökyüzünde süzölmüş, ama nereye uçarsa uçsun o yıldırımlarla, insanların şimşekleriyle karşılaşmış, her yerde savaş varmış. Nasıl ki Nuh'un zamanında dünya sular altında kaldıysa şimdi de ateş ve kandan bir deniz altında kalmış, sanki büyük tufan geri gelmişti. Güvercin dinleneceği bir yer bulmak için dünyayı bir bir gezmiş, dinlendikten sonra Nuh'u bulmak ve ona zeytin ağacının müjdeli yaprağını götürmek istemiş. Ama

dinlenecek yer yokmuş, gitgide yükselmiş insanlığın üzerine çökmüş yıkımın tufanı, gitgide yayılmış yangın dünyamızda. Ve günümüzde, güvercin hâlâ bulamadı dinlenecek bir yer, insanlık hâlâ bulamadı barışı, fakat bulamadan güvercin eve dönemez, sonsuza dek dinlenemez.

Zamanımızda da kimse görmedi huzuru ararken yolunu kaybetmiş efsanevi güvercini, fakat başımızın üzerinde hâlâ uçuyordur mutlaka, kanatları yorgun düşmüş, korkuyordur. Bazen, fakat sadece geceleyin, uykudan sıçradığımızda, havada bir hışırtı, aceleci bir kovalamaca, ümitsiz bir uçuş, çaresiz bir kaçış duyarız belki. Bu güvercin, kanatlarının üzerinde tüm kara düşüncelerimizin, korkusunda tüm dileklerimizin yükünü taşıyor, yer ve gök arasında titreyerek süzülen, kaybolmuş, bir zamanların vefasız habercisi bizim kaderimizi bildiriyor insanlığın atası Nuh'a. Ve tıpkı binlerce yıl öncesindeki gibi, dünyamız birinin bir el uzatmasını ve imtihanın son bulduğunu söylemesini bekliyor.

ÖLÜMSÜZ KARDEŞİN GÖZLERİ

Eylemlerden kaçınmanın yolu eylemsizlik değildir,
Çünkü bir anlığına bile eylemden uzak durmak mümkün değildir.

Bhagavad Gita,¹ III. Şarkı

Eylem nedir? Eylemsizlik nedir? – Âlimlerin bile aklını karıştıran soru tam da bu.

Dikkat etmeli insan eyleme, yasak olan eyleme de. Ama eylemsizlikten kaçınmalı – ne de olsa dipsiz bir kuyu gibi eylemin doğası.

Bhagavad Gita, IV. Şarkı

Bu, Virata'nın hikâyesi.

Bir zamanlar halkı tarafından dört ana erdemle² anılan, ama adı ne hükümdarların günlüklerinde ne de âlimlerin kitaplarında geçen ve sonunda öğretileri insanların aklından silinip giden Virata'nın hikâyesi.

Yüce Buddha henüz doğmamışken ve müritlerini ilim ve irfanla aydınlatmadan yıllar önce, Birwagha ülkesinde Rajputa krallarından birinin yanında Virata adında bir asilzade yaşıyordu, ona 'Şimşek Kılıç' denirdi, çünkü herkesten cesaret-

¹ Bhagavad Gita, kısaca Gita, Hinduların kutsal bir metnidir. Şiir şeklinde ve Tanrı Krişna'nın ağzından yazılmıştır. (ç.n.)

² Lucius Annaeus Seneca'nın dört ana erdem olarak adlandırdığı sıfatlar: Ölçülülük, adalet, basiret ve cesaret. Seneca'ya göre erdem, ölümlülerin sahip olabildiği tek ölümsüzlüktür. (ç.n.)

liydi, okları hedefini asla şaşmayan bir avcı, mızrağını hiç boş yere fırlatmayan ve kılıcını savururken göğü inleyen bir savaşçıydı. Yüzü aydınlık olan, insanlar ne sorarsa sorsun korkmadan gözlerinin içine bakan ve dürüstçe yanıt veren bir adamdı. Kimseye el kaldırmaz, kimseye öfkeyle bağırılmazdı. O, kralına nasıl sadâkatle hizmet ediyorsa, köleleri de ona saygıyla hizmet ederlerdi, çünkü nehrin beş kolunun kıyısında ondan daha adaletlisi yoktu. Salih kişiler evinin önünden geçerken saygıyla eğilirler, çocuklar onu her gördüklerinde gözünün içine gülümseyerek bakarlardı.

Fakat bir gün, hizmet ettiği kralın başına bir felaket geldi. Krallığın yarısını idare etmesiyle görevlendirdiği kayınbiraderi daha fazla güce susadı, kralın en iyi savaşçılarını hediyelerle gizlice kendi tarafına çekti ve emirlerine itaat ettirdi. Ayrıca Birwagha hanedanı için binlerce yıldır saltanatlarının sembolü olan kutsal balıkçılları ona getirmeleri için rahipleri ikna etti. Filleri ve balıkçılları hazırladı, dağlarda yaşayan ve mevcut yönetimden hoşnut olmayan insanlardan bir ordu oluşturdu ve tehdit etmek üzere şehre indi.

Kral sabahtan akşama kadar bakır gongları çaldırdı ve fildeşinden boruları üflettirdi; geceleri kulelerde ateş yaktırdı, bu ateşe toz haline getirilmiş balık pulları attırdı ki yıldızların altında alevler sarı sarı yükselsin ve zor durumda oldukları anlaşılsın. Fakat bütün bunlara rağmen imdat çığlıklarına sadece çok az insan geldi; kutsal balıkçılların çalınmış olması komutanların cesaretlerini kırmıştı, harekete geçmekten çekinmişlerdi. Üstüne üstlük, fillerin bakıcısının, en kabiliyetli savaşçıların ve en önemli generallerin de çoktan düşmanın tarafına geçmiş olmaları kralı bir başına bırakmıştı. Zamanında katı hükümler veren ve kimseye acımadan aşırı vergiler toplayan, zalim bir kral olması ona dost kaybettirmişti, boşunaydı çaresizce etrafına bakınıp müttefik araması. Sarayının önünde ne işinin ehli olan yüzbaşılarını ne de komutanlarını bulabildi,

bir tek çaresiz ve işe yaramaz bir grup kölesi ve hizmetkârı kalmıştı.

Bu zor ânında, kralın aklına ilk borular üflenir üflenmez kendisine sadâkat sözünü veren Virata geldi ve derhal abanozdan tahtirevanını hazırlattırdı. Kralın geldiğini gören Virata hemen yerlere kadar eğildi fakat kral yalvarırcasına kollarına yapıştı, düşmana karşı savaşmasını, ordunun başına geçmesini istedi. Virata başını eğdi ve konuştu:

‘Emrinize uyacağım, Kralım! Ve ayaklanmanın ateşi hizmetkârlarınızın ayakları altında sönmeden de dönmeyeceğim bu eve.’

Bu sözlerinden sonra oğullarını, akrabalarını ve kölelerini topladı, krala sadık olan küçük bir grup insana katıp bir ordu kurdu. Tüm gün yürüdüler, dikenli çalıkların arasından geçip nehre indiler. Orada sayılarıyla övünen pek çok düşman asker toplanmıştı, köprü yapmak için ağaçları kesiyorlardı, ertesi sabah krallığı âniden basmaya, her yeri kana bulamaya niyetlilerdi. Virata, kaplan avladığı zamanlarda keşfettiği bir geçit biliyordu köprüünün yukarı taraflarında ve karanlık çöktüğünde sadık adamlarını teker teker sudan geçirdi ve geceleyin çöktüler uyuyan düşmanın üzerine. Meşaleleri sağa sola savurdular ki alevler çadırları yaksın ve filler ve mandalar ürküp düşmanları uykularında ezsin. Kralın Baş Düşmanının çadırına ilk varan ise Virata oldu, uyuyanlar daha ne olduğunu anlamadan ikisini kılıçtan geçirdi ve üçüncüyü tam doğrulup kılıcına uzanacakken öldürdü. Dördüncü ve beşinciye ise birinin alınına, diğerinin çıplak göğsüne yumruk atarak karanlıkta teke tek yendi. Cansız bedenler sessiz gölgelerde yatarken, Tanrının sembolleri olan beyaz balıkçılları almaya gelenlere engel olabilmek için çadırın girişinde bekledi. Fakat hiçbir düşman gelmedi, olanlardan şaşırıp korkmuş kaçıyorlardı ve arkalarından zafer çığlıklarıyla kralın adamları kovalıyordu. Kaçan düşmanlar gitgide uzaklaştı. Nihayet Virata rahatlaya-

bildi ve çadırın önüne bağdaş kurup oturdu, elinde kanlı kılıcıyla yoldaşlarının kanlı düşman avından dönmelerini bekledi.

Kısa süre sonra ormanın arkasından güneş ve günün ilk ışıkları görüldü, şafak vaktinin altın gibi parlayan kızılığında palmiyeler yanan meşaleler gibi görünüyor ve nehir onları yansıtıyordu. Doğuda, güneş kanayan bir yara misali gökyüzünü kırmızıya boyadı. Virata kalktı, kıyafetlerini çıkardı, nehre indi, ellerini havaya kaldırdı ve Tanrının parlayan gözü karşısında eğilerek dua etti; kutsal yıkanma için suya girdi ve kan ellerinden akıp gitti. Gün olduğunda ve ışık beyaz bir dalga gibi etrafını aydınlattığında kıyıya döndü, kıyafetlerini giydi ve önceki gece olanları gündüz gözüyle görmek için pırıl pırıl olmuş yüzüyle çadıra döndü. Korkuları hâlâ yüzlerinden okunabilen ölümler, gözleri kocaman açılmış ve organları parçalanmış vaziyette yerde yatıyorlardı: Alnı yarılmış Baş Düşman ve Birwagher ülkesinin hain komutanı şimdi ölüydüler. Virata, onların gözlerini elleriyle kapattı ve uykularında öldürdüklerine bakmak için ilerlemeye devam etti. Hâlâ uyuyormuş gibi yarı örtülmüş vaziyette yatıyorlardı, ikisini tanımıyordu; haine ait, güney ülkesinden gelen gür saçlı ve koyu tenli kölelerdi. Son ölünün yüzünü kendine çevirdiğinde ise gözlerine inanamadı, çünkü karşısındaki ölü, Baş Düşman tarafından yardıma çağırılan, şimdi de kendi elleriyle katlettiği, 'Dağların Efendisi' diye tanınan abisi Belangur'du. Virata eğildi, kulağını yerde yatan ölünün göğsüne yasladı ve kalbini titreye titreye dinledi. Ama artık atmıyordu, katledilen bu adamın gözleri açıktı ve donuk donuk bakan, siyah gözbebekleri, âdeta kurşun gibi Virata'nın ruhunu delip geçti. Virata nefes almakta zorlandı ve kendisi de ölü gibi cesetlerin arasına çöktü, annesinin ilk doğurduğu bu adamın, sanki Virata'nın yaptıklarını biliyor da suçluyor gibi bakan donuk gözlerini görmemek için bakışlarını başka bir yere çevirdi.

Kısa bir süre sonra bağrışmalar duydu; çadıra yaklaşan adamları ellerinde ganimetleriyle, yabani kuşlar gibi coşkuyla

bağırarak bayram ediyorlardı. Baş düşmanı kendi askerleri arasında ölü yattığını ve kutsal balıkçıların güvende olduklarını gördüklerinde kendilerini tutamayıp, oradan oraya dans edip zıpladılar ve etrafında olup bitenleri algılayamayan Virata'nın kıyafetlerini öpüp, ona 'Şimşek Kılıç' ismini takarak onurlandırdılar. Gitgide daha çok kişi onlara katıldı, sonra da arabalara ve gemilere o kadar çok ganimet yüklediler ki, arabanın tekerlekleri neredeyse ezilecek, gemiler neredeyse batacaaktı, hattâ mandalara arabaları çeksinler diye dikenli sopalarla vurmak zorunda kaldılar. Bir haberci, hemen nehre atladı, galibiyetlerinin müjdesini krala iletmek için önden gitti, geri kalanlar ganimetlerin etrafında toplanıp zaferlerini doyasıya kutladılar. Virata ise bütün bunları tek kelime etmeden sanki rüyadaymış gibi izledi. Sadece bir kez, ölülerin kıyafetleri bedenlerinden çalınmak istenildiğinde ağzını açtı. Sonrasında ayağa kalktı ve odun toplamalarını emretti. Ölülerin ruhları dönüşüme¹ temiz ve saf bir şekilde geçsin diye cesetleri yakacaklardı. Kralın adamları, Virata'nın, hainleri neden bu kadar düşündüğüne şaşırıyorlardı, onlara kalsa bedenleri ormana atılmalı, çakallara yem edilmeli, parçalanmalı ve iskeletleri kızgın güneşin altında toz olup yok oluncaya kadar orada öylece bırakılmalıydı; fakat itaat ettiler. Odunlar bir araya toplanıldığında ateşi bizzat Virata yaktı ve tutuşmuş odunların arasına hoş kokular ve sandal ağacı attı – sonra yüzünü çevirdi ve odunlar iyice kızarınca ve küller yere düşünceye kadar hiç ama hiç konuşmadı.

Bu sırada köleler, önceki gün Baş Düşmanın adamlarının övüne övüne başladıkları köprüyü bitirmişlerdi, önden pisang² çiçeklerinden taç takan savaşılar, sonra fedailer sonra da atlı lordlar gitti. Önden gitmelerini isteyen Virata'ydı, çünkü şarkılar ve sevinç dolu bağırışlar ruhunu incitiyordu,

¹ Öteki hayata götürüp, sonrasında yeniden doğmayı sağlayacak olan süreç. (ç.n.)

² Doğu Hindistan'da bulunan, kırmızı renginde bir muz çeşidi. (ç.n.)

hattâ köprüye çıktığında aralarında bile bile mesafe bırakmıştı. Köprüyü yarılادığında durdu, sağında ve solunda akan suya uzun uzun baktı – önünde ve arkasında, savaşçılar ne olduğunu anlamayıp şaşırdılar ve mesafeyi korumak için durdular. Virata'nın, göğе meydan okurmuşçasına kılıcını kaldırdığını gördüler, fakat kolunu indirdiğinde kabzayı tutan elini gevşetti ve kılıç kayıp akıntıya düştü. Kılıcın yanlışıyla suya düştüğünü sanıp çıkarmak isteyen delikanlılar hemen soyunup kıyının iki tarafından nehre atladılar, fakat Virata onları sert bir ses tonuyla durdurdu, şaşkın şaşkın bakan adamların arasından geçerek kayıtsız fakat karamsar bir ifadeyle ilerlemeye devam etti. Memleketlerine giden yolda ilerlerken ağzından tek bir kelime çıkmadı.

Birwagha'nın akik taşından yapılmış kapıları ve sivri kuleleri henüz ufukta görülmezken, havada birden beyaz bir toz bulutu gördüler, bulutun önünden yayalar ve atlılar da yaklaşıyordu, bulut onları kovalıyordu sanki. Virata'nın ordusunu görünce durakladılar ve kralın da geldiğini gösteren geniş bir halı serdiler, çünkü kralın ayakları doğduğu andan itibaren toprağa basmamıştı ve bu, ölüp yakıncaya ve günahlarından arındırılmış bedenini alevler sarıncaya kadar böyle kalacaktı. Ve işte, yaşlı bir filin üzerinde ve genç hizmetkârlarla çevrilmiş kral uzaktan görüldü. Fil, dikenli çalının emrine itaat etti ve dizlerinin üzerine çöktü, kral önünde serili olan halıya indi. Virata, efendisinin önünde eğilmek istedi ancak kral buna fırsat vermeden onu kucakladı, bu, sıradan bir insana bahşedilen eşi benzeri hiç duyulmamış ve kitaplarda hiç okunmamış bir onurdu. Virata balıkçıları getirtti ve beyaz kanatlarını çırtıklarında öyle coşku dolu bir tezahürat koptu ki atlar ürküp şaha kalktı ve bakıcılar filleri dikenli çalılarla zapt etmekte zorluk çektiler. Kral, galibiyetlerinin sembollerini görür görmez Virata'ya yeniden sarıldı ve bir adamını bir el hareketiyle çağırđı ve o, yedi kere yedi bin yıldır kralların hazine odasında bekleyen, Rajputalıların büyük ve eski bir kahramana ait kılıcı getirdi.

Bu kılıcın kabzası beyaz mücevherlerle süslüydü ve bıçağında, âlimlerin ve büyük tapınaktaki rahiplerin bile artık hatırlamadığı eski bir dilde, yani ataların dilinde, altın harflerle gizli zafer sözleri yazılıydı. Kral, bu kılıçların kılıcını Virata'ya minnetinin bir simgesi olarak verdi ve böylece onun, savaşçılarının en üstünü ve halkının başındaki komutan olduğunu herkese göstermiş oldu.

Fakat Virata kralın önünde secdeye vardı ve alnını yerden kaldırmadan konuştu:

“Tüm kralların gelmiş geçmiş en merhametlisi, en cömerti, bana merhamet etmenizi ve dileğimi dinlemenizi isteyebilir miyim?”

Kral ona bakıp cevap verdi:

“Sen daha başını kaldırmadan dileğin kabul olsun. Sen daha ağzını açmadan veririm sana istediğin şey krallığının yarısı bile olsa.”

Ve Virata konuştu:

“İzninizle Kralım, bu kılıç hazine odasında kalsın, çünkü bugün kendi ağabeyimi, benimle aynı kucakta, annemin elinde büyüyen, biricik ağabeyimi öldürdükten sonra hiçbir kılıca el sürmemek üzere yemin ettim kendime.”

Kral şaşkınlıkla baktı Virata'ya. Sonra dedi ki:

“Öyleyse kılıç tutmadan savaşçılarımın başına geç. Krallığının her türlü düşmandan güvende olduğunu bileyim, bu kadar zorlu bir düşmana karşı senden başka kimse bu kadar başarılı önderlik edemezdi: Kuşağımı al. O beni temsil edecek. Atımı da al. Al ki herkes seni savaşçılarımın en yücresi olarak tanıyabilsin.”

Fakat Virata alnını yeniden toprağa götürdü ve cevap verdi:

“Görünmez Tanrı bana bir işaret gönderdi ve ben bunu kalbimin derinliklerinde hissettim. Kendi kardeşimi öldürdüm ve bu yüzden artık biliyorum ki, her kim bir insanı öl-

dürürse, kendi kardeşini öldürüyor aslında. Savaşta komutanlık edemem, çünkü kılıç, şiddet demektir ve şiddet adaletin düşmanıdır. Öldürmenin günahında payı olan, kendisi de bir ölüdür aslında. Ama ben korku saçmak istemiyorum, bana gönderilen işarete haksızlık etmektense, dilenciler gibi yaşamam, kuru ekmek yerim daha iyi. Hayat nedir sonuçta? Öteki hayata geçmeden önce kısa bir an. Bırakın adil biri gibi yaşamayım kendi kısa ömrümde.”

Kralın yüzüne gölge düştü bir anlığına, daha birkaç dakika önce gürültülü olan yer sessizdi o anda, o kadar şaşırmıştı herkes Virata’ya, daha önce hiç görülmemişti halktan birinin krala karşı çıkması ve bir lordun kralının hediyesini geri çevirmesi. Kral, galibiyetlerinin simgesine, Virata’nın kurtardığı kutsal balıkçılara baktı ve yüzü yeniden aydınlandı:

“Düşmanlarıma karşı cesur olacağını baştan biliyordum, Virata, ve halkıma karşı adil olacağını da. Savaşta senden feragat etsem de, hizmetimden ayrılmana müsaade edemem, senden vazgeçemem. Suç nedir bilirsin ve adil biri olarak cezayı ölçebilirsin, bu yüzden yargıçlarımla başına geçeceksin ve sarayında hükümlerini vereceksin, böylelikle doğruluk muhafaza edilecek burada ve adalet korunacak tüm ülkede.”

Virata kralın önünde eğildi ve minnetinin ifadesi olarak dizlerine kapandı. Kral, yanındaki file binmesini buyurdu ve beraber altı kuleli şehre geldiler. Orada sevinç çığlıkları ve sevgi seliyle karşılandılar.

Gün doğumundan güneş batıncaya kadar, sarayın gölgesinde, gül renkli merdivenlerin tepesinde kralın adına hüküm veriyordu Virata. Sözleri, bir karara varmadan önce, uzun süre bir sağa bir sola çelen bir teraziye benziyordu; gözleri, sanki suçluların ruhunu görüyor, soruları da toprağın derinliklerine kazıyan porsuk misali ısrarla ayrıntıları irdeliyor, suçun de-

rinliklerine iniyordu. Hükümleri katıydı ama asla aynı gün içerisinde bir karara varmazdı, her zaman aklını toparlamak için sorgu ve hüküm arasında bir gece beklerdi. Ev ahalisi onu, güneş doğuncaya kadar, hak ve haksızlık üzerine derin derin düşünürken evin çatısında saatlerce huzursuzca bir sağa bir sola yürürken duyardı. Hükümünü vermeden önce, sözlerini duygusallıktan arındırmak için ellerini ve alnını suya sokardı. Ve her zaman kararını açıkladıktan sonra suçluya, sözlerinde haksız olup olmadığını sorardı. Fakat karşı çıkan pek olmazdı; tam tersine, ayaklarının dibini öperler ve başları eğik, cezalarını Tanrıdan geliyormuş gibi kabullenirlerdi.

Fakat en suçlu insanları bile asla ölüm cezasına çarptırmaz, onu bu konuda eleştirenlere de karşı çıkardı. Kan dökmekten çok çekinirdi. Öyle ki, Rajputa'nın kurucularının inşa ettiği yuvarlak kuyunun, cellatların kelleleri kesmek için üstüne yasladıkları kenarı, kurumuş kandan önceleri kararmış olsa da artık yağmurdan yıkanıp bembeyaz olmuştu. Ölüm cezası olmasa da tüm ülke kötülüklerden arınmıştı. Virata, suçluları kayadan zindanlara kapatır veya bahçelerin duvarları için dağlara taş kırmaya veya fillerle birlikte çarkları döndürmeye nehrin kıyısındaki pirinç değirmenlerine gönderirdi. O, yaşama ve insanlar da ona hürmet ederdi, çünkü hükümlerinde asla hata, sorularında asla lakaytlık, sözlerinde asla öfke olmazdı. Arabuluculuk etmesi için ülkenin her bir köşesinden mandaların çektiği arabaların içinde çiftçiler gelirdi, rahipler sözlerini, kral da tavsiyelerini dinlerdi. Virata'nın ünü tek gecede, bambu¹ misali, muhteşem bir şekilde yayıldı, insanlar bir zamanlar onu 'Şimşek Kılıç' diye övdüklerini unuttular ve artık onu tüm Rajputa'da 'Adalet Pınarı' diye andılar.

Virata, sarayın avlusunda, merdivenlerin tepesinde, altı sene hüküm verdi. Bir gün, bir grup insan kayalıkların öte-

¹ 38 metre uzunluğuna ulaşabilen Bambu, günde 90 cm uzar, bu nedenle dünyanın en hızlı büyüyen bitkisi olarak bilinir. (ç.n.)

sinde yaşayan, başka tanrılara tapan, vahşi Kazar kabilesinin üyesi olan bir gençten şikâyetçi oldu. Bu gencin ayakları günlerce buraya kadar yürütölmekten yara bere içerisindeydi ve çatılmış kaşlarının altındaki tehditkâr bakışlarının ima ettiğı gibi kimseye bir zararı dokunamasın diye güçlü kolları dört kat zincirlenmişti. Onu merdivenlerin başına getirdiler ve yargıcın önünde zorla diz çöktürdüler, sonra onlar da eğildi ve ardından inandırıcı olmak için ellerini, kollarını havaya kaldırdılar.

Virata hayretler içinde baktı yabancılara: “Kimsiniz, uzaklardan gelen kardeşlerim ve zincire vurup karşıma kimi çıkarıyorsunuz böyle?”

Aralarındaki en yaşlısı eğilip cevap verdi:

“Efendim, bizler çobanız, ülkenin güneyinde sakince yaşıyoruz. Fakat zincire vurduğumuz bu kişi tehlikeli bir kabilenin en tehlikeli üyesi, elindeki parmakların sayısından fazla insan öldürmüş bir canavar! Köyümüzden bir adam kızını ona değil de vadiden bir tüccara verdi, çünkü bu adamın kabilesi dinsiz, imansızdır, köpek yerler ve inek kurban eder bunlar. Bunun üzerine öfkelenip sürümöze saldırdı, bir gece kızın babasını ve üç erkek kardeşini dövdü ve ne zaman bu babanın bir adamı sürüsünü otlatmak için dağlara gitse, öldürdü onu! Köyümüzden tam on bir kişinin canını aldı bu şekilde. Ta ki bizler toplanıp onu hayvan gibi avlayıp ülkemizi bu katilden kurtarsın diye yargıçların en adaletlisinin huzuruna getirene dek.”

Virata bakışlarını zincirlenmiş gence çevirdi:

“Dedikleri doğru mu?”

“Kimsin sen? Kral mısın?”

“Ben Virata, kralın ve adaletin hizmetindeyim, suçlulara cezalarını veririm ve doğruyu yanlıştan ayırırım.”

Zincire vurulmuş genç uzun süre sustu. Sonra Virata'ya sert bir bakış attı:

“Neyin doğru neyin yanlış olduğunu nereden bileceksin öyle uzaktan uzaktan bakarak? Senin bildiklerin insanların dediklerinden oluşuyor ancak!”

“Onların dediklerine karşılık seni de dinleyeceğim, gerçeği öyle göreceğim.”

Zincire vurulmuş genç kaşlarını aşağılayıcı bir tavırla kaldırdı:

“Ben onlarla ağız dalaşına girmem. Öfke beni ele geçirdiğinde ben bile ellerimin ne yaptığını bilmezken sen neyi neden yaptığımı nasıl bileceksin? Bir kadını para karşılığında satan o adama hak ettiğini verdim. Çocuklarına ve adamlarına hak ettiklerini verdim. İstedikleri kadar şikâyetçi olsunlar. İğreniyorum onlardan, iğreniyorum senin de hükmünden.”

Orada bulunanlar dik başlı gencin adaletli yargıçla nasıl konuştuğunu duyduklarında öfke bir fırtına gibi sardı etrafı ve mahkemenin hizmetkârı dikenli sopasını utanmaz gence vurmak için kaldırdı. Fakat Virata kalabalığın öfkesini bir el hareketiyle bastırdı ve sorularını tekrarladı. Davacılar cevap verdikten sonra, sorusunu zincire vurulmuş gence yöneltti. Fakat genç dişlerini sıkıp sinirli sinirli, zorla gülümsedi ve tek bir defa konuştu:

“Gerçeği, başkaların dediklerinden nasıl anlayacaksınız?”

Virata sorularını bitirdiğinde öğle olmuştu, güneş tam tepedeydi. Her zaman yaptığı gibi eve dönmek ve hükmünü bir sonraki gün vermek için ayağa kalktı. Fakat davacılar ellerini havaya kaldırdı. “Efendimiz,” dediler, “yedi gün yürüdük huzuruza çıkabilmek için ve yedi gün daha yürüyeceğiz evlerimize dönmek için. Yarını bekleyemeyiz, tarlalarımız sürülmesi, hayvanlarımıza su verilmeli yoksa susuzluktan ölürlər. Efendimiz, yalvarıyoruz hükmünüzü şimdi verin!”

Virata basamaklara oturdu ve derin derin düşündü. Yüzündeki tüm kaslar başında ağır yük taşıyan birininki gibi gerilmişti, çünkü merhamet dilemeyen ve kendisini savunmayan

biri hakkında daha önce hiç hüküm vermemiştir. Uzun uzun düşündü ve zaman geçtikçe gölgeler uzadı. Sonra kuyuya gitti, sözleri her türlü duygudan arınsın diye soğuk suda yüzünü ve ellerini yıkadı, sonra konuştu:

“Vereceğim hüküm adaletli olsun. On bir insanın hayatını sıcacık bedeninden koparıp öteki dünyaya göndererek ölüm cezasını hak ettin. Bir insan bir senede gelişir annesinin karanlık rahminde, bu yüzden bu adam aldığı her can için bir sene toprağın altında, karanlıkta kapalı kalacak. Ayrıca on bir insanın kanını akıttığı için, onun da kanı akıncaya kadar senede on bir defa kırbaçlanacak, bu şekilde kurbanlarının sayısına denk olarak suçunun bedelini ödeyecek. Ama onun canını almayacağım, çünkü Tanrının verdiği canı almak biz insanlara düşmez. Tek amacım işlenen suçun bedelini ödetmek, hüküm adaletli olsun.”

Sonra Virata basamaklara oturdu, davacılar saygılarının bir göstergesi olarak merdivenleri öptüler. Fakat zincire vurulmuş genç, yargıcın gözlerine öfkeyle baktı ve Virata sorar gibi bakan gözlerle ona yaklaştı. Ve dedi:

“Merhamet dilemeni bekledim ve davacılarına karşı seni savunabileyim diye bana yardımcı olman için söz hakkı verdim, sen ise ağzını açmadın. Hükmümde bir kusur görüyorsan, Tanrının huzurunda beni değil, kendi suskunluğunu suçla. Ben merhamet etmek istemiştim oysaki sana.”

Zincire vurulmuş genç bu sözlerden sonra yerinden fırladı: “Merhametini istemiyorum! Bir nefeste aldığın canıma karşın senin merhametin nedir ki?”

“Canını almıyorum.”

“Alıyorsun! Hem de bunu kabilemizin vahşi dedikleri şeflerimizden de daha canice yapıyorsun! Beni neden öldürmüyorsun? Ben öldürdüm, teke tek yendim, ama sen yıllarca çürüyeyim diye beni bir leş gibi toprağın karanlıklarına gömüyorsun, çünkü senin kalbin kan görmekten korkuyor ve bedeninin

hiçbir zerresinde cesaret yok. Keyfi hüküm veriyorsun, azaptır verdiğin hüküm. Beni öldür, çünkü ben de öldürdüm.”

“Cezanı iyi tartıp biçtim...”

“İyi mi tarta? Ama hangi teraziyi kullanıyorsun, ey yargıç, neye göre ölçüyorsun cezamı? Seni kim kırbaçladı ki, kırbaç nedir bilesin? Karanlıkta geçecek olan seneleri parmağında oyunmuş gibi nasıl sayarsın, toprağın karanlığına gömülü bir saat denk midir ışıktaki geçirilen bir saate? Sen hiç zindana kapatıldın mı da ömründen kaç bahar çaldığını bilesin? Sen adil değil, cahil birisin! Kırbaçı tutan değil, kırbaçlanan bilir bu acıyı ve ancak acıyı çeken, ölçebilir onu. Kibrin kimin suçlu olduğunu bildiğini sanıyor ama en büyük suçlu sensin, çünkü ben öfkeyle can almıştım, tutkuma esir düşmüştüm, fakat sen? Sen soğukkanlılıkla canımı alıyorsun ve kendi elinin ölçemediği, şiddetinden bihaber olduğun bir bedel biçiyorsun. Adaletin basamaklarından çekil, ey yargıç, düşüp kaymayasın! Keyfiyle ölçene lânet olsun! Hak hukuktan anladığını sanan cahile lânet olsun! Merdivenlerden çekil, ey cahil yargıç! Sözlerinde barındırdığın ölümlerle, alma yaşayan insanların canını!”

Bu nefret dolu sözlerin gencin ağzından çılgılık gibi çıkması ve öfkeli kalabalığın üzerine atlaması bir oldu. Fakat Virata onu tekrar korudu, başını bu vahşi gençten çevirdi ve sessizce dedi: “Bu basamakta verilen hükmü geri alamam! Umarım hükmüm adaletli olmuştur...”

“Bunun üzerine Virata gitti, diğerleri ise zincirlerinden kurtulmaya çalışan genci tuttu. Fakat sonra yargıç tekrardan durdu, götürülmekte olan gence döndü: Kalbini titreten dimdik ve kızgın gözlerle karşılaştı. Baş düşmanın çadırında kendi elleriyle katlettiği abisinin gözlerine ne kadar da çok benziyorlardı...”

O akşam Virata kimseyle tek kelime konuşmadı. Yabancı gencin bakışları ruhuna alevli ok misali saplanmıştı. Ev ahalisi,

güneş palmyelerin arasından doğuncaya kadar evin çatısında uyumadan, saatlerce volta atarken duydu onu.

Virata tapınaktaki kutsal gölde sabah banyosunu yaptıktan sonra doğuya dönüp dua etti, sonra evine döndü ve özel günler için sakladığı sarı kıyafetini giydi, bu kadar özenle hazırlanmasını şaşkınlıkla ama hiç sorgulamadan izleyen hizmetkârlarını selâmladıktan sonra serbestçe girip çıkabildiği saraya, kralın yanına gitti. Kralın önünde eğildi ve bir şey rica edeceğinin göstergesi olarak kıyafetinin ucuna dokundu.

Kral ona gülümseyerek baktı ve dedi ki: “Dileğin kıyafeti-me dokundu. Sen daha söylemeden kabul edilmiş say, Virata.”

“Beni yargıçlarınızın başı yaptınız. Yedi senedir adınıza hükümler verdim ve bilemiyorum adaletli miydim. Hakikati bulabilmem için bir ay dinlenmeme müsaade edin ve bu yolu sizden ve diğer herkesten gizli tutayım. Haksızlık etmeden bir şeyler yapmak ve günahsız bir yaşam sürdürmek istiyorum.”

Kral şaşırdı:

“Krallığım adaletten yoksun kalacak bu bir ay boyunca. Gideceğin yolu sorgulamayacağım. Dilerim ki, seni hakikate götürür.”

Virata minnetinin göstergesi olarak tahtın eşiğini öptü, başını tekrardan eğdi ve gitti.

Evine geri döndüğünde karısını ve çocuklarını çağırdı: “Bir ay boyunca beni göremeyeceksiniz. Soru sormadan veda edin bana.”

Karısı çekine çekine, oğulları ise inanarak baktı. Virata her birini alnından öptü. “Kapıdan çıktığımda, arkamdan bakıp nereye gittiğimi göremeyesiniz diye odalarınıza gidin şimdi ve

kapılarınızı kilitleyin. Ay yenilenesiye kadar da sormayın beni kimseye.”

Tek kelime etmeden arkalarını dönüp gittiler.

Virata özel günlerde giydiği kıyafetini çıkardı ve yerine kapkara bir kıyafet giydi, Bin Şekilli Tanrının bir resmi önünde dua etti, palmiye yapraklarından bir mektup yazıp katladı. Hava karardığında sessiz evinden çıktı ve şehrin önündeki, derinliklerde maden ocaklarının ve hapishanelerinin olduğu kayaya gitti. Uyuyan bekçi yatağından kalkıp ‘kim o’ diye soruncaya kadar kapısına vurdu:

“Benim, Başyargıç Virata. Dün buraya getirilen mahkûmu görmeye geldim.”

“Derinliklere kapatıldı, Efendimiz. En derindeki, en karanlık hücreye. Yolu göstereyim mi?”

“Biliyorum o hücreyi. Anahtarı bana verip uykuna devam edebilirsin. Sabah anahtarı kapının önünde bulursun. Kimseye beni bugün burada gördüğünü söyleme.”

Bekçi Virata’nın önünde eğildi, anahtarı ve feneri getirdi. Virata bir el hareketiyle geri çekilmesini söyledi ve bekçi gene sessizce yatağına döndü. Virata, zindana inen kapıyı açtı ve derinliklere inmeye başladı.

Yüzlerce yıl öncesinde de Rajputa’nın kralları bu kayalıkların derinliklerine mahkûmlarını kapatmaya başlamışlardı ve mahkûmlar her gün daha da derin kazıp onlardan sonra gelecekler için soğuk kayaların içine yeni hücreler açmışlardı.

Virata gökyüzüne ve bembeyaz ışıldayan yıldızlara son bir kez baktı, sonra kapıyı kapattı, karanlıktaki rutubetli hava nefesini kesti ve elindeki fenerin bir şeyler arayan bir hayvan gibi tedirgin titreyen ışığını, etrafta gezdirdi. Ağaçların arasından tatlı tatlı esen rüzgârın uğultusunu ve maymunların tiz bağrışlarını henüz duyabilse de indiği ilk katta uğultular sadece uzaktan gelen bir sese, ikinci kattaysa denizin altında gibi bir

sessizliğe dönüşmüştü, hiçbir şey kıpırdamıyordu. Kayalardan toprak değil artık sadece rutubet kokusu geliyordu ve Virata'nın ayak sesleri aşağıya indikçe daha da sesli yankılanıyordu.

Beşinci katta, daha da derinlerde, dışarıdaki uzun palmyeler nasıl göğe uzanıyorsa, mahkûmun hücresi de o kadar yerin altındaydı. Virata içeri girdi ve fenerini orada duran kıvranmış karaltıya doğru tuttu, ışığı üzerinde hisseden mahkûm kımıldadı ve zincir sesi duyuldu.

Virata ona doğru eğildi: "Beni tanıdın mı?"

"Tanıdım. Kaderimin efendisi yapıldın, kaderim sana teslim edildi fakat sen ayaklarının altında ezdin."

"Ben kimsenin ve hiçbir şeyin efendisi değilim. Yalnızca kralın ve adaletin hizmetkârıyım. Ve o adalete hizmet etmek için buraya geldim."

Mahkûm başını kaldırdı ve öfkeli gözlerle yargıcın yüzüne baktı: "Ne istiyorsun benden?"

Virata uzun süre sessiz kaldı, sonra ekledi

"Sözlerimle canını acıttım, ama senin sözlerin de bana dokundu. Hükmüm adaletli miydi bilemiyorum ama dediklerinde bir gerçek vardı: Bilmediği bir ölçüye göre kimse ölçemez. Cahildim ve şimdi öğrenmek istiyorum. Bu bitmeyen geceye yüzlerce insanı mahkûm ettim ve kim bilir daha neler yaptım farkında bile olmadan. Şimdi ise öğrenmek, adaletli olmak ve öteki hayata günahsız geçmek istiyorum."

Mahkûm, Virata'ya uzun uzun, dik dik bakmaya devam etti. Zincir sessizce takırdadı.

"Seni neye mahkûm ettiğimi bilmek istiyorum, kırbacın darbesini kendi bedenimde ve zincire vurulmuş geçen zamanı ruhumda hissetmek istiyorum. Sana ödettiğim bedeli anlamak için bir aylığına senin yerine geçeceğim. Sonra sarayın basamaklarında verdiğim hükmü gözden geçireceğim, çünkü ağırlığını ve şiddetini kendi bedenimde hissetmiş olacağım.

Bu sırada sen özgür olacaksın. Seni aydınlığa götürecek olan anahtarı vereceğim ve geri dönmeye yemin edersen bir ay özgür yaşamana müsaade edeceğim. Buradaki karanlık beni aydınlatacak.”

Mahkûm âdeta taş kesilmişti. Zincir artık takırdamıyordu.

“Her şeyi gören, acımasız intikam tanrıçası üzerine yemin et. Önümüzdeki bir ay boyunca kimseye tek kelime etmeyeceğine dair yemin et ki ben sana anahtarı ve üzerimdeki kıyafetleri vereyim. Sonra anahtarı bekçinin kapısına bırakıp özgürlüğüne kavuşacaksın. Fakat Bin Şekilli Tanrının huzurunda yemin ettiğini unutma, bana bu yeminle bağlı olacaksın. Ay dünyanın etrafında bir kere döndükten sonra bu mektubu krala götüreceksin ki beni özgür bıraksın ve adalet adına tekrar hüküm vereyim. Bin Şekilli Tanrı üzerine bunu yapmaya yemin ediyor musun?”

“Yemin ediyorum.” Bu sözler tir tir titreyen mahkûmun dudaklarından sanki yerin derinliklerinden kopmuş gibi dököldü. Virata zinciri çözüp kıyafetlerini çıkardı.

“Benim kıyafetlerimi giy, bana da seninkilerini ver, yüzünü de iyice ört ki bekçiler seni tanıyamasın. Şimdi al şu tıraş bıçağını ve kes saç sakalımı, kes ki beni de tanıyamasın hiçbiri.”

Mahkûm tıraş bıçağını aldı fakat titreyen elini kaldıramadı. Ama Virata’nın bakışları öyle etkili, öyle kararlıydı ki mahkûm eninde sonunda söyleneni yaptı. Uzun süre sessiz kaldı. Sonra birdenbire kendini yerlere attı ve haykırarak konuştu:

“Efendimiz, benim için bu kadar acı çekmene razı gelemem. Ben insan öldürdüm, öfkeden kudurmuş ellerimle kan döktüm. Haklıydı hükmün, adaletliydi sözlerin.”

“Bunu ne sen ölçebilirsin ne de ben, fakat yakında bilginin ışığı beni aydınlatacak. Git artık ve yemin ettiğin gibi beni özgür bırakması için ayın sonunda kralın karşısına çık: İşte o zaman, yaptıklarımı anlamış olacağım ve bir daha asla haksız bir hüküm vermeyeceğim. Hadi git artık!”

Mahkûm yere kapanıp toprağı öptü...

Ağır kapı yavaş yavaş kapandı ve sesi karanlıkta yankılandı, fenerin ışığı son bir kez duvarları aydınlattı, sonra bitmeyecek bir gece başladı.

Ertesi sabah, gerçekten de kimse Virata'yı tanıyamadı, şehrin önündeki alana götürüldü ve kırbaçlandı. Kırbaç çıplak sırtına ilk kez isabet ettiğinde, Virata acıdan bağırdı. Sonra dişlerini sıktı. Yetmişinci vuruşta bilinci kapandı ve kendisinden geçti, sonunda hayvan leşi gibi hücrelerine geri götürüldü.

Hücrelerinde kendisine geldi, sırtı sanki yerde değil de ateşin üstünde yatıyormuş gibi acıyordu. Yalnızca alnında bir serinlik hissetti, yabancı otların şifalı kokusunu ciğerlerine çekti: Saçlarını okşayan bir el hissetti ve bu elden sanki şifa yağıyordu Virata'nın sızlayan bedenine. Yavaş yavaş gözlerini araladı. Bekçinin karısı yanında oturuyor ve alnını şefkatle yıkıyordu. Gözlerini tam açtığı anda ise kadının bakışlarında inanılmaz bir merhamet gördü. Bedeni cayır cayır yanarken, tüm acıların cevabını bu iyiliğin merhametinde buldu. Yavaşça kadına gülümsedi ve acılarını unuttu.

İkinci gün yerinden kalkabildi ve el yordamıyla soğuk hücrelerini inceledi. Attığı her adımla sanki yeni bir dünyayı keşfediyordu ve üçüncü gün artık yaraları kabuk bağlamaya başlamıştı. Bilinci tamamıyla açılmıştı ve kuvveti yerine gelmişti. Artık kımıldamadan öylesine oturuyordu, zamanın geçtiğini ancak duvardan damlayan ve sessizliği ufak aralıklarla bölen su damlacıklarından anlayabiliyordu, bir insan bin günlük ömründe olgunlaşıp yaşlandığı gibi günler ve geceler de geçiyordu. Kimse onunla konuşmuyordu, karanlık iliklerine kadar işlemişti, fakat içinden rengârenk anılar sessiz bir pınar gibi dökülüyordu, birikip hayatını yansıtan, durgun bir göle dönüşüyor, gözünün önüne geliyordu. Farklı zaman dilimlerinde yaşadıkları artık tek parça halinde, gözünün önünden film şeridi gibi geçiyordu ve bu saf anılarını net bir şekilde, dalgasız,

berrak bir göl gibi kalbinde hissedebiliyordu. Kıpırdamadan o gölde yansıtılan dünyasına baktığı o anki gibi hiç bu kadar saf ve açık olmamıştı zihni.

Her geçen gün Virata'nın gözleri karanlığa daha da alışıyor, silüetleri ayırt edip hissedebiliyordu. Sakince etrafına bakınabilmek iç dünyasını da aydınlatmıştı. Belli belirsiz şekillerin üzerinden göz gezdirebilmek ona iyi geliyor, haz veriyordu ve zincire vurulmuş adamın elleri yerdeki çakıl taşlarıyla nasıl oynuyorsa, anıları da gördüklerini şekillendiriyor hayal gücüyle oynuyordu. Kendisini kaybetmişti, kımıldamasını engelleyen bir büyü'nün etkisindeydi sanki. Gerçekten var mıydı? Yok muydu? Kendisini hissedemiyordu artık, fakat Bin Şekilli Tanrının gücünü ve kendisini birine karar kılmadan şekilden şekle girerken görüyor, iradenin esaretinden bağımsız, yaşayan bir ölü, hayatta ama değilmiş gibi hissediyordu. Bedenin kısıtlamasından kurtulmuş olmak, yok olup gitmenin, ölümün korkusunu bastırmıştı. Sanki her geçen saat karanlığın daha da derinliklerine gömülüyor, topraktaki taşlara, kara köklere karışıyordu, belki bir tohumdu kendisi, belki toprakta veya bitkilerde başıyla tünel kazıyan bir solucan, belki de kendi varlığından bihaber, olduğu yerde kalmış huzurlu bir kayaydı yalnızca.

Virata, on sekiz gece boyunca, kendi iradesinden kopuk ve yaşama arzusundan uzak, dünyayı bu şekilde görebilmenin kutsal sırrını çözmüş olmanın tadını çıkardı. Günahlarının bedeli için yaptığı ona mutluluk getirmişti, fakat sonra yaptıklarını hatırlamış, sadece hayal meyal de olsa suçluluk ve mahkûmiyet hissetmeye başlamıştı. On dokuzuncu gece uykusundan sıçrayarak uyandı, çünkü dünyevi bir düşünce gelmişti aklına, kızgın bir iğne gibi batmıştı zihnine. Korkudan tüm vücudu sarsıldı ve elleri yaprak gibi titredi. Onu bu denli korkutan düşünce şuydu: Mahkûm yeminine ihanet edebilirdi, unutabilirdi ve işte o zaman Virata, eti kemiklerinden dökülene, dili bir daha asla konuşmamak üzere kaskatı kesilene dek bin-

lerce, binlerce gün burada kapalı kalırdı. Yaşama arzusu bir kez daha bir panter gibi sıçrayıp ördüğü duvarları parçaladı. Zaman kavramıyla birlikte korku ve ümitleri de ruhuna geri akın etmişti, insanlara özgü olan o karmaşık iç dünya geri dönmüştü. Sonsuz yaşam kaynağı olan Bin Şekilli Tanrıyı değil, artık sadece kendisini düşünebiliyordu, gözleri ışığa aç, sert taşlardan bıkmış bacakları, geniş bir alanın, zıplamanın, koşmanın hasretini çekiyordu. Karısını, oğullarını, evini, malını, mülkünü düşündü birden, bedeni besleyen ve kanı kaynatan dünya malları geldi gözünün önüne.

Her şeyi hatırladığı o günden itibaren, o âna dek hareketsiz, berrak bir göl gibi ayaklarının altında sessiz sakın yatan zaman kavramı tüm zihnini meşgul etmeye başlamıştı; bir akıntı gibi gelmişti, tekrar tekrar karşısına çıkan inatçı bir dalga gibi. Virata bir dal gibi bu akıntıya kapılmak, buradan kurtulacağı, gelmek bilmeyen saate alıp götürülmek istedi. Fakat akıntı hep ona karşı akıyor, dalgalar onu geri tutuyordu: Nefes nefese kalmış, çaresiz bir yüzücü gibi dalgalara karşı çıkmaya çalışıyor, saatleri zorla parça parça koparabiliyordu. Sanki duvardan damlayan sular düşmek istemiyordu, her düşen damla arasındaki zaman işte o kadar uzamıştı. Daha fazla yerinde duramazdı. Mahkûmun onu unutmuş olma ihtimali ve suskunluğun zindanında çürüyüp gitme düşüncesi kendisini bir topaç gibi duvardan duvara çarpmasına sebep oluyordu. Sessizlik onu boğuyordu, taşlara bağırarak kızıyor, küfrediyor, şikâyet ediyordu, kendisine, tanrılara ve krala lânet okuyordu. Kan içinde kalmış tırnaklarla onunla alay eden kayaları tırma-lıyor, bilincini kaybedinceye kadar kafasını kapıya çarpıyordu, sonra uyanıp, yerinden fırlıyor, kudurmuş bir sıçan gibi dört köşeli hücrelerinde oradan oraya koşturuyordu.

Virata, inzivasının on sekizinci gününden yeni aya kadar, dehşet dolu günler yaşadı. Yemekler ve içecekler onu iğrendiriyordu ve bedenini korku kaplamıştı. Artık aklını toparlayamaz, düzgün düşünemez olmuştu, tek yaptığı şey zamanı, ah o

geçmek bilmeyen zamanı dilimlere ayırmak ve günlerin geçtiğini anlayabilmek için dudaklarıyla duvardan düşen damlaları saymaktı. Ve o farkına bile varmadan saçları ağardı.

Otuzuncu gün kapının önünde kargaşa sesleri duyuldu, sonra gene sessizlik, ardından ayak sesleri, kapı açıldı, içeriye ışık girdi ve karanlığa gömülmüş Virata'nın önünde Kral belirdi. Virata'yı sevgiyle kucakladı: "Yaptıklarını duydum. Bu, gelmiş geçmiş en erdemli eylem. Her daim yıldız gibi parlayacak yaptıkların, başka insanların yaptıkları yanında. Şimdi çık dışarı, Tanrının ateşi ısıtsın seni ve halkın gözü gerçekten adaletli bir adam görsün."

Virata elini gözlerine siper etti, çünkü ışık, karanlığa alışmış, kanlanmış gözlerini alıyordu. Sarhoş gibi çıktı yukarıya ve hizmetkârlar onu tutmak zorunda kaldı. Fakat Virata son kapiya vardığında durdu ve şöyle dedi:

"Kralım, bana adaletli dediniz ama öğrendim ki adalet adına hüküm veren biri aslında haksızlık eder, günah işler. Bu derinliklerde hâlâ insanlar var, benim hükmüm yüzünden acı çekiyorlar, ben ise bu acıyı daha yeni öğrendim ve artık biliyorum: Hiçbir şey başka bir şeyle cezalandırılmamalı. Kralım, serbest bırak o mahkûmları ve kov beni görmeye gelenleri, eskiden övündüğüm onca şeyden çok utanıyorum şimdi."

Kral bir el hareketiyle hizmetkârlarına halkı dağıtmalarını emretti. Etrafı gene sessizlik kapladı. Sonra kral konuştu:

"Hükümlerini vermek için sarayımdaki merdivenlerin en tepesinde oturuyordun. Fakat şimdi acı çekerek ders aldın, hiçbir yargıcın asla olamadığı kadar bilge oldun, gel şimdi tahtımın yanında yer al, bana tavsiyeler ver, dediklerine kulak vereyim ve adaletinden ben de ders çıkarayım."

Fakat Virata kralın dizlerine kapandı: "Hayır! Görevimden alın beni! Ben artık hüküm veremem, çünkü biliyorum ki kimse kimsenin yargıcı olamaz. Cezalandırmak Tanrıya mahsustur, insanların görevi değildir, çünkü kaderle oynayan biri,

günah işlemiş olur. Ve ben günahsız bir yaşam sürdürmek istiyorum.”

“Öyleyse,” diye cevap verdi kral, “krallığımda yargıç değil, danışmanım ol, bana savaş ve barış, vergi ve faiz konularında adaletli olmamı ve kararlarımda yanılmamamı sağla.”

Virata yeniden kralın dizlerine kapandı:

“Bana yetki vermeyin, Kralım, çünkü yetki beni bir şeyler yapmaya teşvik eder ve ne yaparsam yapayım birinin kaderine karışmış olmaz mıyım? Adaletsiz davranmış olmaz mıyım? Savaş desem, ölümün tohumlarını ekerim, ağızımdan çıkan bir söz, eyleme dönüşecek ve bu eylemler benim bilmediğim sonuçlar doğuracak. Kimsenin kaderine ve hayatına karışmayan, yalnız başına yaşayan biri adaletli olabilir. Bunu tek başıma, kimsesiz kaldığımda anladım ve hiç bu kadar günahsız olmamıştım. Bırakın evimde huzurla yaşayayım, tek görevim Tanrıya hizmet etmek olsun, ancak bu şekilde günahlardan arınmış, saf ve temiz kalabilirim.”

“Seni bırakmak istemiyorum,” dedi kral, “ama bilge bir insana kim karşı çıkabilir ve adaletli bir insanın isteğini kim geri çevirebilir? İstedığın gibi yaşa, sınırlarımız içerisinde günahsız birinin bulunması krallığım için bir onurdur.”

Kral, dışarıya çıktıklarında Virata’dan ayrıldı. Virata, güneşin altında, tatlı havayı iyice içine çeke çeke tek başına devam etti yoluna, ruhu, görevlerinden alınmış olmanın özgürlüğüyle hiç olmadığı kadar hafifti evine döndüğünde. Birden arkasından, koşan adımlarla, yalın ayak sesleri geldi ve Virata dönüp baktığında karşısında, özgürlüğü verip acısını aldığı o mahkûmu gördü. Mahkûm, Virata’nın yerdeki tozlu ayaklarını öptü, çekingenlikle eğildi ve gitti. İşte o an, abisinin ölü, donuk gözlerine baktığından beri ilk kez gülümsedi Virata ve mutlu bir şekilde evine girdi.

Evinde apaydın, mutlu günler geçirdi. Uyandığında ilk yaptığı şey, karanlığa mahkûm olmadığı ve masmavi gökyüzü-

nü görebildiği için, kutsal toprak ananın renklerini görüp kokularını alabildiği için ve sabahları kuşların ötüşünü duyabildiği için şükür etmektir. Aldığı nefesin mucizesini ve özgürce oynatabildiği uzuvların büyüsunü ona bahşedilen en değerli hediyeleri olarak görüyor, kendi bedeninde, karısının yumuşak bedeninde, oğullarının güçlü bedenlerinde Bin Şekilli Tanrının varlığını ve dinî bütünlüğünün keyfini çıkarıyordu, kendi hayatından başka hiçbir kadere dokunmadığını ve Tanrının bin şekillerinden hiçbirine karşı günah işlemediğini bilmek onu gururlandırıyor, ruhunu âdeta kanatlandırıyor. Sabahtan akşama kadar bilim kitapları okuyor, her türlü ibadeti yerine getiriyordu: Sessizce meditasyon yapıyor, ruhunu ve kalbini dinliyor, yoksullara yardım ediyor ve tanrılara hediyeler¹ sunup dualar ediyordu.

Daha neşeli bir insan olmuştu, en basit hizmetkârına karşı bile daha nazik ve anlayışlı konuşuyordu, bu nedenle ev ahalisi de onu hiç olmadığı kadar çok seviyordu. Yoksulların yardımcısı, dertlilerin dostu olmuştu. Geceleri uyurken birçok insanın hayır duası onu koruyordu, ona artık ‘Şimşek Kılıç’ ve ‘Adalet Pınarı’ değil, ‘Nasihat Tarlası’ diyorlardı. Çünkü artık bu ülkenin yargıci olmasa da, sadece komşular değil, uzaklardan gelen yabancılar da karşısına çıkıp aralarındaki husumeti çözmesini istiyorlar ve hiç tereddüt etmeden dediklerine uyuyorlardı. Virata bu durumdan çok memnundu, çünkü hükümde bulunmaktansa, tavsiye vermenin, yargılamaktansa arabuluculuk yapmanın daha iyi olduğunu düşünüyordu: Kimsenin kaderine zorla müdahale etmediği gibi ufak dokunuşlarla büyük fark yarattığını düşünüp günahsız yaşadığını sanıyordu. Hayatının yarısına gelmiş, neşeli günler geçiriyordu.

¹ Tapınlarda, sunaklarda ve evlerde yapılan ibadetlere *puja* denir. O sırada tanrılara, gıda ve çiçek gibi, *prashad* adı verilen hediyeler sunulur. (ç.n.)

Bu şekilde, altı sene geçti, ıslıl ıslıl geçen tek bir gün gibi. Virata'nın huyu gitgide yumuşamıştı. Bir kavgaya şahit olduğunda, kocaman bir ömür ve yaşamanın tatlı mı tatlı duygusu varken, dünyada neden bu kadar huzursuzluk olduğunu ve insanların sahip oldukları ufak tefek şeyler için neden birbirlerine girdiklerini ruhunda bir türlü anlamlandıramıyordu. O, kimseye imrenmiyor ve kimse de ona imrenmiyordu. Bu mütevazı hayatının tam ortasında, ne hırsa ne de şehvete kapılmadan yaşıyordu huzur dolu evinde.

Bir gece, sessizliğinin altıncı yılında, Virata çoktan yatmıştı ki birden tiz bir çığlık ve ıslak bir zemine vuran kırbaç sesleri duydu. Hemen yatağından fırladı ve bir de ne görsün! Oğulları bir köleye diz çöktürmüş, kan sıçrayıncaya kadar sırtını kırbaçlıyorlardı. Kölenin gözleri tarifsiz ıstırapından kocaman açılmış, Virata'ya bakıyorlardı. İşte orada, öldürdüğü ağabeyinin gözlerini gördü gene. O ânı yeniden hissetti ruhunda. Hemen koştu ve oğlunun kolunu tutup ne yaptığını sordu.

Oğullarının suçlamalarından ve kölenin savunmalarından, kölenin görevinin kayadaki kuyudan su çekip tahtadan bir fiçıyla eve taşımak olduğunu ve birçok kez kavurucu öğle sıcağında yorgunluğunu bahane ederek suyu eve geç getirdiğini, bu nedenle tekrar tekrar cezalandırıldığını, fakat dün özellikle sert bir cezadan sonra evden kaçtığını öğrendi. Virata'nın oğulları ise atla peşine düşmüş, ona hemen nehirin diğer kıyısındaki bir köyde yetişmiş, onu halatla atın eğrine bağlamışlardı. Köle bu şekilde kâh sürüklenir, kâh koşar halde ayakları yara bere içinde, eve dönmek zorunda kalmıştı. Burada, hem ona ders, hem de olanları dehşet içerisinde, dizleri titreye titreye izleyen diğer kölelere ibret olsun diye daha ağır bir cezayla karşılaşmıştı, ta ki Virata gelip bu vahşi gösterişe son verene dek.

Virata, köleye baktı. Ayaklarının altındaki kum kana bulanmıştı. Virata, kölenin kesilmeyi bekleyen bir hayvan gibi

bakan, korkudan kocaman açılmış gözlerinde, yerin derinliklerindeki karanlıkta yaşadığı dehşeti gördü. “Bırakın onu,” dedi oğullarına, “cezasını çekti yeterince.”

Köle, Virata’nın tozlu ayakkabılarını öptü. Oğulları ise ilk defa babalarından hoşnutsuz, kararından memnun olmadan yanından ayrıldılar. Virata odasına geri döndü. Farkında bile olmadan alnını ve elini yıkadı, fakat eli tenine değer değmez ne yaptığını anladı: Uzun zamandır ilk kez yargıçlık yapmıştı ve bir kadere müdahale etmişti. Ve altı sene sonra ilk defa uykusu kaçtı.

Fakat şimdi karanlıkta uykusuz yatarken, kölenin korku dolu gözleri (yoksa ağabeyinin gözleri miydi?) ve oğullarının öfke dolu gözleri aklına geldi ve acaba çocukları köleye haksızlık mı ettiler diye düşündü. Ufak bir tembellik yüzünden evin bahçesindeki kum kana bulanmıştı, küçük bir ihmalkârlık yüzünden bir insan kırbaçlanmıştı, suçluluk duygusu Virata’nın canını, zamanında tenini engerek gibi ısırarak kırbaç darbelerinden de çok acıtmıştı. Üstüne üstlük, bu ceza özgür birine değil, kralın yasalarına göre annenin karnından çıktığı andan itibaren Virata’ya ait olan bir köleye verilmişti. Peki, kralın yasası, Bin Şekilli Tanrının da mı yasasıydı? Özgür iradesi elinden alınan bir insanın bedeni, başka birine ait olabilir miydi? Ona verilen canlıya işkence eden veya yok eden biri hâlâ günahsız olabilir miydi?

Virata yatağından kalktı ve bir mum yaktı, âlimlerin kitaplarında bir işaret bulma umuduyla aramaya başladı. Bulabildiği tek şey kast ve sınıf ayırımıydı, fakat insanların sevgiye olan ihtiyacında hiçbir farklılık veya ayırım yoktu. Bilgileri âdeta su gibi içti, çünkü ruhu ilk defa cevaplar bulmak için bu kadar yanıp tutuşuyordu; fakat sonra mumun alevi bir anda parlayıp söndü.

Etrafını karanlık kapladığında, Virata tuhaf bir hisse kapıldı. Karanlıkta görmeye çalıştığı bu yer artık odası değil, yerin

altındaki o hücreydi sanki. Bir insanın temel hakkının özgürlük olduğunu ve kimsenin bir insanı değil bir ömür, bir sene bile bir yere kapatmaya hakkı olmadığını bizzat deneyimleyerek dehşet içinde fark ettiği o karanlık hücredeydi sanki. Fakat o köleyi kendi isteklerinin görünmez çemberine kapatmış, kendi kararlarına zincirlemişti, öyle ki kölenin attığı hiçbir adım artık özgür değildi. Her şey netlik kazanmıştı, sakince otururken bu düşünceler sanki göğsüne işliyor, ufkunu açıyor ve tepeden gelen bir ışıkla aydınlatıyordu Virata'yı. Artık anlamıştı, bir insanı kendi isteklerine bağladığı ve Bin Şekilli Tanrının kusursuz yasalarına göre değil de, insanların tartışılır yasalarına göre köle olarak adlandırdığı müddetçe günahkâr bir adamdı. Dua etmek için eğildi: "Şükürler olsun, Bin Şekilli Tanrım, günahlarımdan dönmem, senin isteklerin doğrultusunda sana yaklaşabilmem için bana her yerden, Tanrının bin şekillerinden değişik elçiler gönderdin! Hayatımı arındırmak ve günahsız bir insan olmak için elçilerini tanımamı sağla, her yerde karşıma çıkan, benim gözlerimden bakan, yasını tuttuğum, bana sonsuza dek suçlayarak bakacak olan ölümsüz kardeşimin gözlerinde göreyim onları."

Virata'nın yüzü gene parlıyordu, ışıldayan gözlerle dışarıya çıktı, derin derin nefes alarak yıldızların beyaz parıldamalarının ve rüzgârın uğuldamasının tadını çıkardı, bahçelerden geçerek nehre indi. Güneş doğudan doğarken nehirde yıkanıp, sabah duası için toplanmış olan ev ahalisinin yanına döndü.

Aralarına katıldı, sıcacık bir gülümsemeyle herkesi selâmladı, kadınları bir el hareketiyle odalarına gönderdi ve sonra oğullarıyla baş başa kaldı:

"Senelerdir tek bir derdimin olduğunu biliyorsunuz: Adil biri olmak ve dünyada günahsız bir yaşam sürdürmek; fakat evimin bahçesinde dün kan döküldü, bir insanın kanı. Ben ise akıtılan bu kanın günahından kurtulmak, kendi çatımın altında işlenen bu suçun kefaretinin ödemek istiyorum. Ufak

bir şeyden dolayı gereğinden sert cezalandırılan köle şu andan itibaren istediği yere gitmekte özgür olsun, bırakın gitsin ki son yargıcın önünde, yani Tanrının önünde, bizlerden şikâyetçi olmasın.”

Oğulları tek bir kelime bile etmedi, Virata bu suskunluktan düşmanca bir tavır sezdi.

“Sözlerim karşısında hâlâ sustuğunuzu görüyorum. Fakat bir karar vermeden önce sizi de dinlemek istiyorum.”

“Suçlu birini, taşkınlık eden birini özgür bırakmak istiyorsun, cezalandıracağın yerde ödüllendiriyorsun,” diye söze girdi en büyük oğlu, “birçok kölemiz var bu evde, özellikle bu köle değildi mesele. Ama her eylem başka bir eylemi tetikler, zincirleme etki yaratır. Birini özgür bırakırsan, sana ait olan diğer köleler de gitmek istediğinde nasıl elinde tutacaksın onları? Nasıl durduracaksın onları?”

“Hayatımdan çıkmak isterlerse onları bırakmalıyım, zorla tutamam. Hiçbir canlının kaderine müdahale etmek istemiyorum, çünkü kadere şekil veren, günah işler.”

“Yasalarımıza karşı çıkmış, hakkımız olan şeyi reddetmiş olursun,” dedi ikinci oğlu, “tıpkı ayaklarımızın altındaki toprak gibi, o toprakta yeşeren ağaç, o ağaçta büyüyen meyve gibi, bu köleler de bizim malımız. Sana hizmet ettikleri müddetçe sana bağlılar ve sen de onlara. Binlerce yıldır oturmuş olan bir düzeni bozuyorsun: Bir köle kendi hayatının efendisi değil, efendisinin kölesidir.”

“Tanrının bize verdiği tek bir hak var, o da yaşama hakkı. Kendi ağzıyla üffledi bu hayatı bedenimize. Gözlerimi açtınız, şimdiye kadar göremediklerimi görmemi sağladınız. Hep günahsız sandım kendimi. Senelerdir zorla başka insanların hayatını alıyormuşum oysaki. Fakat artık gözlerimi açtım ve biliyorum: Adaletli biri, insanlara hayvanmış gibi davranmamalı. Günahsız bir hayat için, onlara hiçbir kötülük yapmamak, herkese özgürlüğünü vermek istiyorum.”

Oğullarının inadı yüzlerinden okunabiliyordu. En büyüğü sert bir şekilde cevap verdi:

“Peki, piriçlerimiz bozulmasın diye kim tarlalarımızı sula-yacak, manderlarımızı kim çalıştıracak? Senin deliliğın yüzün-den biz mi köle olalım yani? Hayatın boyunca tek bir parmak kımıldatmadın, ellerini sıcak sudan soğuk suya sokmadın, ha-yatını hep başkalarının hizmeti sayesinde sürdürdün. Başkala-rının teri var yatağının her bir nakışında ve sen uyurken kö-lelerinin yelpazesi seni serinletiyor. Ve birden hepsini serbest bırakıp tüm işi bize, kendi kanından canından evlatlarına mı yıkacaksın? Oldu olacak manderları sabanlardan çözüp, kendi-miz sürelim tarlaları, aman aman kırbaç onlara isabet etmesin, değil mi? Ne de olsa onların da hayatı Bin Şekilli Tanrı tarafın-dan verildi. Var olan düzene karışma baba, bu düzen de Tanrı vergisi. Toprak kendi kendine sürülmez, meyve vermesi için zorlamak lazım onu, yıldızların altında şiddet yasadır, doğanın kanunu bu, şiddet olmadan yaşayamayız.”

“Ben yaşamak istiyorum, güç nadiren haklıdır ve ben bu dünyada haksızlık istemiyorum.”

“Sahip olduğun her şeye, ister insan, ister hayvan, ister toprak, güç uygulamak zorundasın. Efendi olduğun yerde efendilik yapabilmelisin. Bir şeye veya birine sahipsen, onun kaderine bağlısındır.”

“Beni günaha sokan her şeyden uzak durmak istiyorum. Bu nedenle, evdeki tüm köleleri serbest bırakmanızı ve kendi ihtiyaçlarımızı kendimiz karşılamamız için çalışmayı emredi-yorum size.”

Oğullarının gözleri öfke saçıyordu, tam ağızlarını açacak-lardı ki, en büyük oğul söze girdi:

“Hiçbir insana zorla bir şey yaptırmak istemediğini söy-ledin. Günaha girmemek için kölelerine emir vermekten çekiniyorsun; fakat bize emir verip hayatımıza karışyorsun. O

zaman, soruyorum sana, Tanrının huzurunda ve insanların karşısında bu mu adaletin?”

Virata uzun süre sustu. Bakışlarını kaldırdığında, oğullarının gözlerinde açgözlülüğün alevini gördü ve dehşete düştü. Sonra sessizce dedi ki:

“İyi bir ders verdiniz bana. Size karşı da şiddet kullanmak istemiyorum. Ev sizin olsun, aranızda istediğiniz gibi bölüşün, ne eve ne de suça ortak olayım. Çok doğru söyledin: Efendilik yapan, başkalarını esir alıyor, hattâ ilk sırada kendi ruhunu. Günahsız yaşamak isteyen malı mülkü olmamalı, başkasının alınteriyle, emeğiyle geçinmemeli, kadınların bedenine duyduğu şehvete, tokluğun tembelliğine kapılmamalı. Sadece yalnız yaşayan biri Tanrıya sadık olabilir, sadece çalışkan olan hisseder onu, sadece yoksul biri teslim olur ona tüm benliğiyle. Benim tek isteğim, kendi topraklarıma değil, görünmez Tanrıya yakın olmak, günahsız yaşamak. Evi alın ve kavga etmeden aranızda paylaşın.”

Virata sırtını dönüp gitti. Oğulları şaşkın şaşkın peşinden baktılar; açgözlülüklerini tatmin etmiş olmanın tatlı duygusu ve heyecanı bedenlerini titretiyordu, fakat gene de içten içe utanıyorlardı.

Virata kendisini odasına kapattı, seslenişlere ve uyarılara kulak vermedi. Ancak gölgeler geceye karıştığında yola çıkmak için hazırlık yapmaya başladı, değneğini, sadaka toplamak için bir kâseyi, çalışmak için baltasını, beslenmek için bir avuç meyve ve dua etmek için de üzerinde bilge sözlerin yazılı olduğu palmiye yapraklarını yanına aldı, giyindi, karısı, oğulları ve sahip olduğu hiçbir şey için geriye bakmadan sessizce evden çıktı. Tüm gece boyunca ilerledi, gerçekleri görmeye başladığı o acı dolu zamanlarda kılıcını düşürdüğü nehre yürüdü, geçitten

geçti, henüz hiçbir evin olmadığı, toprağın saban nedir bilmediği kıyıda nehrin yukarısına doğru ilerlemeye devam etti.

Şafak söktüğünde üzerine bir yıldırımın düştüğü çok yaşlı bir mango ağacı ve yıldırımın çıkardığı yangından sonra oluşan açık bir alana geldi. Bir nehir geçiyordu oradan ve su derin olmadığından kuşlar hiç korkmadan içiyorlar, nehrin etrafında uçuşuyorlardı. Nehrin ferahlığı burayı aydınlatıyor, ağaçlar ise gölge veriyordu. Yıldırımdan dolayı etrafa ağaç parçaları ve kırılmış çalılar saçılmıştı. Virata, ormanın tam ortasında bulunduğu, gözlerden uzak ve nezih bu yere baktı ve buraya bir baraka yapmaya ve hayatını tevekkül etmeye adanarak, insanlardan ve günahlardan uzak yaşamaya karar verdi.

Beş gün boyunca küçük barakasını yapmakla uğraştı, çünkü elleri iş yapmayı unutmuştu. Tamamladıktan sonra bile günlük işlerinde çok zorlandı, zira karnını doyurabilmek için meyve toplaması, hiç durmadan büyüyen çalılar evinden uzak tutması ve geceleri açlıktan kükreyen kaplanlar saldırmalarını diye evin etrafına sivri kazıklar çakması gerekiyordu. Fakat ne olursa olsun, ruhunun huzurunu kaçırarak olan insanların seslerini hiç duymuyordu, günleri nehrin akıntısı gibi hızla akıp gidiyordu ve sanki sonsuz bir kaynaktan besleniyor ve tekrar tekrar yenileniyordu.

Oraya bir tek kuşlar uğradı, çünkü sessiz, sakin adamdan artık korkmuyorlardı ve çok geçmeden ufak barakasının yakınına yuva da yapmışlardı. Virata, onlara büyük çiçeklerin tohumlarını ve sert meyveleri veriyordu. Artık çekinmedikleri için her çağırıldıklarında palmyelerden inip eline konuyorlar, yemleri büyük iştahla yiyorlardı, Virata onlarla oynuyor ve onlar hiç korkmadan tüylerine dokunmasına izin veriyorlardı. Virata bir gün ormanda bacağı kırık genç bir maymun buldu, çocuk gibi bağıırıyordu yerde yatarken. Onu yanına alıp büyüttü, artık sözünü dinliyordu ve oyun oynayarak Virata'yı taklit ede ede bir hizmetkâr gibi hizmet ediyordu. Böylece az

da olsa etrafı canlılarla çevriliydi, fakat hiçbir zaman hayvanların da özlerinde şiddet ve insanlarda olduğu gibi kötülük barındırdıklarını unutmadı. Timsahların birbirlerini ısırıp öfkeyle kovaladıklarını, kuşların sivri gagalarıyla balıkları sudan kaptıklarını ve yılanların kuşları yakaladıklarını ve sıkarak öldürdüklerini görüyordu: Virata, Kötülük Tanrıçasının dünyaya saldığı yıkımın amansız zincirinin doğanın kanunu olduğunu anlamıştı, bilgelik bile bunu inkâr edemezdi. Fakat bu mücadeleyi sadece dışarıdan bir göz olarak seyretmek, yıkımın ve kurtuluşun bitmeyen çemberinde hiçbir günaha ortak olmamak ona çok iyi geliyordu.

Virata, bir sene ve birkaç ay boyunca insan yüzü görmedi. Sadece bir kere bir avcı bir filin izlerini nehre kadar takip etmiş ve kıyının öteki tarafındaki garip manzaraya şahit olmuştu. Akşam vaktinde, alacakaranlığının altın sarısı ışığı altında, küçük bir evin önünde, sakalları ağarmış bir adam oturuyordu, kuşlar saçlarına yuva yapıyor, bir maymun ayaklarının önünde ona ceviz kırıyordu. Adam ise rengârenk papağanların oturduğu ağaçların tepesine baktı, elini kaldırdığında bu kuşlar altın bir bulut gibi aşağıya uçtu ve ellerine kondu. Avcı, bir kehanette sözü edilen azizi gördüğünü sandı. Kehanet şu şekildeydi: “Hayvanlar onunla insan sesiyle konuşacak, ayaklarının altından çiçekler büyüyecek. Dudaklarıyla yıldızları toplayabilecek, dudağından çıkan nefesle ayı üfleyip itebilecek.” Avcı derhal avını yarıda kesti ve gördüklerini herkese anlatmak için koşarak evine döndü.

Hemen bir sonraki gün haberi alan meraklı insanlar geldi öteki kıyıdaki mucizeyi görmek için. Sayıları gitgide arttı, ta ki aralarından biri, evini ve mirasını yüce adalet uğruna arkasında bırakan Virata’yı tanıyınca dek. Haber hızla yayıldı, sadık kulunu özleyen kralın bile kulağına geldi. Kral, derhal yirmi sekiz kürekli bir tekne hazırlattırdı, Virata’nın bulunduğu kıyıya kadar akıntıyı takip ettiler, vardıklarında kralın önüne halı serdiler ve kral bilge adama doğru yaklaştı. Fakat

Virata insan sesi duyalı bir sene, altı ay olmuştu; çekine çekine misafirlerinin önünde durdu, kralın önünde eğilmesi gerektiğini bile unuttu ve sadece “Hoş geldiniz, Kralım.” dedi.

Kral ona sarıldı:

“Bilgeliğe giden yolda ilerlerken izliyordum seni senelerdir ve şimdi pek nadir rastlananı, gerçekten adaletli birinin nasıl yaşadığını görmeye ve ondan ders almaya geldim.”

Virata eğildi:

“Tek bildiğim, günahlardan uzak durmak için insanlarla iletişim kurmayı unuttuğumdur. Yalnız yaşayan biri yalnızca kendisine ders verebilir. Yaptıklarımın bilgelik, hissettiklerimin mutluluk olup olmadığını bilmiyorum – tavsiye verecek bir şeyim yok, ders verecek bir şey bilmiyorum. Yalnız birinin bilgeliği, geri kalan dünyanın bilgeliğinden farklıdır, tevekkülün yasası benzemez eylemin yasasına.”

“Adaletli birini izlerken bile öğrenecek çok şey olur,” diye cevap verdi kral, “gözlerindeki masum mutluluğu gördüm. Bu bana yeter.”

Virata, yeniden eğildi ve kral ona yeniden sarıldı:

“Herhangi bir dileğin var mı? Ailene ve hizmetkârlarına bir haber götürmemi ister misin?”

“Kralım artık hiçbir şeye sahip değilim, bu dünyada hiçbir şey benim değil. Tıpkı diğer insanlar gibi bir zamanlar bir evim ve çocuklarım olduğunu unutmuşum. Evi barkı olmayan biri tüm dünyayı yuvası olarak görür, özgür biri hayatı dolu dolu yaşar ve günahsız biri huzur içinde olur. Bu dünyada günahsız olmaktan başka bir dileğim yok.”

“Hoşça kal öyleyse, dualarında beni de an.”

“Tanrıyı anarım ben dualarımda, Tanrının bir parçası olan ve onun nefesini taşıyan sizi ve dünyadaki herkesi de anmış olurum böylece.”

Virata eğildi. Kralın teknesi akıntıyı takip ederek gitti ve Virata gene aylarca hiçbir insanın sesini duymadı.

Bir kez daha Virata'nın ünü beyaz şahin misali kanatlarını çırpıp tüm ülkeyi dolaştı. Evini ve mirasını arkasında bırakıp kendisini ibadet etmeye adanmış olan adamın hikâyesi ülkenin en ücra köylerine ve deniz kasabalarına kadar ulaştı ve insanlar bu dindar adama erdemlerin dördüncü ismiyle anıp 'Yalnızlığın Yıldızı' ismini taktılar. Rahipler tapınaklarda, kral ise hizmetkârlarına Virata'nın fedakârlığını, yalnızlığını övdüler; ülkede bir yargıç hüküm verdiğinde, "Hükmüm adaletli olsun, tıpkı kendisini Tanrıya adanmış ve bilgeliğe ermiş Virata'nın hükümleri gibi" diye eklemeyi unutmadı.

Bazen, yıllar geçtikçe daha da sıklıkla, yaptıklarının doğru olmadığını ve hayatının bu şekilde bir anlam ifade etmediğini anlayan adamlar, evlerini ve memleketlerini terk edip, sahip olduklarını dağıtıp, kendilerini Tanrıya adamak için ormanda ufak bir kulübe yapıp yaşamaya başladılar. Çünkü birilerine örnek olmak insanlar arasındaki en güçlü bağdır; hak adına yapılan her eylem başkalarını da hakka iter, derin uykularından sıçramalarını, vakitlerini değerlendirmek için uyanmalarını sağlar. Bu uyanış ise anlamsız hayatlarına bir anlam katar, artık ellerindeki kanı ve ruhlarının derinliklerindeki günahları görürler. Böylece bu insanlar da Virata gibi ormanda kendilerine bir baraka yapıp, bedeninin sadece hayati ihtiyaçlarını karşılayıp durmadan ibadet etmek için inzivaya çekildiler. Meyve toplarken yolları kesişirse, tekrar bir topluluk oluşturmamak için hiç konuşmadılar ama gözleriyle birbirlerine gülümsediler ve barışçıl ruhlarını hissettirdiler. Halk bu ormana 'Sofuların Ormanı' demeye başladı. Hattâ avcılar bile burada avlanmazlardı, çünkü bu aydınlığa cinayetle gölge düşürmek istemezlerdi.

Sadece bir kez, Virata bir sabah ormanda dolaşırken, münzevi birinin hareketsiz yerde yattığını gördü, eğilip onu kaldır-

mak istediğindeyse artık yaşamadığını fark etti. Virata ölünün gözlerini kapattı, ona dua etti, sonra da bu kardeşin bedeni dönüşüme düzgünce geçebilsin diye cansız bedenini çalılarının arasından çıkarıp yakacağı bir yere götürmek istedi. Fakat sadece meyvelerle beslendiği için kolları güçsüz düşmüştü ve ölüyü taşıyamadı. Böylece Virata, yardım çağırmak için nehrin üzerindeki geçitten geçerek en yakın köye gitti.

Köylüler, bu yüce insanı görünce saygıyla söyleyeceklerini dinlemeye geldiler ve hemen cenazeyi yakmak için ağaç kesmeye gittiler. Virata nereye giderse gitsin, kadınlar önünde başını eğiyor, çocuklar durup suskun suskun yanlarından geçen adamın peşinden hayretle bakıyor ve bazı erkekler evlerinden çıkıp bu özel misafirin kıyafetini öpüp, hayır duasını almaya çalışıyorlardı. Virata ise gülümseyerek aralarından geçerken, insanlara bağlı olmadığından beri onları ne kadar çok, ne kadar saf bir şekilde sevdiğini anladı.

Fakat köyün son yoksul evinin önünden geçerken, etrafındaki neşe dolu selâmlara karşın ona nefretle bakan bir kadının gözleriyle karşılaştı – irkildi, çünkü sanki senelerdir unuttuğunu sandığı, katledilen ağabeyinin donuk gözlerini görmüştü. Âniden geri adım attı, inzivaya çekildiğinden beri ruhu düşmanlık nedir unutmuştu. Gözlerinin yanıldığına, yanlış gördüğüne inanmak istedi. Fakat kadının gözleri hâlâ nefret dolu ve dimdik ona bakıyordu. Kendine gene hâkim olduğunda ve eve doğru adım attığında kadın öfkeyle evine girip kapıyı çarptı. Virata, içerideki karanlıkta bir yerlerde kadının delici, çalılarının içinden bakan kaplan gibi yırtıcı gözlerini hâlâ üzerinde hissediyordu.

Virata kendisini cesaretlendirerek: “Daha önce hiç görmediğim birine ne yapmış olabilirim ki bana nefretle baksın?” dedi. “Yanılıyor olmalıyım. Bu olayı açıklığa kavuşturmalıyım.” Sakince eve yaklaştı ve kapıyı tıklattı. Sadece kendi tıklatmasının sesi yankılandı içeriden, kimse cevap vermedi ve

gene de o kadının nefret dolu bakışlarının yakınlığını hissedebiliyordu. Sabırla kapıyı tıklatmaya devam etti, bekledi, dilenci gibi ısrarla tekrar tekrar kapıya vurdu. Kadın, sonunda kapıyı açtı ve Virata'ya kötü kötü baktı:

“Daha ne istiyorsun benden?” diye çıkıştı. Virata, kadının direğe tutunduğunu gördü, o kadar çok titriyordu öfkeden.

Fakat Virata yüzüne baktığında rahatlamıştı, çünkü bu kadını daha önce hiç görmemiş olduğundan çok emindi. Çünkü genç bir kadındı ve Virata senelerdir insanlardan uzak yaşıyordu; yolları kesişmiş olamazdı, onun hayatına karışmış olamazdı.

“Yalnızca barışçıl bir selâm vermeye gelmiştim, yabancı bayan,” diye cevap verdi Virata, “ve bana neden öfkeyle baktığını sormak istedim. Düşmanlık mı ettim, bir şey mi yaptım, ne yaptım sana?”

“Ne mi yaptın?” Öfkeyle kakhaha attı kadın. “Bana ne mi yaptın? Ufacık bir şey, küçücük bir şey: Evimi bolluktan yoksulluğa sürükledin, sevdiğim adamı benden aldın, beni ölüme mahkûm ettin. Defol! Defol git yüzünü görmeyeyim bir daha asla, yoksa tutamam artık kendimi ve öfkemi.”

Virata, kadına baktı. Bu yabancı kadının gözü o kadar dönmüştü ki, delirmiş olmalıydı. Tam yoluna devam etmek için arkasını dönmüştü ki konuşmak için durdu: “Düşündüğün kişi değilim ben. İnsanlardan uzak yaşarım, hiçbir kaderi etkilemiş olmanın günahını taşımam. Gözün yanılmış olmalı.”

Bunun üzerine kadın artık öfkesini içinde tutamadı:

“Emin ol tanıdım seni! Herkes tanıyor seni! Sen ‘Yalnızlığın Yıldızı’ dedikleri Virata’sın, dört ana erdemlerle andıkları kişisin sen. Fakat ben sana bu onuru vermem, seni övmem, insanların son yargıcı da duyuncaya kadar, avazım çıktığı kadar bağıracağım sana! Madem sordun, hadi gel de kendin gör, bana ne yaptığını.”

Kadın, şaşkına dönmüş Virata'yı kolundan tuttuğu gibi eve çekti ve karanlık ve basık bir odanın kapısını açtı. Yerde, bir döşegin üstünde hareketsiz biri yatıyordu. Virata eğildi ve tüyleri diken diken oldu: Bir oğlan çocuğuydu, ölmüştü ve gözleri ağabeyinin gözleri gibi, sanki suçlayarak bakıyordu Virata'ya. Yanında ise acıdan kıvranan kadın bağırıyordu: "Üçüncü çocuğum, son göz ağrımdı ve sen onu öldürdün, aziz dedikleri, Tanrının sadık kulu dedikleri *sen!*"

Virata ağzını bir şey söylemek için açtığında, kadın onu gene çekti: "Gel bak, bu boş dokuma tezgâhını görüyor musun? Burada kocam Paratika otururdu gündüzleri ve bembeyaz keten kumaşlar dokurdu, ondan iyisi yoktu tüm ülkede. Uzaklardan gelirdi müşterileri, ona iş verirlerdi, iş de bize hayat verirdi. Günlerimiz apaydı, Paratika çok iyi yürekliydi, çok da çalışkan. İt kopuktan uzak dururdu, uzak dururdu تنها olmayan kuytu köşelerden, üç çocuk verdi bana, onları beraber büyüttük ki onun gibi olsunlar; iyi yürekli ve adaletli. Ve ah Tanrım keşke hiç göndermeseydin o yabancıyı bize, o avcı çıktı karşısına ve malını mülkünü arkasında bırakıp kendisini Tanrıya adayan ve kendi elleriyle ufak bir baraka yapan bir adamdan bahsetti.

Paratika'nın akli o günden sonra çok karıştı, akşamları sık sık düşüncelere dalıyor ve neredeyse hiç konuşmuyordu. Bir gece uyandığımda yanıma baktım, gitmişti, kendisini Tanrıya adamak için senin olduğun yere, 'Sofuların Ormanı' dedikleri yere gitmişti. Fakat Tanrıyı andıkça bizi unuttu, hayatta kalmak için onun gücüne muhtaç olduğumuzu unuttu. Yuvamızı yoksulluk ele geçirdi, çocuklara ekmek bile bulamaz oldum, birbiri ardına öldüler ve bugün de bu evladım, sonuncusu öldü senin yüzünden. Sen özendirdin kocamı. Sen Tanrıya daha yakın ol diye, ben üç evladımı toprağa vermek zorunda kaldım. Ölülerin ve yaşayanların nihai yargıcı önünde senden şikâyetçi olduğumda, yaptıklarının kefaretinin nasıl ödemeyi düşünüyorsun, ey kibirli adam? Sen kuşlara ekmek

kırıntıları atarken, ve acılardan uzak yaşarken, benim çocuklarımın minik bedenlerinin ölmeden önce tarifsiz acılar içinde kıvrınmasının bedelini nasıl ödeyeceksin? Adaletli bir adamın, kendisini ve masum yavrucaklarımızı besleyen kocamın işini gücünü bırakmasına sebep oldun, hayatın tam ortasında değil de uzaklarda bir yerlerde Tanrıya yakın olabileceğini düşündüren, bu saçmalıkları aklına sokan sendin! Nasıl vereceksin bunun hesabını?”

Virata'nın yüzü bembeyaz kesilmişti, titreyen dudaklarla kalakaldı:

“Başkalarını etkilediğimi bilmiyordum, yalnızca kendim için yapmıştım her şeyi. Beni takip edeceklerini bilemezdim.”

“Çocukların bile bildiğini bilemiyorsan, bilgeliğin nerede kaldı senin? Her şey Tanrıdan gelir, yapılan her şey Tanrının takdiridir, kimse kendi isteğiyle kaçamaz ondan ve günahların yasasından. Kibirliydin yaptıklarının kendi elinde olduğunu düşünerek ve başkalarına ders verebileceğini sanarak. Sana tatlı olan şimdi bana acı, senin hayatın bir çocuğun ölümü.”

Virata bir süre kımıldamadı. Sonra eğildi:

“Doğru konuşuyorsun ve görüyorum ki: Bir bilgenin huzurunda değil, acılarda bulunur hakikat. Ne biliyorsam, senden, kederli bir kadından biliyorum, ne gördüysem, senin, ıstırap çeken bir kadının bakışlarında ve ölümsüz kardeşimin gözlerinde gördüm. Alçakgönüllü değil, kibirli bir kulmuşum bunca zaman. Senin acından çıkardım bu dersi, şimdi de acına ortak oldum. Bu itirafım için beni affet: Sana ve daha bilmediğim nice kaderlere karşı günah işlemişim. Bir şey yapmadığımı sanan da aslında onu günaha sokacak bir şeyler yapar, herkesten bağımsız, yalnız yaşadığını sanan da aslında tüm kardeşlerinin kaderlerine bağlı, onların içinde yaşar. Affet beni. Paratika da çıksın diye ormandan çıkacağım gene. Çıksın da, yeniden çocuk versin sana.”

Virata eğildi ve kadının elbisesinin ucuna dudağıyla dokundu. Birden kadının öfkesi uçup gitti ve Virata'nın arkasından hayretle bakakaldı.

Virata, bir gece daha kaldı barakasinda, karanlık gökyüzünde ıslıl ıslıl parlayan ve sabahın aydınlığıyla kaybolan yıldızları izledi ve son bir kez kuşları beslemek için yanına çağırdı ve okşadı. Sonra değneğini ve kâsesini alıp, tıpkı seneler öncesi geldiği gibi gitti.

İnsanlar, Aziz Virata'nın inzivadan çıktığını ve şehre döndüğünü duyar duymaz, normalde insan içine çıkmayan adamı görmek için neşeyle sokaklara döküldüler, fakat bazıları, kendisini Tanrıya adanmış bu adamın birden dönmüş olmasını bir felaketin habercisi olarak algıladılar. Virata, iki yanından onu selâmlayan ve ona el sallayan insanlardan oluşan geçitten güleriyüzle geçmeye çalıştı, ama gülümsemek ona normalde kolay gelse de, bu sefer ilk defa zor gelmişti ve gözleri ciddi, dudakları kapalı kalmıştı.

Sarayın avlusuna vardı. Danışma saati geçmişti ve kral yalnız başıyandı. Virata krala doğru yürümeye başladı, kral ayağa kalktı ve Virata'ya sarılmak istedi. Fakat Virata yere eğildi ve bir şey rica edeceğinin göstergesi olarak kralın elbisesine dokundu.

“Dileğini, sen daha ağzını açmadan olmuş bil,” dedi kral, “dini bütünlüğe ulaşmış bir adama hizmet edebilmek ve bilge bir adama yardımcı olabilmek benim için bir onurdur.”

“Bana bilge demeyin,” diye cevap verdi Virata, “çünkü yolum hakikate giden yol değildi. Yerimde saymışım bunca zaman. Ve şimdi, zamanında sizden beni görevimden almanızı istediğim noktadayım gene. Günahlardan uzak olmak istemiştim ve her eylemden uzak durdum, fakat ben de tanrıların insanlar için ördükleri ağa takılmışım.”

“Buna inanmıyorum,” diye cevap verdi kral. “uzak durduğün insanlara karşı nasıl bir günah işlemiş olabilirsin, Tanrı için yaşarken nasıl bir suç işlemiş olabilirsin?”

“Bilerek işlemedim suçu, günahlardan kaçtım, fakat ayaklarımız toprağa nasıl sıkı sıkı bağlıysa, yaptıklarımız da tanrıların yasalarına kenetli. Hiçbir şey yapmamak da aslında bir eylem, sonsuz kardeşimin gözlerinden kaçamadım, sonsuza kadar iyi veya kötü bir şeyler yapmaya devam edeceğiz, istesek de istemesek de. Fakat benim suçum yedi kat daha büyük, çünkü aslında Tanrıdan kaçmışım ve hayata hizmet etmemişim, işe yaramaz, lüzumsuz biriydim, çünkü sadece kendi hayatım için çabaladım, başkalarına hiçbir faydam dokunmadı. Şimdi gene hizmet etmek istiyorum.”

“Konuştukların bana çok yabancı geliyor, anlamıyorum dediklerini. Bana sadece dileğini söyle de gerçekleştireyim.”

“İrademden bağımsız olmak istemiyorum artık, çünkü bağımsız olduğunu sansan da hiçbir zaman değilsin ve hiçbir şey yapmadığını sansan da günahsız değilsin. Ancak hizmet eden, iradesini başkasına veren, gücünü bir işe harcayan ve sorgulamadan söyleneni yapan özgürdür. Sadece eylemin ortası bizim elimizde, başı ve sonu, sebebi ve etkileri tanrıların takdiri. Kralım, beni irademden özgür kılın, çünkü bir şey istemek deliktir, hizmet etmek ise bilgelik. O zaman minnetim sizindir.”

“Seni anlamıyorum. Seni özgür bırakmamı istiyorsun ama aynı anda hizmet ettirmemi. Yani başkasına hizmet eden özgürdür ve o hizmeti veren değildir, öyle mi? Anlayamıyorum.”

“Ne demek istediğimi anlamamanız daha iyi Kralım, yoksa nasıl kral kalıp emirler vermeye devam edebilirdiniz?”

Kralın yüzü öfkeden karardı birden:

“Yani Tanrının huzurunda hükümdar köleden daha mı değersiz demek istiyorsun?”

“Tanrının huzurunda kimse kimseden değersiz veya üstün değildir. Sorgusuz sualsiz hizmet edip iradesini teslim eden günahları kendisinden uzaklaştırmış ve sorumluluğu Tanrıya geri vermiş olur. Ama kendisi için bir şey isteyen ve bilgelikle kötülüklerden uzak kalabildiğini düşünen şeytana uyar ve günah işler.”

Kralın öfkesi dinmek bilmedi:

“Yani Tanrının ve insanların huzurunda her hizmet eşdeğerdir ve kimse kimseden üstün değildir, öyle mi?”

“İnsanlara bazı şeyler daha üstün görünüyor olabilir Kralım, fakat Tanrı için her hizmet aynıdır.”

Kral öfkeli gözlerle uzun uzun baktı Virata’ya. Ruhu kibirle kıvranıyordu. Fakat Virata’nın dağılmış, yıpranmış görünümünü ve kırıx kırıx alnına düşen ağarmış saçlarını görünce, ihtiyarın bunadığını ve zamanla beyninin sulandığını düşündü ve alaycı bir tavırla onu denemek istedi:

“Öyleyse, sarayımdaki köpeklerin bakıcısı olmak ister misin?”

Virata eğildi ve minnetinin simgesi olarak basamakları öptü.

Bir zamanlar tüm halk tarafından dört ana erdemlerle anılan ihtiyar o günden sonra saraydaki köpeklerin bakıcısı oldu ve kölelerin kaldığı yerde kalmaya başladı. Oğulları ondan çok utanıyorlardı; onunla görünmemek ve aynı kanı paylaştıklarını itiraf etmek zorunda kalmamak için evine yaklaşmadılar ve rahipler bile ona yüz çevirdiler. Yalnızca halk birkaç gün daha hayretler içerisinde bir zamanlar sarayın en önde gideni olan ihtiyarı şimdi ellerinde köpeklerin tasmaıyla izledi. Fakat ihtiyar onları kale almadı ve zamanla insanlar ondan uzaklaştı ve onu düşünmez oldu.

Virata, görevini itinayla yerine getirdi, sabahın kızıllığından akşamın kızıllığına kadar çalıştı. Hayvanların ağzını yıkıyor, tüylerinden uyuzu temizliyor, yemeklerini veriyor, yataklarını yapıyor ve pisliklerini temizliyordu. Köpekler onu saraydaki herkesten daha çok sevmeye başladılar ve Virata bu durumdan çok memnundu; insanlarla konuşmak için nadiren kullandığı yaşlanmış, buruşmuş ağzı, köpeklerin sevincini görünce gülümsüyordu ve hayatının olaysız geçen uzun senelerini seviyordu. Kral, Virata'dan önce öldü ve yeni gelen kral Virata'yı önemsemedi, saygı duymadı. Bir keresinde yanından geçerken köpeklerden biri ona hırladı diye sopayla dövdü Virata'yı. Diğer insanlar da varlığını yavaş yavaş unuttular.

Virata öldüğünde bedeni kölelerin çöp çukuruna atıldı ve zamanında dört ana erdemle anılan adamı kimse hatırlamadı. Oğulları saklandı ve cenazesinde kimse ona dua etmedi, hiçbir rahip ona ağıt yakmadı. Yalnızca köpekler iki gün, iki gece arkasından uludular, sonra, ismi ne hükümdarların günlüklerinde ne de âlimlerin kitaplarında geçen Virata'yı onlar da unuttu.

ZİT İKİZLER

Bir “*Conte drôlatique*”¹

İsmiini söylemek istemediğim güneyde bir şehirdeki dar bir sokaktan çıktığımda, hiç beklemediğim bir anda eski tarzda muhteşem bir bina çıktı karşıma. Binanın yanlarından iki muazzam kule yükseliyordu ve o kadar kalıptan çıkmış gibiydiler ki batan güneşin alçalan ışığında birbirilerinin gölgesi gibi görünüyordular. Bir kilise değildi, eski zamanlardan kalma bir saray da olamazdı; bir manastıra benziyordu fakat geniş ve büyük avlularıyla dinî bir nitelik taşımayan ama adlandıramadığım bir yapı da olabilirdi. Nezaketen şapkamı çıkarıp selâm verdikten sonra küçük bir kafenin terasında oturan, altın sarısı bir şaraptan içen, şehrin bir yerlisine diğer alçak çatılı evlere benzemeyen bu dikkat çekici binanın ismini sordum. Keyifli keyifli oturan adam şaşkınlıkla bakışlarını kaldırdı ve bana cevap vermeden önce yavaşça ve âdeta tadını çıkara çıkara gülümsedi: “Kesin bir cevap veremem. Şehrin haritasında farklı bir isim yazıyor olabilir, fakat bizler geçmişten bu yana

¹ (Fr.) Eğlendirici öykü anlamına gelmektedir. Bizim fıkralarımıza benzerdir. (ç.n.)

‘İkiz Ev’ diyoruz, belki kulelerin birbirine çok benziyor olmasındandır, belki de...” Adam birden sustu ve uyandırılan merakından emin olmak istermiş gibi gülümsemesini bastırdı. Yarıda kalan bir cevap, kalanını duymak için insanı sabırsızlandırır – bu yüzden sohbet etmeye başladık ve keskin tadı olan altın sarısı şarabından denememi söylediğinde seve seve kabul ettim. Önümüzde yavaş yavaş ortaya çıkan ay ışığının altında kulelerin tepeleri olağanüstü güzel parlıyordu, şarap çok lezzetliydi ve bu ılık akşam vaktinde bana anlatılan ikiz kardeşlerinin kısa öyküsü de keyfime keyif katmıştı, her ne kadar tarihî geçerliliğine dair bir kanıt olmasa da öyküyü tıpkı adamın bana aktardığı gibi, elimden geldiği kadarıyla aslına sadık kalarak anlatacağım.

Kral Theodosius’un ordusu, Akitanya’nın o zamanki başkentinde kışı geçirmek zorunda kalmıştı. Çok uzun bir dinlenmenin ardından bitkin atların tüyleri gene ipek gibi olduğunda ve hattâ askerlerin canı sıkılmaya başladığında, süvarilerin komutanı Herilunt adındaki bir Langobard, kuytu bir köşede, gölgelerin arasında baharat ve çok tatlı, çok lezzetli ballı ekmek satan güzel bir satıcı kadına âşık oldu. Aşkın tutkusu onu öyle bir sardı ki, kadının alt tabakaya ait olmasını bile görmedi gözü ve sevdiğine hemen kavuşabilmek için alelacele evlendikten sonra pazar yerindeki görkemli bir eve yerleştiler. Birbirlerine sırlısklam âşık bu iki insan herkesin gözünden uzak haftalarca evden çıkmadılar ve zamanı, insanları, kralı ve hattâ savaşı unuttular. Fakat onlar aşkın seline kapılmışken ve her gece birbirilerinin kollarında yataarken zaman uyumadı, onları beklemedi. Güneyden gelen bir rüzgâr sıcacık nefesiyle buzları eritti ve çimenlerde çiğdemlerle menekşeler rengârenk başlarını çıkardı. Bir gecede ağaçlar sessiz sedasız yeşillendi, donmuş dallarda ıslak tomurcuklar belirdi; ısınan yeryüzüne ilkbahar ve onunla birlikte gene savaş geldi. Bir sabah, kapının bakır tokmağını sert ve buyurucu bir şekilde vuran biri tarafından uyandırıldı âşıklar: Kralın habercisi, komutana si-

lahlanıp yola çıkmasını buyurdu. Trampetler karargâhı ayağa kaldırdı, rüzgâr bayrakları sesli bir şekilde dalgalandı ve meydan eyerlenmiş atların nal sesleriyle doldu. Herilunt emri duyar duymaz karısının onu saran yumuşacık kollarından sıyrıldı, çünkü aşkı ne kadar ateşli olursa olsun bir erkeğin savaşıma arzusu ve hırsı her zaman ağır basar. Karısının dök-tüğü gözyaşlarına ve birlikte gelme isteğine kayıtsız kalarak, onu koca evde bir başına bıraktı ve ordusuyla birlikte Moritanya'ya doğru yola çıktı. Yedi çarpışmada da düşmanlarını yendi, Sarazenlerin¹ kalelerini ateş gibi yaktı geçti, kentlerini yıktı ve kıyıya kadar her yeri yağmaladı, ganimetleri o kadar çoktu ki eve gönderebilmek için gemiciler ve donanma bile tutmak zorunda kaldı. Hiçbir zafer bu kadar çabuk kazanılmamış, hiçbir savaş bu kadar çabuk bitmemişti. Bu yüzden Kral, Herilunt gibi yiğit bir savaşçıyı ödüllendirmek için cüzî bir vergi karşılığında, ele geçirdiği ülkenin kuzeyinde ve güneyinde bir beylik ve beyliğin yönetimini ona verdi. Şimdiye kadar eyerden başka yurt bilmemiş olan Herilunt artık dinlenebilir ve hayatının sonuna kadar bolluk ve varlık içinde yaşayabilirdi. Gelgelelim, bu hızlı kazanç, hırsını bastırmak yerine daha da tetiklemişti ve Herilunt kul olmayı ve bir efendiye vergi ödemeyi kendine yediremedi: Karısının boş alnına artık ancak kraliyet tacı lâıktı. Böylece kendi askerlerini krala karşı kışkırttı ve bir isyan düzenledi. Fakat vaktinden önce ele verildi ve krala karşı hazırladığı isyanı başarısız oldu. Çatışma bile olmadan yenilen Herilunt kiliseden de sürüldü, kendi süvarileri tarafından terk edildi ve dağlara kaçmak zorunda kaldıktan sonra, başına konulan ödülü isteyen köylüler tarafından darp edilerek öldürüldü.

Kralın ajanları isyancının kanlı cesedini öldürüldüğü samanlıkta buldular, mücevherlerini ve kıyafetlerini bedeninin-

¹ Sarazen, Haçlı seferleri sırasında Avrupalı savaşçılar tarafından Müslümanlara takılan ad. "Hıristiyan olmayan" anlamına gelmektedir. (ç.n.)

den alıp çırılçıplak kalan adamı hayvan leşlerin arasına attılar ve o sırada karısı, kocasının kötü sonundan habersiz, sarayın ipek yatağında ikiz bebeklerini dünyaya getirdi. Tüm halkın katıldığı törende, bizzat piskopos bu iki kız çocuğa Helena ve Sophia adlarını verdi. Henüz kulelerde çanlar çalıyor, şölende kadehler tıkırdıyordu ki birden Herilunt'un isyanının ve kötü sonunun haberi geldi, hemen ardından mutlak yasaların gerektirdiği gibi kralın hazinesine katmak üzere isyancının tüm malına ve mülküne el konuldu. İşte böyle, güzel satıcı kadın henüz lohusalığı geçmeden, görkemli hayatının tadına varmadan, gene eski, incecik giysileriyle şehrin aşağı kesimindeki kokmuş ara sokaklarına dönmek zorunda kaldı. Fakat şimdi bir de iki ufacık bebeğini ve büyük bir hüsranın acısını yanında getirmiş, sefaletine katmıştı. Gene sabahtan akşama kadar dükkânında, alçak bir taburede oturuyor, komşularına baha-rat ve ballı çörekler satıyordu ve zar zor kazanabildiği bakır sikkeleri çoğu zaman alaylı sözler ve sövgülerle alıyordu. Çok sürmeden gözlerindeki neşeli parlaklığın yerini keder aldı ve saçları erkenden ağardı. Fakat tüm acılarını ve talihsizliklerini sevimli kızlarının canlı neşesi ve güzelliği telafi ediyordu. Işıl ışıl parlayan güzelliklerini annelerinden almışlardı, güzellikleri ve asil konuşma tarzlarıyla birbirlerine o kadar benziyorlardı ki, onları yan yana gören, güzel bir resmin aynada ötekine baktığını sanıyordu. Sadece yabancılar değil, kendi anneleri bile aynı yaşta ve aynı görünüşte olan Helena ve Sophia'yı ayırt edemiyordu, o kadar benziyorlardı birbirlerine. Bu yüzden anneleri Sophia'nın bileğine basit bir kumaşı bilezik gibi bağladı. Fakat anneleri, kızların bileklerini göremediğinde yani sadece seslerini duyduğunda veya sadece yüzlerini gördüğünde birbirlerinin kopyası olan kızların hangisiyle konuştuğunu gene de bilemiyordu.

Annelerinden nasıl göz kamaştırıcı güzellik aldılarsa, babalarından da sınırsız hırs ve üstünlük arzusunu almışlardı, bu yüzden birbirlerinden, hattâ aynı yaşta olan herkesten her

konuda üstün olmaya çalışıyorlardı. Çocukların normalde masum masum ve dertsiz tasasız oyun oynadıkları yaşlarda, bu ikisi her oyunu yarışa çeviriyor, kıskançlık çıkartıyordu. Yabancı biri ikizlerin birinin şirinliğini sevip parmağına yüzük taktığında ama diğerine aynısından vermediğinde, ya da birinin topacı ötekinden daha uzun döndüğünde, anneleri, kendisini haksızlığa uğramış hisseden kızını yere yatmış, yumruklarını dişlerine bastırmış ve sinirli sinirli topuklarını yere vura vura kriz geçirirken bulurdu. İkisi de diğerine övgü ve şefkat verilmesine veya diğerinin kendisinden daha başarılı olmasına katlanamıyordu, komşuların şakayla karışık ‘aynacıklar’ diyeceği kadar birbirlerine benzeseler de, bitmek bilmeyen kıskançlıklarından etrafı yıkarak ve çevrelerine zarar vererek geçiriyorlardı günlerini. Boşunaydı annelerinin aşırı hırslarını bastırmaya çalışması, boşunaydı rekabetçi damarlarının gerginliğini almaya çalışması, nihayetinde henüz olgunlaşmamış olan çocuklarının, babalarından talihsiz bir özelliği miras aldıklarını itiraf etmek zorundaydı, bu yarışma hırsı sayesinde kızlarının yaşlıları arasında en yeteneklileri ve beceriklileri olmaları ufak da olsa tek tesellisiydi. Biri ne öğrenmeye başlıyorsa, diğeri daha iyi olma isteğiyle ötekini geçmek için çabalıyordu. Her ikisi de çevik bir bedene ve keskin bir zekâyâ sahip olduğu için, kısa sürede bir kadının sahip olabileceği tüm yararlı ve çekici hünerleri, yani bez dokumayı, kumaş boyamayı, takı yapmayı, flüt çalmayı, zarafetle dans etmeyi, güzel şiirler yazmayı sonra da o şiirleri hoş bir sesle okumayı ve son olarak yaşlı bir din adamından ders alarak sarayda yaşayan kadınları bile geçip Latinceyi, geometri ve felsefe bilimlerini öğrenmişlerdi. Çok geçmeden Akitanya’da gerek fiziksel çekicilik gerekse ahlâk, incelik ve zekâ konusunda satıcı kadının ikizleriyle boy ölçüşecek başka bir kız kalmadı. Birbirine çok benzeyen Helena ve Sophia arasında kimin daha iyi olduğunu söylemekse imkânsızdı, sonuçta ne dış görünüş ne de çeviklik

ve konuşma konusunda birini ötekinden ayırmak mümkün değildi.

Fakat iki kızın güzel sanatlara olan sevgileri, ruhu ve bedeni hafif ve bağımsız hissettiren ince ve güzel şeyleri bilmeleri, annelerinin alt tabakadan gelmesinden dayanılmaz bir rahatsızlık duymalarına neden oldu. Argümanlarla âdeta top gibi atışarak doktorlarla tartıştıkları akademiden döndüklerinde, ya da hâlâ müziğin etkisinde dansçıların arasından, annelerinin kirli saçlarla baharatların arkasında, geç saatlere kadar bir avuç karabiber tanesi veya bir iki paslanmış bakır sikke için pazarlık ettiği dumanlı, dar sokağa döndüklerinde bitmek bilmeyen sefaletlerinden çok utanıyorlardı ve odalarındaki eski hasır yatakları, kıpır kıpır, ateşli ve bakire, taze bedenlerini pek rahatsız ediyordu. Geceleri uzun uzun uyanık kalıp soylu kadınları da geçecek asalet ve akla sahipken, yumuşacık, fırıl fırıl elbiseler giymeye ve değerli mücevherler takmaya layıkken, onları bu küflü fare deliğine kapatan kaderlerine lânet ediyorlardı, üstelik büyük bir komutanın kızları olarak asil kraliyet kanına ve başkalarına dediklerini yaptırtan otoriterliğe sahip olmalarına rağmen çok çok bir fişçı ya da bir demirciyle evlenip en fazla ev hanımı olabileceklerdi. Gösterişli odalara, hizmetçilere, zenginliğe ve güce hasretlerdi. Tahtırevanı avcılar ve muhafızlarla çevrili, süslü kürkler içinde soylu bir kadın yanlarından geçtiğinde, öfkeden kanları çekilir, yanakları tıpkı dişleri gibi bembeyaz kesilirdi. Böyle zamanlarda, mütevazı bir hayat ve ufak kısmetlerle yetinmeyen isyancı babaları gibi, ikizler de hırsla ve güç arzusuyla yanıp tutuşur, gece gündüz bu küçük düşürücü hayatın pençesinden nasıl kurtulabileceklerini düşünüp dururlardı.

Dolayısıyla bir gün beklenmedik ama pek de şaşırtıcı olmayan bir şey oldu ve Sophia bir sabah uyandığında yanındaki yatağın boş olduğunu gördü: Helena, aynadaki yansıması gibi olan ikizi ve onunla aynı dilekleri paylaşan rakibi, geceleyin gizlice ortadan kaybolmuştu ve korku içindeki annesi, kızının

soylu biri tarafından zorla kaçırılmış olmasından kuşkulandı, ne de olsa daha önceleri birçok delikanlı ikizlerin iki misli güzelliğinden etkilenip neredeyse deliye dönmüştü. Anneleri üstü başı dağınık bir halde hemen şehri kral adına yöneten valinin yanına koştu ve suçluları yakalaması için yalvardı. Vali söz verdi. Fakat hemen ertesi gün her geçen dakikayla netleşen bir dedikodu yayıldı; henüz evlenecek yaşa gelmemiş olan Helena kendi isteğiyle, onun uğruna babasının sandıklarını ve dolaplarını kırıp boşaltan soylu bir delikanlıyla kaçmıştı. Bir hafta sonra bu ilk habere daha beter olan bir ikincisi eklendi. Gezinlerin anlattıklarına göre, bu genç ve namussuz kız sevgilisiyle beraber etrafında dört dönen hizmetçilerle, avcılarla ve güneiden gelen hayvanlarla çevrili, kürkler ve parlayan brokarlar içinde, tüm namuslu yerli kadınların öfkesini çekerek bolluk içinde yaşıyordu. Bu kötü haber insanların düşük çenesinden henüz düşmemişti ki hepsinden daha kötü olan yeni bir haber geldi: Helena ayva tüylü gençten bıkip delikanlının çuvallarını ve ceplerini boşalttıktan sonra yaşlı mı yaşlı ama bir o kadar da zengin bir hazinedarın sarayına taşınmış ve genç bedenini yeni lüksler karşılığında satmış, şimdiye kadar cimri bilinen adamı acımasızca soymuştu. Birkaç hafta sonra, bu adamın da altın tüylerini yolup, tüysüz bir horoz gibi çırpı-çırpı bıraktıktan sonra, eskisini yenisiyle değiştirmiş ama onu da daha zenginini bulduğu an elden çıkarmıştı ve kısa sürede, annesinin baharat ve ballı ekmekle yaptığı bilindiği gibi Helena'nın da genç bedenini sattığı herkes tarafından biliniyordu. Mutsuz dul kadının haberciler gönderip kızına babasının anısını böyle ahlâksızca kirletmemesini söylemesi boşunaydı. Bir gün dul kadını daha da utandıran, hattâ utanç bardağını ağzına kadar doldurup taşıran bir şey oldu: Şehrin kapısından görkemli bir alay girdi: En önden kıpkırmızı giysiler içinde yayarlar, arkadan sanki bir prens geliyormuş gibi süvariler ve tam ortada İran köpekleriyle ve ilginç maymunlarla çevrili, erken-den fahişe olmuş olan Helena. Aynı adı taşıdığı, zenginlerin

başını döndüren atasının¹ zarafetiyle ve Saba'nın Pagan Kraliçesinin Kudüs'e girdiğinde olduğu gibi süslenmiş bir halde şehre girdi. Herkesin ağzı açık kaldı, sonra çeneler hemen laf yapmaya başladı. Esnaf lar dükkânlarını, yazarlar yazmayı bıraktı ve meraklı kalabalık alayı çevreledi, sonra süvariler ve hizmetçiler hızla saygı törenine başladı. Sonunda perde kalktı ve gencecik fahişe, vaktiyle babasının olan ama şimdi üç bonkör sevgili sayesinde üç ateşli gecede kralın hazinesinden geri satın alabildiği sarayın kapısından başı havada girdi. Annesinin onu onurla dünyaya getirdiği gösterişli yatağın bulunduğu odaya, kendi hükümdarlığına girer gibi girdi ve hemen ardından uzun süredir boş olan odalar pagan heykelleriyle doldu, tahta merdivenler yerine serin mermerler, sahte çinilerle mozaikler döşendi, dokumalarıyla hikâyeler anlatan halılar renkli sarmaşıklar gibi duvarları kaplayıp odaya sıcaklık kattı, altın tabakların ve kadehlerin şakırtısı, verilen ziyafetlerde sürekli çalan müziklere karıştı ve tüm sanatlara yatkın, gençliğiyle cezbeden ve aklıyla erkekleri baştan çıkaran Helena kısa zamanda tüm aşk oyunlarının ustası ve tüm fahişelerin en zengini oldu.

Komşu şehirlerden, hattâ yurtdışından, zengin olan herkes akın etti; Hristiyanlar, putperestler ve de dinsizler bir kereliğine de olsa Helena'yla birlikte olabilmek için buraya geliyorlardı ve kızın güce olan açgözlülüğü babasının hırsından aşağı kalmadığı için kendisine âşık adamları sıkıca elinde tutuyor, ellerindeki son parayı da alıncaya kadar tutkularından faydalanıp boğazlarına yapışıyordu. Kralın öz oğlu bile şehvet dolu bir haftadan sonra, hâlâ sarhoş ama aynı zamanda gözlerini acımasız durumuna açmış bir şekilde Helena'nın kollarından ve evinden ayrıldığı anda tefecilere ve rehincilere borçlanmıştı.

¹ Yunan mitolojisinde, Helena en güzel kadın olarak bilinirdi. O kadar güzeldi ki, herkes tek bir bakış ile ona âşık olup onu elde etmeye çalışırlardı. (ç.n.)

Bu tür taşkın davranışların en başta yaşlılar olmak üzere şehrin tüm namuslu kadınlarını çileden çıkarttığına şaşmamalı. Kiliselerde papazlar kızın kendisini erkenden günahlara kaptırmış olmasına karşı geliyor, pazar meydanında kadınlar öfkeyle yumruklarını sıkıyor ve geceleri birçok kez Helena'nın pencerelerine ve kapısına taşlar atılıyordu. Namuslu halk, terk edilmiş ev hanımları ve yalnız dullar her ne kadar öfkelenesler de, eskiden beri bu işi yapan deneyimli fahişeler her ne kadar bu durduk yere ortaya çıkan şımarık, acemi tayın aşkın çayırlarında gönlünce eğlenmesine karşı çıksalar da hiçbirinin ruhu ikizi Sophia kadar öfkeyle yanıp tutuşmuyordu. Fakat Sophia'ya bu kadar dokunan şey kız kardeşinin kötü yola sapmış olması değildi, tam tersine, zamanında o soylu gencin kendisine de ettiği teklifi kabul etmediğine ve şimdi kendisinin hep arzu ettiği şeylere, insanlar üzerinde güç sahibi olmaya ve bolluk içinde yaşamaya ikizinin sahip olduğuna, fırsatı elinden kaçırdığına pişmandı. Kendisi rüzgâr alan, soğuk, küçücük bir odada yaşıyordu hâlâ ve huysuz annesiyle birlikte durmadan ağlayıp zırlıyordu. Helena zenginliğiyle gösteriş yapmak için ona sık sık değerli elbiseler göndermişti ama Sophia'nın gururu, sadaka almaya izin vermiyordu. Hayır, gözüpek ikizinin yanında kendisi şan şöhretsiz kalamazdı, zamanında tatlı baharatlı ekmek için kavga ettikleri gibi sevgili uğruna kavga edemezlerdi, hırsını bunlar yatıştırıramazdı. Kendi zaferi daha büyük, geri dönüşü mükemmel olmalıydı. Sophia gece gündüz, şan şöhret konusunda kardeşini nasıl geçebileceğini düşünüyordu ki erkeklerin ona karşı gittikçe artan ilgisini fark etti. Ona kalmış son değerli şeyin, bekâretinin ve el değmemiş onurunun en büyük cazibesi ve aynı anda zeki bir kadının kolayca kullanabileceği bir senet olduğunu anladı. Kız kardeşinin erkenden harcadığı bu şeyi, paha biçilmez bir hazine olarak kullanmaya ve kardeşi nasıl genç bedenini sergiliyorsa, o da aynı şekilde bekâretini sergilemeye karar verdi. Nasıl ki Helena abartılı gösterişi yüzünden insanların

dilinden düşmüyorsa, Sophia bunu mütevazı alçakgönüllülük göstererek başaracaktı. Dedikoducu insanlar henüz susmamıştı ki bir sabah meraklarını besleyen başka bir şey oldu: Fahişe Helena'nın ikizi Sophia, kardeşinin ahlâksız yaşamından utandığı ve aynı zamanda kendi günahlarından tövbe etmek istediği için dünyevi bir hayattan vazgeçip, kendisini hastaların ve sakatların bakımına adanmış bir rahibe aday olarak dinî bir tarikata girmişti. Geç kaldığını anlayan âşıklar bu el değmemiş mücevheri ellerinden kaçırmış olmalarının pişmanlığıyla saçlarını yoluyordu. Dindarlar ise, nefsinin kölesi olan kardeşe karşı, içinde Tanrı korkusu olan Sophia'yı örnek biri olarak gösterebilmeyi fırsat bilip tüm ülkelere bu haberi yaydılar ve kısa bir süre sonra Akitanya'da gece gündüz yaşlılara ve hastalara bakan, hattâ cüzzamlılara bile yardım etmekten çekinmeyen fedakâr Sophia kadar hiçbir genç kız hakkında övgüyle konuşulmaz oldu. Sophia başı eğik, beyaz hotozuyla yanlarından geçtiğinde kentin kadınları dizlerini kırarak selâm veriyorlardı, psikopos Sophia'yı kadınlık erdeminin en iyi örneği olarak sık sık övüyor, çocuklar başlarını kaldırıp nadir bir takımyıldızına bakar gibi bakıyorlardı. Birdenbire ülkenin tüm dikkati Helena'ya değil, günahlardan kaçmak için beyaz bir güvercin gibi alçakgönüllülikle dolu bir göğe yükselen Sophia'nın üzerine çevrilmişti. Tabii ki bu durum Helena'yı çok sinirlendirmişti.

İkizler, bunu izleyen aylar boyunca şaşkına dönmüş ülkenin üzerinde birbirinin zıttı olan iki yıldız gibi parlıyor, hem günahkârları hem de dindarları hoşnut ediyordu. Helena'nın savurgan bir şekilde sunduğu bedeninden faydalanabiliyor, sonra onun aynadaki yansıması gibi görünen iffetli Sophia'da ruhlarını arındırabiliyorlardı. Böyle bir ikilem sayesinde Akitanya'nın bu kentinde dünyada ilk kez, Tanrının ve şeytanın krallığı birbirinden bariz bir şekilde ayrılmıştı. Sağlığı sevenler Aziz Sophia'ya gidiyor, bedensel şehvete kapılanlarsa azgın Helena'nın kollarında, dünyevi zevklere gömülüyordu. Fakat

her yürekte iyiyle kötü, bedenle ruh arasında insanı bir oraya bir buraya götüren, bazı tuhaf, dolambaçlı yollar vardır, bu yüzden çok geçmeden tam da bu beklenmedik ikilemin, ruhlardaki huzuru bozduğu anlaşıldı. İkiz kardeşler yaşamlarıyla birbirlerine hiç benzemeseler de, dış görünüşleriyle birbirlerinden ayırt edilemiyordu; aynı boy pos, aynı göz rengi, aynı gülümseme ve aynı sevimlilik; kentin erkeklerinin akli doğal olarak epey karışıyordu. Mesela bir keresinde bir delikanlı Helena'nın kollarında geçirdiği ateşli bir gecenin ardından sabahleyin günahlarından kaçarmışçasına yatağı aceleyle terk ettiğinde hayalet görmüş gibi şaşırıp gözlerini ovuşturmuştu. Çünkü gösterişsiz, gri bir bakıcı kıyafetiyle, zorla nefes alan bir ihtiyarın tekerlekli sandalyesini iten ve hiç iğrenmeden adamın dışsız ağzından akan salyaları nazıkçe silen, hastanenin bahçesindeki o güzel kız, az önce çırılçıplak ve ateşli bir halde aşk yatağında bıraktığı o kadın değil miydi? Delikanlı dik dik bakakalmıştı: Evet, aynı o dudaklar ve aynı o yumuşak ve nazık davranışlar, fakat şimdi dünyevi bir sevgiye değil, insanlara olan daha yüce bir sevgi adına hizmet ediyordu. Delikanlı gözleri yanıncaya kadar bakmaya devam etmişti, fahişenin o çok iyi bilinen bedenini gözünün önünde görünceye kadar, bu masum kızın gri ve sade giysilerini âdeta bakışlarıyla soymuştu. Aynı şekilde, hemşirenin yüce ziyaretine saygıyla şahit olanlar, köşeyi dönünce, demin namuslu olan kızın tıpkısını tuhaf bir değişime uğramış, göğüslerini gösteren, gösterişli bir elbiseyle, sevgililer ve hizmetçilerle çevrili, bir şölene giderken gördüklerinde akılları onlara tuhaf bir oyun oynuyordu. Bu genç kızın Sophia değil de Helena olduğunu biliyorlardı bilmesine, ama artık dindar kızı çıplak hayal etmekten kendilerini alamıyorlardı, böylece ibadet ederken bile günaha giriyorlardı. Düşünceleri işte böyle bir kızdan ötekine kayıp duruyordu, akılları iyice karışmıştı, sonunda arzuları farklı yönlere kayıyordu ve delikanlılar satın aldıkları bedeninin yanında yatarken, el değmemiş olan bedeni hayal ediyorlardı ve

dindar hemşireye baktıklarında gözleri günahkâr bir arzuyla parlıyordu. Çünkü nedense Tanrı, erkeklerin aklını ters yattığından her zaman sahip olamadıklarını isterler, kadınlardan her zaman alabildiklerinin tersini talep ederler: Kadın, bedenini kolayca veriyorsa değerini bilmez ve sadece masum olanını gerçekten sevebilecekmiş gibi davranırlar. Ama kadın namusunu koruyorsa, elinden almak için de yedi kat yanıp tutuşurlar. Bu nedenle bedenle ruh arasında karar veremeyen ve ikisini de aynı anda isteyen erkeklerin arzuları hiçbir zaman gerçekleşmez. Fakat bu ikiz kız kardeşlerin olayında şakacı bir şeytan düğümleri çift atmış olmalıydı, çünkü fahişeyle dindar kız, Helena'yla Sophia, dıştan bakınca aynı göründükleri için birbirlerinden ayırmak imkânsızdı ve artık kimse aslında hangi kızı arzuladığını bilemiyordu. Öyle ki şehrin haylazları meyhaneden çok hastanede görünür oldular ve çapkınlar fahişeden sayısız altın karşılığında gri hemşire kıyafetini giymesini isteyip dokunulmamış olan Sophia'nın tadına bakmış gibi davranarak oyunlarını taçlandırıdılar. Bu absürd ama tahrik edici yanıltma oyununa tüm şehir, hattâ tüm ülke kapılmıştı, piskoposun söylevleri de, valinin uyarıları da her gün tekrarlanan bu huzur bozucu davranışları durduramadı.

Ne var ki, biri kentin en zengin kadını, öteki de en namuslusu olmasına ve ikisine de yeterince hayranlık ve saygı duyulmasına rağmen buna memnun olacak ve sevinecek yerde, iki kardeşin yüreği birbirinin yoluna taş koyma hırsıyla dolup taşıtı. Sophia, kardeşinin günahkâr yanıltma oyunuyla kendi fedakâr emelini lekelediğini duyunca öfkeyle dudaklarını ısıırıyordu. Helena ise, yabancı hacıların kardeşinin önünde saygıyla eğildiklerini ve kadınların Sophia'nın yürüdüğü yerlerin tozunu öptüklerini duyunca, öfkesini, haberi ona getiren hizmetçileri kırbaçlayarak çıkarıyordu. Öfkeli ikizler birbirinden her ne kadar daha iyi olmaya çalışsalar da, birbirlerinden ne kadar nefret etseler de, şefkat duyuyormuş ve karşısındakine acıyormuş gibi davranıyorlardı. Helena, şölenlerde dokunaklı

bir sesle, kardeşinin zaten yakında ölecek olan buruşuk suratlı ihtiyarlara hizmet ederek kendi arzularını ve gençliğini boşuna heba ettiğinden yakınıyordu. Sophia akşam duasını, hayatlarını dine ve yardımseverliğe adayacak yerde, kısa ve geçici zevkler uğruna yüce bir huzuru kaçırان zavallı günahkârlar için ayrıca birkaç söz söyleyerek bitiriyordu. Fakat ne elçiler ne de araçlar ötekini yolundan vazgeçtiremeyince, tıpkı kötü bir amacı yokmuş gibi görünen iki güreşçinin, rakibini yere serecek olan son hamle için ellerini hazırlamaları gibi, onlar da birbirlerine yavaş yavaş yaklaşımaya başladılar. Sıklaşan ziyaretlerinde, ötekine zarar vermek adına ruhlarını satabilecek durumda olan kardeşler ikiyüzlülük yaparak şefkat ve endişe duyuyormuş gibi davrandılar.

Bir keresinde, aslında sadece kibri yüzünden alçakgönüllü davranan Sophia, akşam yemeğinden sonra kötü yolundan vazgeçmesi için kardeşinin yanına, konuşmaya gitti. Vaazlardan bıkmış Helena'ya, Tanrının ona verdiği bedenini günahlara boğarak ne kadar yanlış yaptığını defalarca uzun uzun anlattı. Tanrının verdiği bedenini ahlâksız mesleği için biraz önce hazırlattırıp kremllettiren Helena ise söylenenleri kâh öfkeyle, kâh gülerек dinliyordu ve karşısındaki sıkıcı, çokbilmiş kardeşini sapkın şakalarla kızdırsa mı, yoksa odaya birkaç erkek çağırarak kardeşinin aklını karıştırsa mı diye düşünüyordu. Derken, bir sinek gibi sessizce vızıldayan ilginç bir düşünce geçti Helena'nın aklından, gerçekten şeytani bir düşünce, kurnazca ve tehlikeli. İçten gelen gülümsemesini gizleyemedi. Yaramaz kız, birden davranışını değiştirdi, hizmetçilerini ve banyo yapmasında yardımcı olan uşaklarını odadan kovdu ve kardeşiyle yalnız kalır kalmaz parlayan gözlerini gizleyerek yüzüne çaresiz gibi görünen birinin maskesini taktı. Oyunculukta usta olan Helena, "Ah Sophia," diyerek söze başladı, "sanma ki bu günahkâr ve aptal yaşam beni utandırmıyor. Sanma ki erkeklerin hayvani şehveti beni iğrendirmiyor, kendimi kurtarmayı, sade, dürüst bir hayat yaşamayı kaç kez aklımdan

geçirdiğimi biliyor musun? Ama karşı gelmek imkânsız, ah kardeşim, senin ruhun daha güçlü, benim gibi bedensel düşkünlüklere kaptırmıyorsun kendini, erkeklerin baştan çıkarıcı güçlerinden haberin yok. İnan, akli başında olan hiçbir kadın bu güce karşı gelemmez. Ne mutlu sana, bir erkeğin arzusunun ne kadar güçlü olduğunu ve bu gücün nasıl da tatlı olduğunu, bir kadının kendi isteklerine karşı seve seve bu arzuya yenik düşüp teslim olduğunu bilmiyorsun.”

Sophia, para ve zevk düşkünü kız kardeşinin ağzından bu beklenmedik itirafı duyunca inanılmaz şaşırıp ve hemen tüm konuşma ustalığını kullandı. Vaazına, Tanrının yüce ışığının Helena’ya da nihayet ulaştığını, günahlardan iğrenmenin, onlardan kurtulmanın ilk adımı olduğunu söyleyerek başladı. Sonra şu sözlerle devam etti: Ama azimli ve güçlü bir iradeyle cinsel dürtülere karşı gelemeyeceğini düşünüyorsa büyük bir yanlış içinde demekti ve kendinden şüphe ederek nefesine yenik düşüyordu. Eğer iyi olma arzusu kalbine iyice yerleşirse, onu ayartmaya çalışan dürtülere karşı gelebilirdi. Tarihte dinsiz ve inançsızlarda sayısız örneklerde bunun kanıtını görmek mümkündü. Fakat Helena hüznünlü bir şekilde başını öne eğdi ve yakınmaya başladı. Evet, o da şeytani şehvete karşı yapılan yığıtçe savaşların hikâyelerini hayranlıkla okumuştı. Ancak Tanrı, erkeklere yalnız beden gücü değil, aynı zamanda daha çetin bir ruh vermiş ve dinî konularda onları kadınlara kıyasla daha başarılı birer savaşçı yapmıştı. Ama kendisi gibi zayıf bir kadın –bunu derken de seslice iç geçirmişti– erkeklerin hilelerine ve baştan çıkarıcı özelliklerine karşı duramazdı ve hayatı boyunca, bir erkeğin ısrarlarına karşı koyabilen, yakınlığına direnebilen bir kadın görmemişti.

Sophia sınır bilmez kibrine meydan okunmuş gibi hissettiği için “Böyle bir şeyi nasıl diyebilirsin,” diye çıkıştı. “Güçlü bir iradenin, erkeklerin hayvani saldırılarına karşı gelebileceğini gösteren bir örnek de ben değil miyim? Sabahtan akşama kadar azgın çeteler çevreliyor beni, hattâ hastaneye kadar takip

ediliyorum ve akşamları yatağımın üzerinde aklına gelebilecek en iğrenç teklifler içeren mektuplar buluyorum. Fakat birine bile dönüp baktığımı kimse iddia edemez, iradem beni her türlü gınahtan koruyor. Anlayacağın, dediklerin doğru değil: Bir kadın gerçekten istiyorsa karşı koyabilir, bunun bir örneği de benim.”

“Evet, şimdiye kadar her teklife karşı koyabildiğinden haberim var,” diye cevap verdi Helena, kardeşine gözünün ucuyla bakarken sahte bir alçakgönüllülük sergiliyordu. “Ama bunu seni tümüyle örten sade giysilerin ve üstlendiğin ağır vazifenden dolayı yapıbiliyorsun, şanslı kardeşim. Seni koruyup kollayan rahibeler var ve kendi çevrenin koruyucu duvarları içerisinde – yalnız değilsin, benim gibi korumasız değilsin! Ama saflığını kendi gücüne borçlu olduğunu sanma, hattâ eminim ki genç bir delikanlı çıksaydı karşına, sen bile karşı gelemezdin ona ve gelmek de istemezdin. Sen de hepimiz gibi yenik düşerdin.” “Asla! Asla!” diye karşılık verdi hırslı Sophia. “Giysilerimin koruması olmadan da her türlü sınavı irademle gücümle geçebileceğimden eminim.”

Helena’nın Sophia’dan duymak istediği tam da buydu. Kendini beğenmiş kızı, kurduğu tuzağa adım adım yaklaşıırken, karşı gelebileceğine inanmadığını tekrar tekrar söyledi ve en sonunda Sophia böyle bir sınava tâbi tutulmayı kendisi istedi. Bu sınavı şiddetle istemesinin sebebi, dışarıdan birinin koruması sayesinde değil de, yalnızca kendi gücü sayesinde dokunulmamış olduğunu âciz kardeşine kanıtlamaktı. Helena uzun uzun düşünüyor gibi yaptı, hâlbuki kalbi kötücül sabırsızlıkla atıyordu ve sonunda şöyle dedi: “Dinle beni, Sophia, belki tam da sana göre bir sınav var. Yarın akşam Sylvander gelecek yanıma, ülkenin en yakışıklı delikanlısı, şimdiye kadar hiçbir kadın bu gence karşı koymadı, fakat o beni hepsinden çok arzuluyor. Benim için yirmi sekiz mil uzaktan atla geliyor

ve benimle tek bir gece geçirebilmek için yedi libre¹ saf altın ve birçok başka hediyeler getiriyor. Gerçi eli boş da gelse onu geri çevirmezdim, hattâ o kadar altını ben ona verirdim, işte bu kadar yakışıklı ve kibar biri. Tanrı seni ve beni görünüş, konuşma ve boy konusunda o kadar benzer yaratmış ki, benim giysilerimi giysen kimse bir şeyden şüphelenmez. Uzun lafın kısası, yarın benim yerime sen karşıla Sylvander'i ve onunla sofraya otur. Seni ben sanıp bedenini arzularsa, türlü bahanelerle reddet onu. Bense yan odada bekleyeceğim ve sizi dinleyeceğim, bakalım gece yarısına kadar duyularını ona kapalı tutabilecek misin? Fakat seni tekrar uyarayım kardeşim; Sylvander baştan çıkarıcı bir adam, çok da güçlü, kalbimizse çok zayıf. Kardeşim, korkarım ki bunca zamandır yalnız olduğun için şaşkına dönüp kendini beklenmedik bir durumda bulabilirsin, eğer böyleyse yalvarırım çok geç olmadan bu tehlikeli oyundan vazgeç."

Sinsi Helena'nın Sophia'yı bir yandan kendisine çekip öte yandan kışkırtması onun gururla beslenen yangınına kürekle gitmeye benziyordu. Sophia, bu küçücük sınavı kolaylıkla geçebileceğini, hattâ geceyarısına kadar değil, sabaha kadar da delikanlının ısrarlarına karşı durabileceğini söyleyerek övündü. Tek şartı, utanmaz adam zora başvurmaya kalkarsa diye yanında bir hançer taşıyabilmesiydi.

Helena, bu gururlu konuşmadan sonra, hayran kalmış gibi kız kardeşinin önünde diz çöktü, asıl neden ise kötü niyetle parlayan gözlerini saklamaktı. Dindar Sophia, ertesi akşam Sylvander'i karşılayacaktı. Helena, kız kardeşi direnmeyi başarsa, kötü yolundan kesin olarak dönmeye yemin etti. Sophia kendi ruhunu güçlendirmek için, dünyevi şeylere sırt çevirmiş, hayatlarını başkaların sefaletine ve hastalığına adanmış rahibe adayı arkadaşlarının yanına koştu. En ağır hastalara bakarken, onların hasta ve perişan bedenleri sayesinde dünyanın geçici-

¹ Yaklaşık 3.17 kilogram. (ç.n.)

liğini hatırlamak için normalinden iki kat fazla emek vererek çalıştı. Bu çökmüş, çürümüş canlılar da bir zamanlar arzuya tapan birer sevgiliydiler. Fakat ne kalmıştı geriye? Yaşayan bir parça et, zorlukla nefes alan bir yük.

Bu arada Helena da boş durmadı. Dengesiz Tanrı Eros¹’la bile yarışabilecek sanatlarda usta olduğu için, Calabrialı aşçısına, şehveti ateşleyen tüm baharatları kullandırarak tehlikeli ve çok özel yemekler hazırlattı. Mezelere kunduz yumurtası, fesieğen ve kantarid² içeren biberler kattırdı, şarabayı bano-tu ve alkolün etkisini hızlandıran ağır otlar karıştırdı. Ayrıca, şevkle açılmış ruha ılık bir rüzgâr gibi işleyerek mükemmel bir işbirlikçi olan müziği de unutmadı. Ruhu okşayan flütçüler ve ateşli müzisyenler gözlerden uzak ama habersizce kabaran duygulara bir o kadar da tehlikeli olsunlar diye, yan odaya yanına çağırırdı. Şeytanın ocağını böylesine özenle ateşledikten sonra yarışmayı sabırsızlıkla bekledi. Akşamleyin, hem uykusuzluktan beti benzi solmuş hem de kendi başına açtığı tehlikenin heyecanını yaşayan ve kibrini dindarlığıyla besleyen Sophia evin eşliğinde bir sürü genç hizmetçi kız tarafından karşılandı, daha şaşkınlığını üzerinden atamadan hoş kokulu otlarla dolu bir banyoya götürüldü. Hizmetçiler, her gün giydiği gri rahibe giysilerini utancından kızaran kızın üzerinden çıkardılar, kollarını, bacaklarını ve sırtını çiçeklerle ve keskin kokulu kremlerle nazik bir şekilde iyice ovdular, öyle ki Sophia gözeneklerinden her an kan gelebilirmiş gibi hissetti. Ardından titreyen tenine kâh serin kâh sıcak su döktüler, sonrasında o usta eller kızarmış bedenini nergis yağıyla parlattı, nazikçe ovuşturdu ve pırıl pırıl olmuş bedenini hışırdayan kedi derileriyle öylesine ateşli biçimde ovdu ki, kıllarının ucundan mavi

¹ Yunan mitolojisinde aşk tanrısı. (ç.n.)

² Fesleğenin kokusu afrodisyak özelliğiyle tanınır, tadı cinsel isteği artırır. Kantarid de kan damarlarını genişleterek erkeklerde daha uzun süreli bir ereksiyon sağlayan bir afrodisyaktır. (ç.n.)

kıvılcımlar çıkıyordu sanki. Kısacası, direnmeye çalışmayan dindar kızı, tıpkı Helena'yı her akşam sevişmelerine hazırladıkları gibi hazırladılar. Bu sırada flütler sessizce ama etkileyici bir şekilde çalıyordu ve duvarlardan meşalelerin sandal odularından damlayan yağların kokuları geliyordu. Sophia, bütün bu garip usullerden kafası karışmış bir halde sonunda yatağa uzanabildiğinde ve metal aynalardan yüzüne baktığında yabancı ama şimdiye kadar hiç olmadığı kadar güzel gördü kendisini. Bedeni hafiflemişti sanki, kendini hiç olmadığı kadar canlı hissediyordu ama aynı anda bütün bunlardan bu kadar keyif almaktan utanıyordu. Ancak kardeşi bu duygu ikilemini yaşamasına uzun süre müsaade etmedi. Bir kedi gibi sessizce yaklaştı, Sophia şaşkın ve sert sözlerle durduruncaya kadar da kardeşinin güzelliğini şişirilmiş sözlerle övdü. Bir kere daha sarıldılar birbirlerine bu ikiyüzlü ikizler, biri huzursuzluk ve korkudan, diğeriye sabırsızlık ve kötü niyetinden titriyordu. Sonra Helena ışıkları yaktırdı ve bir gölge gibi, tasarladığı oyunu soğukkanlılıkla dinlemek için yan odaya çekildi.

Fahişe Helena Sylvander'a çoktan haber salmıştı, kendisini nasıl ilginç bir maceranın beklediğini anlatmış, çekingen ve nazik tavırlarla gururlu Sophia'nın şüphelerini ortadan kaldırarak onu gafil avlamasını söylemişti. Delikanlı, merakı uyanırılmış ve bu garip yarışmada galip geleceğinden emin bir havayla odaya girdiğinde Sophia sol eliyle gayriihtiyari, zor durumda kaldığı takdirde kendisini korumak amacıyla yanında getirdiği hançere dokundu ama küstah ve ısrarcı sandığı âşğın saygılı ve edepli davrandığını görünce çok şaşırdı. Sylvander, Helena'nın dediklerine uyduğu için, korkuyla soluyan kızı ne kollarına çekmeye çalıştı ne de samimi bir şekilde selâmladı, tam aksine incelik ve alçakgönüllülükle tek dizinin üzerine çöktü. Sonra geride duran uşaktan ağır bir altın kolye ve taşra ipeğinden yapılmış kırmızı bir pelerin aldı, pelerini üzerine geçirmek ve kolyeyi boynuna takmak için Sophia'dan izin istedi. Sophia, bu kadar incelik karşısında, Sylvander'ın isteğini

kabul etmek zorunda kaldı; kımıldamadan kolyeyi boynuna takmasına ve zengin süslenmiş pelerini üzerine geçirmesine izin verdi. Soğuk kolyeyi takarken gencin sıcacık parmaklarını teninin üzerinde hafifçe hissetti. Sylvander pervasız davranmadığı için bunu yapmasına izin verdi, gerilmesini gerektiren bir şey olmadı. Tekrar tekrar Sophia'nın önünde eğilen ikiyüzlü genç, kızın yanına sokulacağına utangaç bir sesle, dışarıdan geldiği için üstü başı tozlu olduğundan ve aynı sofraya oturmayı yakışsız bulduğunu söyleyerek, saçını ve bedenini temizlemek için müsaade istedi. Utangaç Sophia hizmetçileri çağırdı ve Sylvander'ı banyoya götürmelerini söyledi. Gel gör ki hizmetçiler, Helena'nın emri üzerine, söyleneni kasıtlı olarak yanlış anlayarak delikanlının giysilerini çarçabuk üzerinden çıkarıp attılar. Sylvander şimdi çırlıçıplak Sophia'nın önünde duruyordu ve bir zamanlar pazar meydanında duran ama piskoposun paramparça ettirdiği Apollon heykeli gibi güzeldi. Fakat bununla da kalmadı, hizmetçiler genci yağladı, ayaklarını sıcak sularla yıkadı, gülümseyen gencin saçlarına hiç acele etmeden güller taktı ve en sonunda üstüne yeni ve pırlı pırlı bir giysi geçirdi. Yeniden süslenmiş bir şekilde Sophia'nın karşısında duran delikanlı öncesinden de güzel görünüyordu. Ama Sophia, genci çekici bulduğunu anlar anlamaz kendi gözlerine kızdı ve her an kullanmaya hazır olduğundan emin olmak için elbisesinin altındaki kurtarıcı hançere dokundu. Gelgelelim hançeri kullanmasını gerektiren bir durum olmadı, yakışıklı genç nazikçe havadan sudan konuşarak tıpkı hastane-deki doktorlar gibi mesafesini kibarca koruyarak Sophia'yı eğlendiriyordu ve Sophia yan odada gizlice onları izleyen kız kardeşine karşı ne kadar iradesine hâkim olduğunu gösterecek bir fırsat çıkmadığı için sevinemiyordu. Sonuçta iffetini korumak için doğal olarak önce tehlikeye girmesi gerekiyordu. Ne var ki Sylvander tutkulu bir fırtına yaratmıyordu, dudaklarından ve söylediklerinden gelen yalnızca hafif bir kibarlık esintisiydi, yan odadan yavaş yavaş yükselen etkileyici flüt sesleri bile bu

gencin kırmızı ve çekici dudaklarından daha tatlıydı. Sylvander durmadan yarışmalardan ve savaş seferlerinden bahsedip duruyor, sadece erkeklerin bulunduğu bir sofrada oturuyormuş gibi davranıyordu, ilgisizlik rolünü öyle iyi oynuyordu ki, sonunda Sophia tüm kalkanlarını indirdi. Hiç umursamadan tehlikeli baharat karışımlarıyla hazırlanmış yemeklerden yiyor, gizlice uyuşturan şaraptan içiyordu. Evet, bu soğuk davranan delikanlı dindar kıza ne kadar iffetli olduğunu gösterecek hiçbir fırsat vermediği için Sophia sabırsızlanıyordu ve yavaş yavaş da sinirleniyordu, eh kız kardeşine kendisini kanıtlaması gerekiyordu, bu yüzden tehlikeye meydan okumaya karar verdi. Hiç beklenmeyecek bir şekilde kahkahalar attı ve keyiflendi, gülerken coşkuyla başını ensesine atma isteği duydu, ne kendisini tutmaya çalışıyor ne de utanıyordu, sonuçta gece yarısına pek az kalmıştı, hançeri elinin altındaydı ve ateşli sandığı bu genç bir bıçağın keskin ağzından da soğuktu. İffetini olaylı bir şekilde koruması için bir fırsat yaratmaya çalışıyor ve gence gittikçe yaklaşıyordu, metanetini kanıtlamak içinse fark etmeden fahişe kardeşinin dünya malı uğruna kullandığı cezbedici yöntemlerini kullanmaya başladı. Ancak zeki bir atasözün dediği gibi, şeytanın sakalının teline bile dokunmamak gerekir, yoksa şeytan insanı ensesinden yakalayır. İşte kavga meraklısı kibirli kızın da başına gelen buydu. Şaraba alışık olmadığından gözü şehvetle boyayan etkisinden habersizdi, yavaşça yayılan tütsü kokusundan da sarhoş oldu, flütlerin sesinden tatlı tatlı keyiflendi ve sonunda algı ve duyuları uyuştu. Kahkahaları anlaşılmaz bir gevelemeye, kibri ise şehvetli bir iştaha dönüştü, bundan sonra olanların uyanırken mi uykuda mı, ayıkken mi sarhoşken mi, Sophia'nın isteğiyle mi yoksa zorla mı olduğunu bilirdiği olarak mahkemeye gelecek fakülte doktorları bile söyleyemezdi – geceyarısından çok önce, Tanrının ve aleyhtarının bir kadın ve bir erkek arasında olmasını istediği şey oldu. Soyulan giysilerin arasından gizli hançer mermer kaplı yere düştü; ne gariptir ki, yorgun dindar

kız bir Lucretia¹ gibi hançeri tehlikeli gence karşı kullanmak için kaldırmadı, yan odaya ne ağlama sesleri ne de bir direnişin sesleri geldi. Ahlâksız Helena gece yarısı hizmetçileriyle birlikte gerdek yerine dönüşen odaya girip yenik düşen kardeşinin yatağına meşalesini meraklı meraklı tuttuğunda Sophia saklanmak ve utanmak için geç kalmıştı. Bunun üzerine utanmaz hizmetçiler, dinsiz kimselerin yaptığı gibi yatağın üstüne, utançtan kızaran Sophia'nın yanaklarından da kırmızı olan güller serpiştirdi, sendeleyerek Sophia'ysa bu kazayı daha yeni yeni algılıyordu. Helena, aklı karışmış kız kardeşine sıkıca sarıldı, flütler ve müzisyenler coşkuyla çaldı, Pan² Hristiyan dünyasına geri dönmüş gibi hizmetçiler utanmadan soyunup dans etti ve Tanrı Eros'a övgüler söyledi. Sonra bu serseri insanlar güzel kokulu tahtalardan bir ateş yaktilar ve alevlerin keskin dişleri, alay edilen rahibe giysisini alenen yiyip bitirdi. Yenildiğini kabul etmekten utandığı için şaşkın şaşkın gülümseyerek gençle isteyerek birlikte olmuş gibi davranan taze fahişe Sophia'nın ve ikizi Helena'nın boynuna güller taktılar ve ikizler şimdi yan yana dururken, biri utançtan, öteki zaferin etkisinden kızarmış, sözde alçakgönüllü olan Sophia'yı kibirli olan Helena'dan kimse ayırt edemezdi ve delikanlının bakışları birinden ötekine kayıp duruyordu, iştahı yeniden kabarmış, hattâ iki kat artmıştı.

Bu taşkın çete, bütün bu gürültü arasında sarayın kapılarını ve pencerelerini açtı. Gecekuşları ve sabahçılar gülererek hücum etti ve güneş çatıların üstünden henüz görünmüyordu ki, Helena'nın ve iffetsizliğin kazandığını duyan müşteriler

¹ Roma'nın son kralının oğlu Sextus Tarquinius, arkadaşının karısı Lucretia'yı kılıcıyla tehdit ederek tecavüz etmek istediğinde Lucretia, kocasını aldatmaktansa ölümü tercih ettiğini söyler. (ç.n.)

² Pan çobanların tanrısıdır ve aynı anda arzuyu, cinsel isteği, şehveti ve taşkınlığı da simgeler. Edepten yoksun, doymak bilmez cinsel iştahıyla bilinen Pan, keçi görünümlü yarı hayvan yarı insan şeklinde tasvir edilir. (ç.n.)

oluklardan gelen su gibi akın etti. Şehirdeki erkekler, uzun süredir korunan bekâretin yok olduğunu duyar duymaz, heyecanla koşup geldiler ve (bu rezaleti de saklamaya gerek yok artık) iyi de karşılandılar, çünkü değiştirildiği kadar da değişimi kabul etmiş olan Sophia Helena'nın yanında kalmıştı ve çabasıyla ve ateşliliğiyle onun gibi olmaya çalışıyordu. Artık tüm kavgalar ve kıskançlıklar son bulmuştu, Sophia da aynı bayağı mesleğe kendini verdiğinden bu yana, kötü kız kardeşler aynı evde mutlu bir uyum içinde yaşıyorlardı. Saçlarında aynı süslerle aynı takıları takıyor, aynı giysileri giyiyorlardı ve ikizler gülerken ve aşk sözleri söylerken de artık birbirlerinden ayırt edilemedikleri için, şehvet düşkününü adamlar kollarına aldıkları kardeşlerin hangisi olduğunu, aşk kadını Helena mı, bir zamanların dindar Sophia'sı mı diye bulmak için bakışlardan, öpücüklerden ve okşamalardan oluşan bir bilmece oyunu oynuyorlardı. Tamamen aynı oldukları için, bir müşterinin, harcadığı paranın hangisine gittiğini bilmesi çok nadirdi, kaldı ki akıllı kardeşler, meraklıları bile bile deli etmekten çok hoşlanıyorlardı.

Helena Sophia'yı yenmişti, hain dünyamızda gene güzellik bilgeliği yenmişti, ahlâksızlık ahlâkı, her zaman istekli olan beden narin, başına buyruk ruhu yenmişti ve Eyüp'ün unutulmaz konuşmasında yakındığı gibi, dünyada kötünün durumu gayet iyiyken dindarların ezildiği, adil olanlarla alay edildiği gene kanıtlanmıştı. Çünkü hiçbir gümrükçü ve vergi memuru, hiçbir şarapçı ve tefeci, hiçbir kuyumcu ve fırıncı, hiçbir yankesici ve kilise hırsızı, bütün ülkede kimse bu kız kardeşlerin zahmetsiz işinde kazandığı kadar kazanmıyordu. Birbirine sadık ikizler en cimri adamları bile inek gibi sağıyor, en dolu sandıkları deliyordu, para ve mücevherler fareler gibi geceleri hızla evlerine giriyordu. Ama ikisi de annelerinden güzellik yanında ticaret ruhunu da aldıkları için, diğer fahişelerden farklı olarak bu altının hepsini heba etmediler, hayır, diğerlerinden daha akıllı davranarak, paralarını tefecilik ve faizcilik yoluyla

işlettiler, çoğalsın diye Hıristiyanlara, dinsizlere ve Yahudilere verdiler ve tefecilikle o kadar çok para kazandılar ki paradan ve değerli taşlardan, sağlam tahvillerden ve geçerli senetlerden oluşan benzersiz bir zenginliğe ulaştılar. Ülkenin genç kızlarına böyle örnek olurken, bu kızların artık temizlikçi olmak ve çamaşır leğeninin başında parmaklarını morartmak istememelerine şaşmamalı. Sonunda birlik olan kız kardeşler yüzünden kentin de adı yeni Sodom¹ olarak tanınmaya başladı.

Sonrasında olanlar için de doğru bir deyim var: Acele yürüyen yolda kalır. İkizlerin rezaleti de ibretlik bir son buldu. Yıllar geçtikçe, insanlar hep aynı bilmece oyunundan sıkılmaya başladılar. Müşteriler seyrekleşti, evin ışıkları erkenden sönmeye başladı, aynanın parıldayan ışıklara sessizce anlattığı şeyi herkes çoktandır biliyordu, yalnız kız kardeşler bilmiyordu: Taşkın gözlerin altında küçük kırışıklar oluşmuş ve gittikçe sarkan deriden sedef dökülmeye başlamıştı. Doğanın saat saat acımasızca onlardan aldığı şeyi yapay şeylerle geri getirmeye çalışmak boşunaydı, boşunaydı şakaklara sarkan gri saçları boyamaları, alındaki kırışıklıkları fildişi bıçaklarla yok etmeye çalışmaları ve yorgun dudaklarını kırmızıya boyamaları; fırtınalı geçen yıllarını artık gizleyemediler ve kız kardeşler gençliklerini yitirir yitirmez, erkeklerin de iştahı kesiliverdi. Çünkü ikizler solarken, sokağın her köşesinde durmadan yeni genç kızlar yetişiyordu, her sene başka bir cins kız büyüyordu, küçük göğüslü ve kıvrıcık saçlı tatlı yaramaz yaratıkların el değmemiş bedenleri erkeklerin merakını iki kat çekiyordu. Pazar yerindeki ev gittikçe sessizleşti, kapıların menteşeleri paslanmaya başladı, meşaleler boşuna yandı ve tütsüler boşuna yakıldı, şöminenin ve kardeşlerin süslü bedenlerinin ısıtacağı kimse yoktu. Artık kimsenin dinlemeye gelmediği flütçüler ruhu okşayan sanatlarını bırakıp can sıkıntısından zar oynuyorlardı ve geceleri müşterileri karşılayacak olan kapıcı durmadan uyu-

¹ Sodom, Eski Ahit'te sözü edilen günahkâr kent. (ç.n.)

duğu için yusuvarlak olmuştı. Kız kardeşler yukarıda, bir zamanlar kahkahalarla dolu uzun masada oturuyorlardı ve artık vakit geçirebildikleri bir sevgilileri de olmadığından geçmişi anmaktan çok hoşlanıyorlardı. Özellikle Sophia, tüm dünyevi zevklere sırt çevirdiği ve yalnızca Tanrı rızası için hizmet ettiği günleri özlemle anıyordu; ara ara tozlanmış din kitaplarını eline alırdı, çünkü kadınların güzelliği elden gidince bilgeliğe yönelirler. Bu şekilde ikizlerde çok güzel bir değişim başladı. Gençliklerinde Helena'nın dindar Sophia'yı yendiği gibi, şimdi –çok geç ve çok günah işledikten sonra da olsa– nefesine fazlasıyla düşkün Helena, ona bazı şeylerden feragat etmesini söyleyen Sophia'ya kulak verdi. Sabahın erken saatlerinde gizli adımlar duyulmaya başladı: Önce Sophia hakaret eder gibi terk ettiği hastaneye özür dilemek için gizlice girdi, sonra Helena da ona eşlik etti ve ikisi günahlarla kazandıkları paranın tamamını bu hastaneye bırakacaklarını söylediklerinde, en şüpheli kişiler bile ikizlerin pişmanlığından emin oldu.

Derken bir sabah, kapıcı henüz uyanmamışken, sade giysiler giymiş ve yüzünü örtmüş iki kadın pazar yerindeki evlerinden âdeta birer gölge gibi çıktılar. Ürkek ve alçakgönüllü yürüyüşleri, elli sene önce zenginlikten çıkıp yoksulluğun hükmü sürdüğu aşağı kesimlere dönen annelerinkine benziyordu. Aralanmış kapıdan yavaşça dışarıya çıktılar, bir ömür boyu kibirlerinin sebep olduğu rekabet yüzünden tüm ülkenin dikkatini üzerine çekmek için yaşamış olan ikizler, şimdi kimse onları görmesin, nereye gittiklerini bilmesin ve hikâyeleri unutulup gitsin diye yüzlerini korka korka örtmüşlerdi. Söylenenlere göre kimsenin onları tanımadığı yabancı bir ülkenin kadınlar manastırında sessizce inzivaya çekildikten yıllar sonra ölmüşler. Ama bu manastıra bıraktıkları zenginlikler o kadar büyükmüş ki, mücevherlerden, paralardan, değerli taşlardan ve borç senetlerinden o kadar çok altın elde edilmiş ki, kentin süsü ve tacı olarak, Akitanya'da eşi benzeri görülmemiş müthiş yeni bir hastane yapılmasına karar verilmiş. Kuzeyli bir usta,

planı çizdi, yirmi sene gece gündüz çalıştılar ve yüksek bina nihayet tamamlandığında herkesin ağzı açık kaldı. Çünkü şimdiye kadar âdet olduğu üzere evin dört köşeli çatısından dört köşeli bir kule yükselmüyordu – hayır, biri sağda biri solda, kadınsı, ince ve sivri uçları taşlarla süslü iki kule yükseliyordu, hem büyüklük ve boy bakımından hem de işlenmiş taş uçlarının güzelliğinden daha ilk günden beri bu iki kuleye “İkizler” dendi. Belki dışarıdan bakınca aynı göründüklerindendir, belki de o namuslu vatandaşın gece yarısında, ay ışığın altında, biraz da şarabın etkisinde bana anlattığı gibi, üzerinde durulmaya değer olayları yıllar, hattâ yüzyıllar boyunca anlatmasını seven halkın, zıt ikizlerin dönüşümünün ve değişiminin yakışksız hikâyesini unutmak istemediğindendir.

Stefan Zweig, Efsaneler'inde üç ibret verici hikâye ile insanlık arayışını ele alıyor; hikâye edilen kişilerin gerek Tanrıya yakın olma ihtiyacını, gerekse kimlik arayışını ve hayatın anlamını konu ediyor. *Eski Abit* ve *Bhagavad Gita* gibi kutsal kitaplardan esinlenerek kişilerin imtihanlarını eşsiz kurgusuyla okurlara sunuyor.

Zweig, şiddete karşı uyarırken, merhamet etmeyi unutmamamız gerektiğini bizlere hatırlatıyor ve hem bireysel hem toplumsal özgürlüğün altını çizerek insanlığa önemli dersler veriyor. Bu kitabın her hikâyesiyle farklı dünyaları keşfedecek, savaş, din ve ahlak konuları hakkında düşünmeye başlayacaksınız. Zweig'in kendi değişimiyle efsaneler "[...] inanmamakla [...] inanmanın karışımı olan, yeni ve daha yüce bir okuma zevki."

Efsanelerin orijinal ilk baskısında kitabın amacı şu şekilde açıklanıyor; *korkulu karanlıkta kaybolmuş yetişkinlere masal anlatmak.*

ISBN: 978-605-2133-76-7

9 786052 133767
E D E B İ Y A T